

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

març 2016

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Març 2016

Direcció: Llorenç Pou Garcias

Director general d'Ocupació i Economia

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau

Laura Alomar Llorente

Amelia Cabellos Barreiro

Alejandro Godoy Moyà

Margarita Ibáñez Ripoll

Joan Matamalas González

Javier E. Olivares Castillo

M^a del Mar Ribas Mas

Assessorament lingüístic:

Lluís Villalonga Pons

Direcció General d'Ocupació i Economia

Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Pça/de Son Castelló, 1

(Polígon de Son Castelló) 07009 - Palma

Illes Balears (Spain)

Tel.: +34.971.788.526

Fax.: +34.971.784.942

<http://dgeconomia.caib.es>

E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X

DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	4
Resum Executiu	5
I. Entorn	8
1 Internacional	8
2 Unió Europea	12
3 Espanya	14
II. Illes Balears	16
1 Agropesquer	18
2 Indústria i energia	23
3 Construcció	28
4 Serveis	31
4.1. Comerç	33
4.2. Turisme. Hostaleria	34
4.3. Turisme. Transport i comunicacions	39
4.4. Mediació financera	44
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries	46
4.6. Altres serveis	49
III. Mercat Laboral	53
1 Context. Espanya i la UE-28	53
2 Ocupació i atur a les Illes Balears	55
3 Costos laborals	59
4 Accidents de treball	61
IV. Demanda	62
1 Preus	62
2 Consum intern	64
3 Consum de no residents	66
4 Recaptació fiscal	68
5 Inversió	70
V. Medi Ambient	73
Índex de gràfics i taules	89
Notes i abreviatures. Agraïments	91

Cronologia

Novembre 2015	13	Els governs de Catalunya, les Illes Balears, la Comunitat Valenciana i Andalusia subscriuen a València la Declaració de la Mediterrània pel Canvi Climàtic.
	20	El Consell de Ministres aprova el Reial decret d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores.
	30	L'FMI anuncia la inclusió del iuan xinès en el cistell de divises que componen els drets especials de gir.
Desembre 2015	16	La FED dels Estats Units apuja els tipus 25 punts bàsics fins el 0,25-0,5 %.
	20	Se celebren eleccions al Congrés dels Diputats i al Senat.
	23	La càrrega demogràfica de les Illes Balears se situa en 1.064.953 persones, la mínima pressió humana del 2015.
	30	Es publica en el BOIB la Llei 12/2015, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2016.
Gener 2016	20	El preu del barril de petroli Brent és de 26,01 \$, el valor més baix des del setembre del 2003.
	29	El Banc del Japó anuncia l'aplicació d'un tipus d'interès negatiu del 0,1 % per a determinats dipòsits bancaris.
Febrer 2016	24	L'Autoritat Bancària Europea publica la metodologia i els escenaris macroeconòmics per dur a terme les proves d'estrès del sistema bancari europeu.
	29	L'atur registrat a les Illes Balears és de 71.710 persones, la xifra més baixa d'un mes de febrer des del 2008
Març 2016	4	L'euríbor a dotze mesos presenta una taxa negativa del -0,028 %, un mínim històric fins al moment.
	10	El BCE anuncia la baixada dels tipus d'interès des del 0,05 % anterior al 0,0 %.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxas de variació del PIB. Volum encadenat base 2010 (en %)																	
	Anual					Trimestral											
	2012	2013	2014	2015	2016	2013				2014 (p)				2015 (a)			
			(p)	(a)	(f)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zona euro	-0,9	-0,3	0,9	1,6	1,7	-1,2	-0,4	0,0	0,6	1,1	0,7	0,8	0,9	1,3	1,6	1,6	1,6
Espanya	-2,6	-1,7	1,4	3,2	2,8	-2,7	-2,1	-1,5	-0,3	0,4	1,2	1,7	2,1	2,7	3,2	3,4	3,5
Illes Balears	0,0	0,3	1,0	3,0	3,5	0,0	0,3	0,6	0,4	0,4	0,8	1,1	1,5	2,2	2,8	3,2	3,5
Mallorca	-0,1	0,2	0,7	2,9	3,5	-0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,5	0,8	1,3	2,1	2,6	3,1	3,5
Menorca	-0,5	0,4	0,8	2,9	3,4	-0,3	0,4	0,9	0,6	0,4	0,5	0,9	1,2	2,0	2,7	3,3	3,4
Pitiüses	0,7	1,1	2,4	3,6	3,9	0,7	1,0	1,5	1,2	1,7	2,2	2,5	2,9	3,0	3,6	3,7	3,9

Font: Eurostat i Direcció General d'Ocupació i Economia.

f: previsió. p: provisional. a: avanç.

L'economia balear accelera el creixement en la segona meitat del 2015 i tanca l'any amb un creixement del 3,0%. En els dos darrers trimestres, la taxa de variació supera els tres punts percentuals. Es preveu que la millora continuï al 2016 i l'estimació per a tot l'any arriba al 3,5%. Tots els sectors econòmics contribueixen de forma positiva a assolir el dit creixement, i es recupera, per tant, l'equilibri entre les aportacions de cada branca. La construcció recupera part del terreny perdut al llarg de la crisi i la indústria presenta les variacions en el VAB més discretes. Els resultats de la campanya turística han marcat rècords de viatgers, la qual cosa ha mantingut el dinamisme de tot el sector de serveis. Les previsions per a la propera temporada alta són que encara es millorin els nivells de l'any passat. Les Pitiüses continuen sent la regió amb la xifra de creixement més alta, tot i que l'acceleració de les variacions interanuals es doni a totes les illes.

Segons l'FMI, les perspectives de creixement mundial són d'un 3,1% el 2015 i tres dècimes més per al 2016, per sota de les del mes d'octubre. La desacceleració i el reequilibri de l'economia xinesa, els menors preus de les matèries primeres i les tensions en algunes economies de mercats emergents continuaran pesant sobre les perspectives de creixement del bienni 2016-2017. El preu del petroli toca fons el gener del 2016, tot i que des d'aleshores s'encareix lleugerament. El canvi del dòlar continua en nivells baixos respecte de l'euro, mentre repunta el canvi de la lliura, que se situa en nivells de l'any 2014.

El Banc Central Europeu (BCE) redueix els tipus d'interès i adopta mesures addicionals de relaxació monetària amb la finalitat d'estimular les noves operacions de crèdit i reforçar així la recuperació econòmica. La zona euro tanca el 2015 amb una variació d'un 1,6%. L'FMI preveu per a l'any 2016 un creixement econòmic de l'1,7% i una inflació per sota de

l'objectiu del 2%. Al Regne Unit les taxes interanuals del PIB estan per sobre de la mitjana de la zona euro. Es preveu que l'economia alemanya s'acceleri fins a un 1,7% enguany. A Europa, minva el deute públic en percentatge sobre el PIB.

L'economia espanyola presenta una variació del PIB d'un 3,5% en el quart trimestre del 2015, amb la qual cosa el conjunt de l'any tanca amb una taxa del 3,2%. De cara als períodes futurs, es preveu un cert alentiment del ritme de creixement, tot i que es mantindrà al voltant dels tres punts percentuals. Si bé la indústria i la construcció frenen la recuperació els darrers mesos del 2015, el sector primari i el de serveis continuen incrementant les variacions interanuals. Des de la perspectiva de la demanda, l'augment de les exportacions es veu compensat amb el de les importacions i la contribució del sector exterior queda propera a zero. En canvi, la demanda nacional manté l'aportació significativa al creixement del PIB, impulsada tant pel consum intern com per la inversió.

El sector agropesquer tanca l'any 2015 amb una taxa de creixement d'un 1,6%. El nombre d'afiliats a final d'any disminueix, tant en agricultura i ramaderia com en el sector pesquer. El 2015 en el mercat central de Mallorca la comercialització de fruita i hortalissa augmenta i s'acompanya d'un augment del preu d'aquest darrer cultiu, mentre que s'abarateix el preu de la fruita i de la patata. Pel que fa a la producció de cereals, tot i que la superfície de conreu augmenta, disminueix la producció anual de blat, ordi i civada. D'altra banda, augmenta la comercialització d'oli d'oliva amb denominació d'origen, així com la producció de vi per a vinificació en el 2015 respecte de l'any anterior. En el mercat exterior l'exportació de la patata disminueix, tant en volum com en valor monetari, mentre que augmenta l'exportació de goma de garroffí. El vi i el licor registren més demanda estrangera, però s'alenteixen en valor monetari. En els

escorxadors de les Illes Balears, el 2015 augmenten les tones sacrificades per a tots els tipus de bestiar excepte les de carn de bestiar boví, malgrat que continua sent el bestiar del qual més tones se sacrifiquen en relació amb la resta. Al mateix temps, el preu de la llet baixa, malgrat que al desembre passat se situa per sobre de la mitjana nacional. D'altra banda, el 2015 augmenten les captures de la pesca, tant en volum com en valor.

El VAB de la indústria del quart trimestre continua l'avanç gradual observat al llarg del 2015 i l'exercici es tanca amb la primera taxa interanual positiva dels darrers anys. L'afiliació a la Seguretat Social, especialment en la indústria manufacturera, i l'exportació de manufactures es mantenen a l'alça. En canvi, altres indicadors sectorials, com ara els relatius a la producció i a la facturació de les empreses, romanen estancats. La confiança empresarial de la indústria se situa per sobre de la mitjana de tots els sectors i milloren les expectatives a curt termini.

La construcció a les Illes continua incrementant les variacions interanuals del VAB i en el quart trimestre puja gairebé quatre punts percentuals. Els projectes relacionats amb les reformes als establiments hotelers durant la temporada baixa han incrementat l'activitat del sector de la construcció. Així, juntament amb l'augment de l'ocupació, es dona un descens significatiu de l'atur registrat en aquesta branca. Els increments en el nombre de projectes visats i en el pressupost que impliquen fan preveure que el dinamisme es mantindrà a mitjà termini.

En el darrer trimestre de l'any passat, el VAB dels serveis accelera el ritme de creixement. El volum de negoci i l'ocupació de les empreses del sector consoliden la tendència a l'alça i, a l'igual dels darrers mesos, també l'afiliació a la Seguretat Social presenta pujades remarcables, especialment en el règim general. Per activitats, l'ocupació s'incrementa sobretot en el comerç a l'engròs i al detall, i en l'hostaleria.

Els principals indicadors del sector de comerç continuen en forta pujada, especialment l'índex de comerç al detall i l'índex de comerç integrat en els IASS. L'ocupació també mostra signes positius, si bé amb taxes de variació més moderades. L'afiliació a la Seguretat Social augmenta a totes les illes, especialment a Mallorca i Eivissa. Les perspectives de futur són positives i en el primer trimestre l'índex de confiança empresarial harmonitzat del comerç creix per sobre de la mitjana de la resta de sectors econòmics.

El 2015 s'ha assolit el màxim de la sèrie històrica amb la xifra de 8,8 milions de viatgers que escolliren un establiment

hotel·ler de les Illes Balears. Aquesta xifra ha estat possible gràcies a una bona temporada alta i al millor darrer trimestre d'ençà que va començar la crisi. En el 2015, el nombre de pernoctacions també augmenta, tant en hotels com en allotjaments de turisme rural, però es manté estable en els apartaments turístics. Els resultats hotelers milloren a les tres illes, però sobretot a Menorca. Els preus hotelers a les Illes Balears presenten augments interanuals que s'han accelerat des del setembre de l'any 2014 i se situen per sobre dels d'Espanya. L'estada mitjana total es manté en els 6,2 dies, molt semblant a l'estada mitjana en els hotels. El viatger que opta per un apartament turístic pernocta més dies de mitjana i, en canvi, qui tria l'allotjament rural opta per quedar tres dies menys.

Al desembre la despesa total que efectuen els turistes a les Balears s'incrementa, cosa que permet que el total del darrer trimestre del 2015 es mantengui sense variació. Considerant la despesa dels estrangers, el quart trimestre de l'any passat es registren disminucions en la despesa mitjana diària i en la despesa mitjana per persona. Finalment, considerades conjuntament, durant l'any 2015 les compres i les disposicions d'efectiu que es fan a les Balears amb targetes emeses a l'estranger mostren un incrementen important en relació amb l'any 2014.

Els passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria augmenten un 3,5% durant el 2015 respecte del 2014, amb els mercats nacional i britànic que es mantenen a l'alça i amb un retrocés de l'alemany. Altres països, com ara França, Itàlia i Suïssa, augmenten el passatge per via aèria durant aquest període respecte d'un any ençà. Paral·lelament, els passatgers arribats en companyies de baix cost continuen a l'alça. El trànsit marítim de passatgers augmenta a taxes de dos dígit, tant en línia regular com en creuer. Alhora, també s'incrementa el transport de les mercaderies que arriben a les Illes Balears al mes de desembre.

Al març d'enguany, el Banc Central Europeu (BCE) baixa el tipus d'interès oficial de la zona euro fins al 0,0%, per tal de reactivar la situació econòmica. En el tercer trimestre del 2015, el nombre d'oficines bancàries continua en descens en el conjunt de les Illes Balears, fet que es relaciona amb un menor nombre d'afiliats en aquesta activitat. Pel que fa als dipòsits, el tercer trimestre del 2015 disminueixen respecte a fa un any en una situació de baixa remuneració dels estalvis, i continua la tendència a la baixa del crèdit concedit a les Illes Balears. La ràtio de morositat es redueix durant el 2015 després de registrar el màxim valor el desembre del 2013. D'altra banda, augmenta el nombre d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears, en línia amb l'evolució de les

compravendes i associat a un menor cost hipotecari.

El mercat laboral balear tanca l'any 2015 liderant l'augment d'afiliació a la Seguretat Social del conjunt espanyol i amb uns descensos de l'atur més pronunciats de totes les comunitats autònomes. A més, la contractació també mostra increments respecte del 2014 i l'augment relatiu més significatiu es produeix en els contractes indefinits a temps complet. En el 2015 també es dona un increment del nombre d'hores efectives treballades, així com l'afiliació equivalent a temps complet. A l'illa d'Eivissa es dona la variació més elevada de l'ocupació i també la baixada més negativa de l'atur registrat, mentre que Formentera presenta els resultats més discrets. El cost laboral per treballador encadena cinc trimestres consecutius de pujades a les Illes Balears i l'increment salarial pactat en convenis se situa lleugerament per sota del conjunt espanyol. La sinistralitat laboral augmenta per tercer any consecutiu.

La inflació decreix els dos primers mesos d'enguany i la taxa de variació interanual de l'IPC del febrer continua en negatiu, tant a les Illes com a l'Estat. Sobretot aquest fet és a causa de la pressió a la baixa dels preus dels carburants, perquè la inflació subjacent es manté estable al voltant del punt percentual en positiu.

Els indicadors de consum reforcen la tònica observada els darrers mesos. Augmenta la despesa en consum final, tant la corresponent a les llars com la de les administracions públiques. Les dades acumulades del 2015 de matriculació de turismes reflecteixen una recuperació important, encara que les del gener queden per sota de les d'un any enrere. També s'incrementa el consum de productes petrolífers i la demanda acumulada d'energia elèctrica. Altrament, les dades del darrer indicador de confiança dels consumidors mostren un retrocés de les expectatives sobre la situació econòmica del país i l'evolució del mercat de treball.

El revifament del consum i de la inversió es reflecteixen en la recaptació fiscal. La recaptació en concepte d'IVA i d'impost

de societats augmenten a un ritme de dues xifres en els onze primers mesos del 2015. Les retencions per l'IRPF i els impostos especials minven l'import recaptat, si bé aquestes dues figures tributàries han sofert canvis normatius. La millora del mercat immobiliari i de l'activitat mercantil a les Illes Balears impulsa l'impost sobre transmissions patrimonials i el d'actes jurídics documentats. En realitat, l'impost sobre successions i donacions és l'única figura tributària de competència exclusiva de la comunitat autònoma que davalla la recaptació en el 2015 respecte del 2014.

Quant als indicadors de la inversió a les Illes Balears, la creació de societats mercantils en els darrers mesos presenta un creixement continuat, encara que el capital net s'ha reduït en termes interanuals. En el tercer trimestre i en termes interanuals, el volum de crèdit al sector privat i a les Administracions Públiques es continua rebaixant. En el mateix període es recupera la inversió estrangera, si bé roman encara en nivells baixos. Finalment, el mercat hipotecari es recupera gradualment, augmenta el nombre d'hipoteques constituïdes i també puja l'import mitjà contractat.

L'apartat de medi ambient tracta sobre el cicle integral de l'aigua a les Illes Balears. Al gener del 2016 la temperatura mitjana presenta una anomalia a l'alça de 2,3°C de diferència sobre la mitjana habitual i, a més, ha estat un mes més sec. Fins i tot a Eivissa s'ha declarat una sequera hidrològica per la manca de pluges. A Formentera el proveïment d'aigua es fa amb aigua dessalada. A Mallorca, s'evidencien dificultats d'abastiment a alguns municipis. A Menorca, els darrers anys han estat humits i els recursos s'han gestionat millor, encara que també hi ha problemes de sobreexplotació dels aqüífers. El 2016 les reserves hídriques es troben al 51%. El 2015 el volum d'aigua dessalada a Mallorca augmenta significativament, mentre que a les Pitiüses es redueix. A Palma, el 2015 el consum d'aigua per habitant va estar per sota del consum de fa deu anys. El 2015 es consumeixen 60,5MW per depurar 93,55 hectòmetres cúbics d'aigües residuals. El 2014 el cànon de sanejament d'aigües assolix el màxim de recaptació líquida.

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	4t Trimestre	1,9	➔	gener	4,9	➔	desembre	0,3	➔
Japó	4t Trimestre	0,8	➔	desembre	3,3	➔	gener	0,0	➔
Unió Europea	4t Trimestre	1,8	➔	gener	8,9	➔	gener	0,3	➔
Regne Unit	4t Trimestre	1,9	➔	novembre	5,1	➔	gener	0,3	➔
Zona euro	4t Trimestre	1,6	➔	gener	10,3	➔	febrer	-0,2	➔
Alemanya	4t Trimestre	1,3	➔	gener	4,3	➔	gener	0,4	➔
França	4t Trimestre	1,4	➔	gener	10,2	➔	gener	0,3	➔
Itàlia	4t Trimestre	1,0	➔	gener	11,5	➔	gener	0,4	➔
Espanya	4t Trimestre	3,5	↗	gener	20,5	↘	gener	-0,4	➔

Font: Eurostat, Cabinet Office of Government of Japan, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications (Statistics Japan), US Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics of United States.

Dades estacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de Preus de Consum Harmonitzat.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

* Avançat

El Fons Monetari Internacional (FMI) estima que el creixement mundial el 2015 tanqui amb un 3,1% i el 2016 augmenti en tres dècimes, per sota de les previsions d'octubre del 2015. A les economies avançades es preveu una modesta i desigual recuperació. La desacceleració i el reequilibri de l'economia xinesa, els menors preus de les matèries primeres i les tensions en algunes economies de mercats emergents continuaran pesant sobre les perspectives de creixement del bienni 2016-2017. Tot això dins l'entorn d'una desacceleració generalitzada de l'economia de mercat i les condicions financeres acomodaticies de les economies avançades, si bé, als Estats Units s'eleva a final del 2015 la taxa dels fons federals des del límit inferior a zero. La qual cosa ha contribuït a l'enduriment de les condicions financeres externes, la disminució dels fluxos de capital i més depreciacions de les monedes en moltes economies de mercats emergents. S'espera que la inflació a les economies

avançades sigui de l'1,1% el 2016 i a les economies en desenvolupament del 5,6%, per sobre dels valors del 2015. Quant als països emergents, la previsió per a la Xina és d'un 6,9% el 2015 i d'un 6,3% el 2016. S'espera que el 2015 i el 2016 el Brasil presenti taxes de variació del PIB negatives (un -3,8% i un -3,5%, respectivament). L'economia de l'Índia creixerà fins a un 7,3% el 2015 i un 7,5% el 2016. L'any 2014 el **comerç mundial** es reactivà un 3,4% i s'espera que tanqui el 2015 amb una variació d'un 2,6%, xifra que augmentaria el 2016 fins a tornar a situar-se en el nivell del 2014, segons l'FMI. Les importacions en les economies avançades creixen un 4,0% el 2015 i un 3,7% el 2016, i en els mercats emergents la variació de les importacions seria només d'un 0,4% el 2015 i d'un 3,4% el 2016.

LES PERSPECTIVES DEL CREIXEMENT MUNDIAL SÓN D'UN 3,1 % EL 2015 I D'UN 3,4 % EL 2016.

Taula 3. Previsions internacionals per al 2016

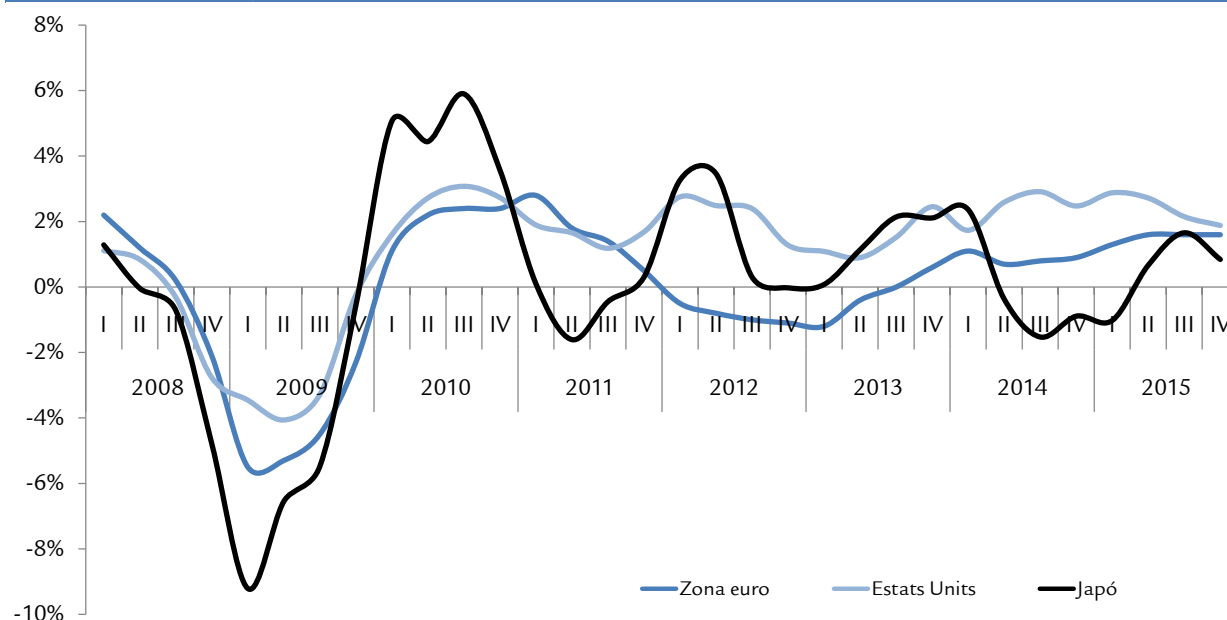
	PIB*	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,6	4,9	1,1
Japó	1,0	3,5	0,4
Unió Europea (zona euro)	1,7	10,5	1,0
Alemanya	1,7	4,7	1,2
França	1,5	9,9	1,0
Itàlia	1,2	11,9	0,7
Regne Unit	2,2	5,5	1,5
Espanya	2,7	19,9	0,9

Font: FMI - World Economic Outlook, analysis and forecasts (PIB: gener 2016 i la resta octubre 2015).

* PIB Real

Estats Units d'Amèrica

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat i Cabinet Office of Government of Japan.

El creixement del 2015 del PIB dels Estats Units és d'un 2,4%, la mateixa taxa que la del 2014. En el quart trimestre del 2015 l'economia nord-americana va créixer un 1,9% respecte del mateix període de l'any anterior. El llibre beix de la Reserva Federal del mes de març indica una expansió econòmica en la majoria de les regions. Pel que fa als sectors econòmics, l'activitat no financera va créixer lleugerament des de l'informe anterior del mes de gener, però es mostren debilitats en l'agricultura i l'energia. Per la seva banda, l'FMI estima que el PIB augmentarà un 2,6% aquest any 2016, amb un 4,9% de taxa d'atur i una inflació de l'1,1%. En el mercat de treball es produeix un fort augment de l'ocupació. Es creen 242.000 llocs de treball no agrícoles, amb increments en sanitat i

serveis socials, comerç minorista, serveis d'alimentació i serveis d'educació privada. La taxa d'atur al mes de gener es manté en el 4,9%. Pel seu costat, la mitjana de la inflació interanual del 2015 va caure un 0,7%, mentre al desembre l'evolució dels preus se situa en un 0,3% i es manté estable. A final de gener la Reserva Federal ha ajornat la pujada dels tipus d'interès pels esdeveniments econòmics i financers globals. En el primer mes del 2016, les importacions de béns i serveis descendiren un 5,7% interanual (-7,9% al desembre) i les exportacions, un -9,4% (-10,3% al novembre). El saldo de la balança de béns presentà un dèficit de 62,4 milers de milions de dòlars, un 2,1% superior a l'any anterior.

Japó

L'any 2015 l'economia nipona creix un 0,5% (-0,1% el 2014), i l'FMI estima que el 2016 assolirà l'1%. Es revisen a l'alça la inversió residencial, el consum públic i les exportacions però la inversió pública es preveu que baixi. Com a resultat, la demanda interna redueix quatre dècimes la variació del PIB i la demanda externa aporta una dècima en positiu. En el quart trimestre del 2015, la variació interanual és del 0,8%. La taxa d'atur del desembre és del 3,3% i la inflació se situa en l'1,4% el mes de gener. L'FMI preveu que la taxa d'atur del Japó arribi al 3,5% en el 2016 i que la inflació sigui del 0,4%.

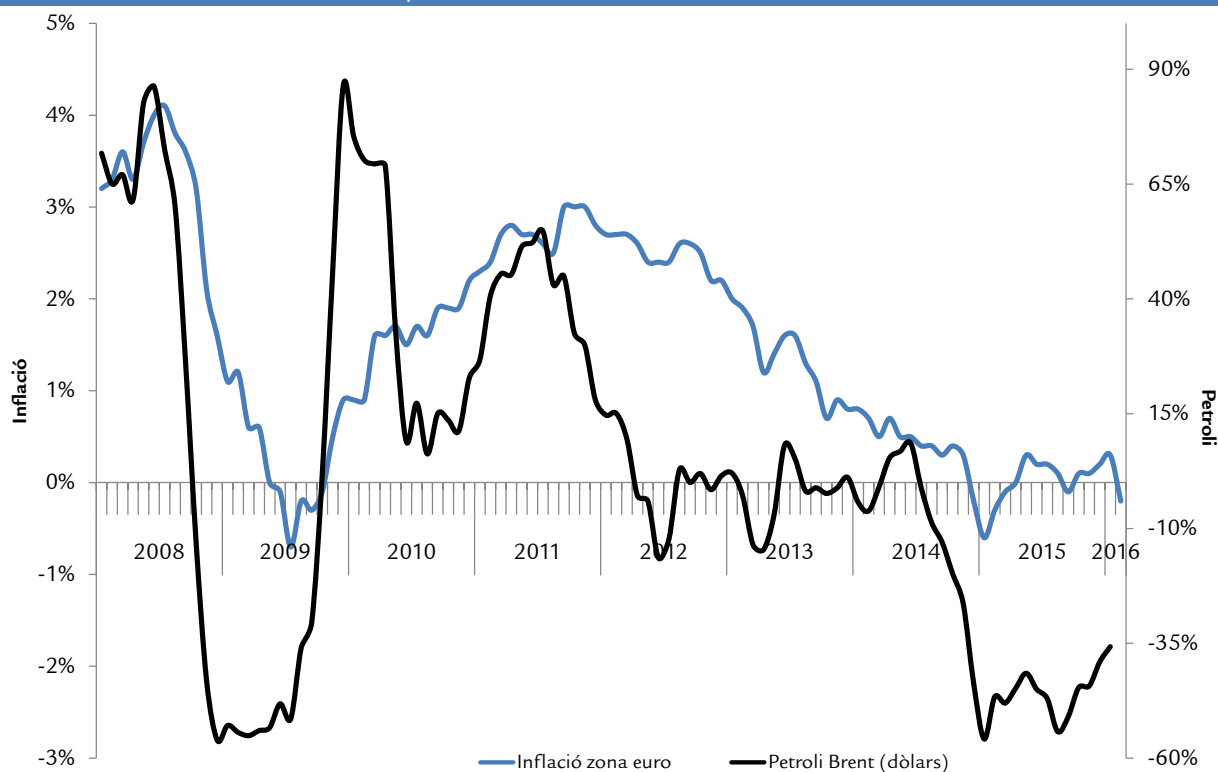
Xina

Atès el debilitament de la segona economia del món, les autoritats del país asiàtic pretenen reduir 1,8 milions de llocs de treball en la indústria de l'acer o del carbó fins al 2020, per la qual cosa posarien 15.300 milions de dòlars per cobrir compensacions i nous programes de reinserció laboral. L'activitat manufacturera encadena al febrer el setè

mes consecutiu de contracció. D'altra banda, les divises xineses de moneda estrangera al mes de febrer eren de 3,20 bilions de dòlars, la qual cosa suposa el menor nivell des del 2011, atesa la fuga de capitals i les advertències d'agències de qualificació com Moody's, sobre una possible rebaixa dels bons sobirans. L'economia xinesa ha crescut un 1,8% en el tercer trimestre del 2015. L'FMI preveu que la Xina tanqui el 2015 amb un creixement del 6,9%, quatre dècimes per sota del 2014. Quant a les previsions per al 2016 i el 2017 encara són més suaus (6,3% i 6,0%, respectivament). El superàvit comercial es redueix un 46,5% interanual el febrer, a causa d'una caiguda de les exportacions (-25,4%) més forta que el retrocés de les importacions (-13,9%), si bé, els dos primers mesos de l'any els resultats estan afectats per la celebració de l'Any Nou Lunar. Al febrer, els preus de consum de la Xina augmentaren un 2,3% interanual, impulsats pels preus dels aliments (7,3%), mentre que el preu de la resta de productes s'incrementà un 1%. Si s'exclou l'energia i els aliments, els preus augmenten un 1,3%. El mateix mes, els preus de producció descendiren un 4,9% interanual.

Petroli i divises

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

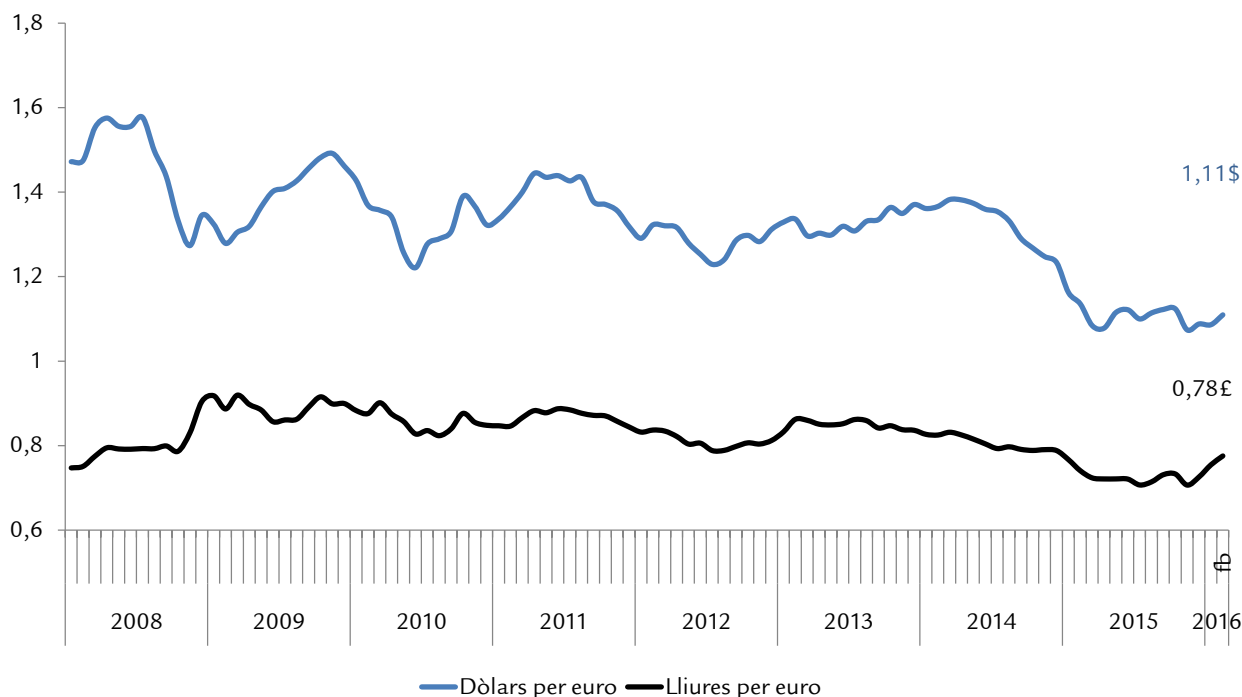
Font: EIA, Eurostat.

Els preus del petroli han disminuït notablement des de maig del 2015, a causa de les previsions d'augment sostingut de la producció de l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP). El descens del preu del petroli ha tingut un impacte notable en la inversió en l'extracció de petroli i gas. Segons l'FMI, els preus del petroli varen caure un 47,1% el 2015 i estima que el 2016 la caiguda serà menor (-17,6%). Al gener del 2016 el preu del **barril Brent** toca fons i és de 30,7 dòlars per barril, mentre que en el mateix mes de l'any passat era de 47,76 dòlars per barril i al gener del 2014 arribava als 108,12

dòlars per barril. L'Administració d'Informació Energètica del Govern dels Estats Units (IEA), en el seu darrer informe, apunta que l'oferta global es redueix, i manté les previsions de demanda, la qual creixerà en 1,2 milions de barrils al dia durant tot el 2016. Enguany la Xina i l'Índia seran els països motors del consum. Així i tot, l'IEA preveu la possibilitat que la demanda s'alenteixi en consonància amb l'economia global.

EL PREU DEL PETROLI TOCA FONS I EL GENER DEL 2016 EL BARRIL BRENT S'INTERCANVIA A 30,7 DÒLARS.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Les caigudes del preu del petroli i de les matèries primeres ha afegit noves pressions a la baixa sobre la inflació, cosa que fa que el Banc Central Europeu aprovi estímuls addicionals per recuperar la confiança del mercat. Així el BCE, per mantenir les taxes d'inflació per sota del 2% però pròximes a aquest valor, aplicarà més estímuls monetaris per a la zona euro, com ara la baixada dels tipus d'interès (al 0%, mínim

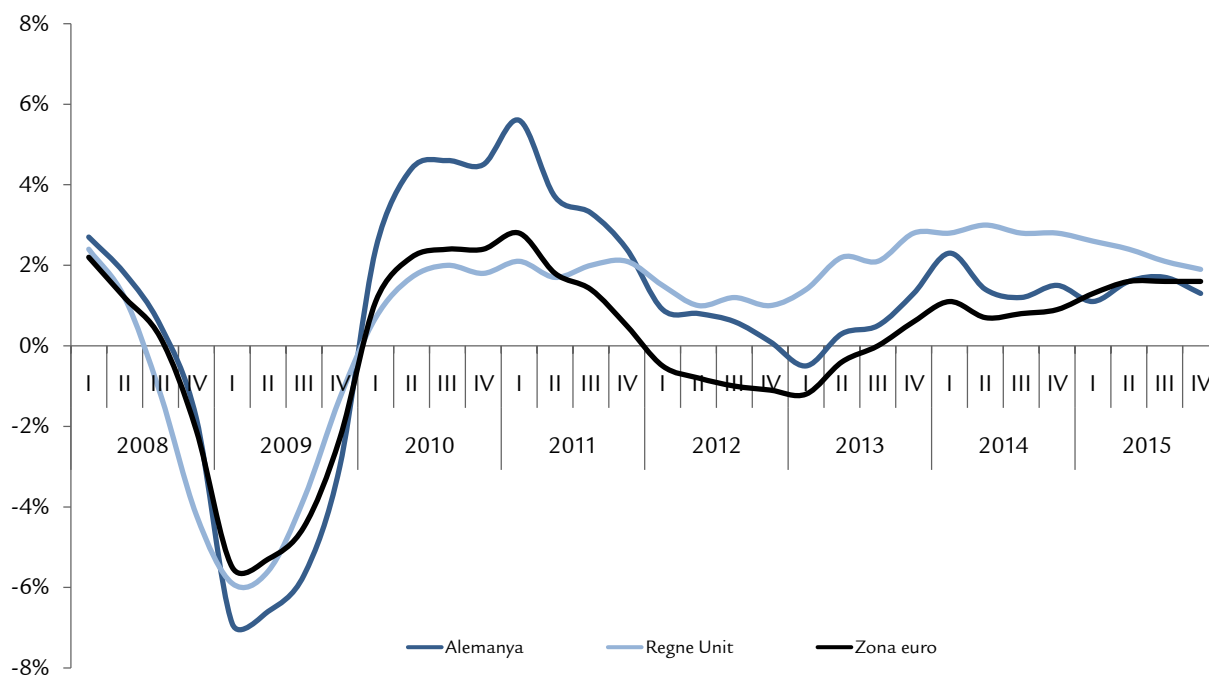
històric) i l'aplicació d'una rebaixa addicional de 10 punts bàsics a les taxes de dipòsits, fins al -0,4%, a fi de fomentar el crèdit. El febrer del 2016 l'euro es canvia per 1,11 dòlars i per 0,78 lliures esterlines, per tant mentre el canvi del dòlar continua en nivells baixos repunta el canvi de la lliura, que se situa en nivells de l'any 2014.

2 Unió Europea

A principi de març, el Banc Central Europeu (BCE) redueix els tipus d'interès i adopta mesures addicionals de relaxació monetària amb la finalitat d'estimular les noves operacions de crèdit. Es preveu que aquestes mesures reforcin la recuperació econòmica de la zona euro i accelerin el retorn de la inflació a nivells pròxims al 2%. L'anunci provocà que els índexs borsaris repuntessin momentàniament, les rendibilitats de

deute públic baixessin i l'euro es depreciés davant el dòlar. L'euríbor a dotze mesos es troba en tipus negatius, tal com es comenta en l'apartat d'intermediació financera. El BCE ha revisat a la baixa les previsions de creixement i d'inflació de la zona euro. Així, per al 2016, preveu un creixement del PIB de l'1,4% i situa la inflació en el 0,1%.

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat.

A la **Unió Europea (UE28)** el PIB creix un 1,8% interanual en el quart trimestre del 2015 i un 1,6% a la zona euro. Aquestes taxes reflecteixen la recuperació d'un cert dinamisme, atès que en el conjunt de l'any 2015 els països de la zona euro augmentaren el PIB un 1,6% i el conjunt de la Unió Europea ho va fer un 1,9%. A la Unió Europea, la taxa d'atur del gener és del 8,9% de la població activa, mentre que a la zona euro arriba al 10,3%. Pel que fa al nivell de preus, al gener del 2016 la inflació de la UE28 se situa en el 0,3% i a la zona euro cau un 0,2%, quan les mitjanes de 2015 foren del 0,0% per a ambdós casos. Amb tot això, l'FMI preveu que l'any 2016 la zona euro acabi amb un creixement del PIB d'un 1,7%, amb

una taxa d'atur del 10,5% i una inflació de l'1,0%. El deute públic de la zona euro va caure del 92,3% del PIB en el tercer trimestre del 2014 al 91,6% del PIB en el mateix període del 2015. A la Unió Europea el deute públic també va minvar i se situà en el 86,0%, nou dècimes menys que un any enrere. Les ràtios més altes de deute públic sobre el PIB es donaren a Grècia (171,0%), Itàlia (134,6%) i Portugal (130,5%), i les més baixes a Estònia (9,8%), Luxemburg (21,3%) i Bulgària (26,9%). Espanya lidera el creixement econòmic entre les principals economies de la zona euro.

LA ZONA EURO CREIX UN 1,6% INTERANUAL EL 2015.

Alemanya

L'economia alemanya tancà l'any 2015 amb un increment del PIB d'un 1,7%, i en el quart trimestre del 2015 la variació interanual és d'un 1,3%. La previsió de creixement de l'FMI és d'un 1,7% per al 2016, amb una taxa d'atur del 4,7% i una inflació de l'1,2%. En el quart trimestre del 2015 el PIB alemany creix l'1,3% interanual, per sota de la mitjana de la zona euro. Al gener es recupera la producció industrial (sense construcció) amb un 2,1% d'increment, i el desembre va caure un 1,2%. En relació amb la balança comercial, Alemanya presenta al mes de gener del 2016 un superàvit de 13,6 milers de milions d'euros, inferior al del mes anterior (19 milers de milions d'euros). Les exportacions caigueren un 1,4% interanual amb un avanç de l'1% de les destinades a la Unió Europea i un retrocés del 5% en les vendes extracomunitàries. Les importacions cresqueren un 1,5%. La taxa d'atur del gener se situa en un mínim del 4,3%. Al gener del 2016 la inflació és del 0,4% i es manté estable. El 2015 els preus de consum es mantingueren estables en relació amb l'any anterior, amb una inflació pràcticament nul·la (0,1%). Una evolució semblant mostren els preus dels béns de consum, que pràcticament romanen estables (0,4%). En el tercer trimestre del 2015 el deute públic va ser del 71,9% del PIB, per sota dels trimestres anteriors.

ES PREVEU QUE L'ANY 2016 L'ECONOMIA ALEMANYA S'ACCELERI UN 1,7%.

França

El PIB francès creix interanualment un 1,4% en el quart trimestre del 2015 i tanca l'any amb una variació positiva d'un 1,2%. Cal tenir en compte que l'any 2014 França creixia a un ritme de sols dues dècimes. L'FMI espera que el país gal presenti una variació del PIB del 2016 d'un 1,5%, amb una taxa d'atur del 9,9% i una inflació de l'1,0%. Al gener la taxa d'atur és del 10,2% i la inflació es manté en el 0,3%, igual a

la de la Unió Europea. La mitjana de la inflació del 2015 fou del 0,1%. En el tercer trimestre del 2015 el deute públic va ser del 97,0% del PIB, 1,2 punts per sobre del mateix període d'un any enrere.

Itàlia

La previsió de l'FMI per al 2016 estima un creixement per a Itàlia d'un 1,2%, amb una taxa d'atur de l'11,9% i una inflació del 0,7%. L'economia italiana tanca el 2015 amb un creixement del 0,8%, després de tres anys de taxes negatives. La taxa d'atur al gener del 2016 és de l'11,5%. L'augment dels preus a Itàlia al gener del 2016 se xifra en un 0,4% i per al conjunt del 2015 la mitjana és del 0,1%. La producció industrial d'Itàlia augmentà al gener un 3,9% interanual, després del descens de l'1% del mes anterior. En el tercer trimestre del 2015 el deute públic va ser del 134,6% del PIB, 2,3 punts per sobre del mateix període d'un any enrere.

Regne Unit

L'activitat econòmica es manté estable i creix un 1,9% en el quart trimestre del 2015. Així, el creixement de la segona economia de la Unió Europea està per sobre de la mitjana de la zona euro i també de l'economia alemanya. El Regne Unit tancà el 2015 amb un creixement del 2,2%. Al mes de gener del 2016 la taxa d'atur és del 5,1%. Al mes de gener, els preus mesurats en lliures esterlines romanen estables en relació amb l'any anterior (0,3%), com la mitjana de la Unió Europea, i tancaren el 2015 amb una mitjana del 0,0%. L'FMI preveu que l'economia britànica tanqui el 2016 amb una taxa de variació interanual d'un 2,2%, amb una taxa d'atur del 5,5% i una inflació de l'1,5%. El deute públic del tercer trimestre del 2015 va ser del 86,6% del PIB, 2,1 p. p. més que el mateix període de l'any anterior. La producció industrial britànica augmentà lleugerament al gener amb un 0,2% interanual.

3 Espanya

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2016	2017
PIB	2,7	2,5
Consum privat	3,0	2,4
Consum públic	0,3	1,1
Formació bruta del capital fix	5,1	4,1
Demanda nacional	2,9	2,5
Exportació de béns i serveis	5,1	5,4
Importació de béns i serveis	5,8	5,8
Demanda exterior (contribució al creixement)	-0,1	0,0
Inflació	0,3	0,9
Taxa d'atur	19,8	18,2

Font: OCDE Economic Outlook, analysis and forecasts, novembre 2015.

L'economia espanyola enllaça tres trimestres amb taxes de creixement per sobre dels tres punts percentuals. Així, de conformitat amb les dades de l'INE, la variació del PIB corresponent al 2015 és del 3,2% respecte del 2014. Per als anys 2016 i 2017, l'OCDE preveu una pèrdua de ritme de creixement, tot i que les previsions es mantenen per sobre del 2,5% anual. Per a aquests anys, el sector exterior tindrà un efecte neutre i les vendes a l'exterior seran compensades per les importacions. Per tant, el creixement esperat vindrà per la part de la demanda nacional, i especialment del consum privat i de la inversió. Aquest organisme internacional estima que en els propers dos anys no hi haurà una forta variació en els preus de consum i que la taxa d'atur baixarà del 20%.

EL PIB ESPANYOL CREIX UN 3,2% EN EL 2015.

Quant a l'anàlisi trimestral, Espanya presenta una variació interanual del PIB del 3,5% en el quart trimestre del 2015

i, respecte del període immediatament precedent, la taxa és del 0,8%. La contribució de la demanda nacional manté l'aportació de 4,1 punts percentuals, mentre que la demanda exterior llastra sis dècimes la variació global del PIB. La despesa en consum final de les llars i la de les administracions públiques mostren les variacions més elevades (3,5% i 3,7%, respectivament), mentre la despesa de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars s'incrementa un 1,4%. La inversió també s'accelera al llarg del 2015. Així, la formació bruta de capital fix augmenta més de sis punts en tots els trimestres del 2015, especialment gràcies als actius fixos materials, tot i que els productes de propietat intel·lectual també augmenten. Tal com es pot veure en el gràfic adjunt, les exportacions alenteixen les taxes de variació interanual, mentre que les importacions mantenen un ritme superior al 7%. Això baixa la taxa de cobertura i fa que la contribució de la demanda exterior de tots els trimestres del 2015 sigui negativa.

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)

Volum encadenat referència 2010

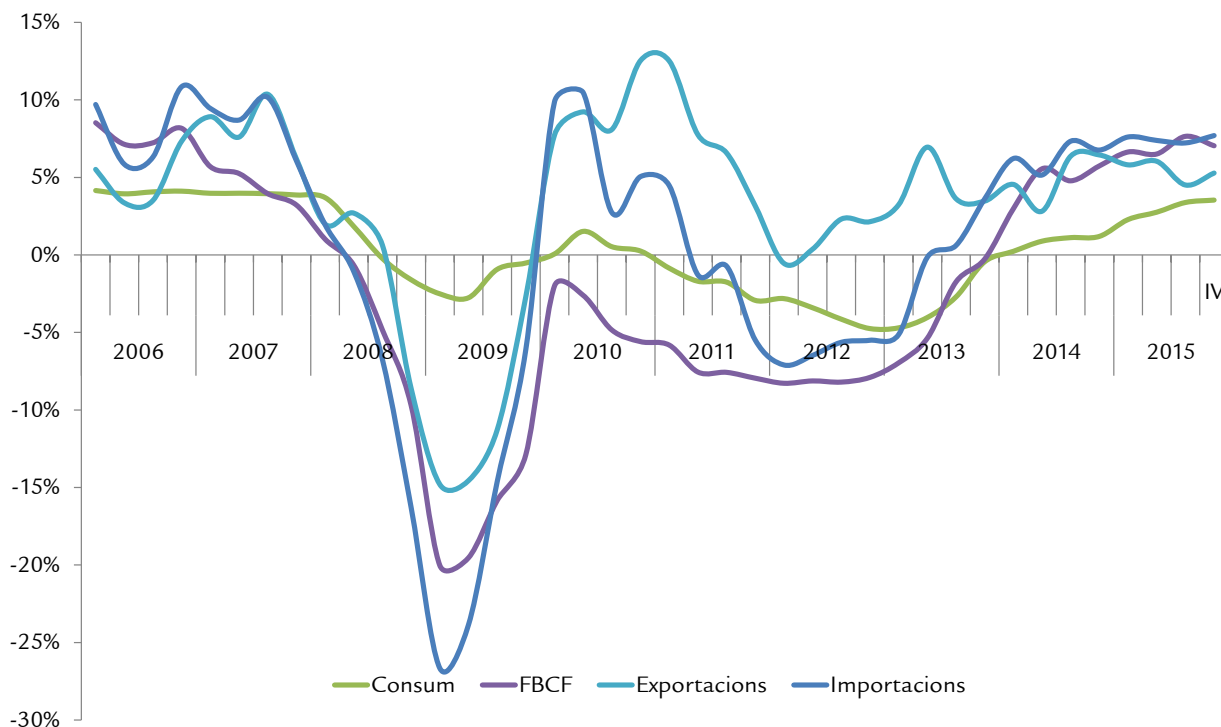
Trimestre	2013				2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Sector agropesquer	11,4	21,5	15,0	18,3	3,2	-6,0	-2,9	-8,7	-4,0	2,0	3,7	6,2
Indústria i energia	-6,1	-6,4	-5,0	-3,2	-0,8	1,5	1,5	2,5	3,0	3,6	3,8	3,4
Construcció	-9,9	-11,3	-9,9	-8,0	-7,3	-3,9	0,2	3,1	5,9	5,8	5,1	4,0
Serveis	-1,5	-0,9	-0,5	0,4	1,3	1,8	2,1	2,5	2,7	3,0	3,3	3,4
PIB a preus de mercat	-2,7	-2,1	-1,5	-0,3	0,4	1,2	1,7	2,1	2,7	3,2	3,4	3,5

Font: INE.

Des del punt de vista de l'oferta, tots els sectors recuperen les variacions positives en el quart trimestre del 2015, tant en termes intertrimestrals com interanuals. La construcció mostra la taxa més elevada (un 4,0%), encara que presenti una frenada respecte del percentatge del tercer trimestre. La indústria també presenta aquest alentiment i en els darrers

tres mesos del 2015 el seu VAB s'incrementa un 3,4% en relació amb els mateixos mesos del 2014. El sector primari i els serveis han anat millorant els creixements durant els trimestres del 2015 i tanquen el quart trimestre amb un 6,2% i 3,4%, respectivament.

Gràfic 5. Evolució del components de la demanda

Font: INE.

La millora que es dona en els índexs de volum, també es trasllada a l'ocupació. Així, el nombre de llocs de feina equivalents a temps complet del 2015 augmenta un 3,0% i les hores treballades un 2,5%. El ritme d'augment interanual del nombre d'ocupats s'ha mantingut més o menys constant al llarg del 2015, en gran part gràcies als ocupats del sector serveis. La construcció, que iniciava l'any 2015 amb pujades properes al 8%, sols incrementa el nombre d'ocupats equivalents el 3,1% en el quart trimestre. En canvi, l'agricultura accelera el ritme de millora i tanca el darrer trimestre del 2015 amb una variació del 5,3%. Així com s'incrementa l'ocupació, l'atur davalla el 2015 un 9,9% i queda en poc més de 5 milions d'aturats segons l'enquesta de població activa (EPA). La taxa d'atur del 2015 és del 22,1%, quatre punts per sota de la del 2013.

Quant a l'evolució dels preus a l'estat espanyol, al mes de febrer la inflació torna al terreny negatiu. Així, la variació interanual de l'IPC és del -0,8% i la intermensual també mostra un percentatge per sota de zero (-0,4%). El grup del transport i el d'aliments i begudes no alcohòliques són els que més han influït en aquestes caigudes. Si es descompta l'efecte dels productes energètics i el dels aliments no elaborats, els

preus de consum mantenen un augment proper al punt percentual en positiu. Així les coses, la inflació subjacent roman en taxes de les més altes dels darrers mesos.

El dèficit conjunt de l'Administració central, la Seguretat Social i les comunitats autònomes se situà fins al novembre en el 3,87% del PIB, per sota del registrat en el mateix període del 2014 (4,54%). Així, el dèficit de les administracions públiques, excloent les corporacions locals, es redueix un 11% en els primers onze mesos del 2015. En canvi, el volum de deute total de les administracions públiques a Espanya se situa en 1.069.876 milions d'euros, un 3,5% més que al tancament del 2014. Malgrat això, si es compara amb l'evolució del PIB, la ràtio de deute del 2015 és del 99,0%, mentre que un any enrere era del 99,3%. Per tant, es dona una reducció en el deute relatiu per primera vegada des de l'inici de la crisi. Segons les administracions públiques, l'Estat ha incrementat el deute en circulació en 46.721 milions d'euros, la meitat que un any abans, i les comunitats autònomes ho han fet en 23.806 milions d'euros. Finalment, el 2015 les corporacions locals reduïren els nivells d'endeutament en 3.080 milions d'euros, fins a situar el saldo en circulació en 35.250 milions.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)																	
	Anual					Trimestral											
	2012	2013	2014	2015	2016	2013				2014 (p)				2015 (a)			
			(p)	(a)	(f)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Illes Balears	0,0	0,3	1,0	3,0	3,5	0,0	0,3	0,6	0,4	0,4	0,8	1,1	1,5	2,2	2,8	3,2	3,5
Sector agropesquer	-0,5	1,0	0,2	1,6	0,0												
Indústria	-0,8	-1,1	-1,0	1,9	2,8	-0,8	-0,9	-1,3	-1,6	-1,8	-1,1	-0,9	-0,4	0,7	1,9	2,4	2,7
Construcció	-5,5	-5,4	-2,6	2,9	4,2	-6,1	-5,5	-5,2	-4,7	-4,1	-3,1	-2,3	-1,1	1,5	2,7	3,4	3,9
Serveis	0,6	1,0	1,4	3,1	3,6	0,7	1,0	1,3	1,1	0,9	1,3	1,5	1,9	2,4	2,9	3,3	3,6

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia.

f: previsió. p: provisional. a: avanç.

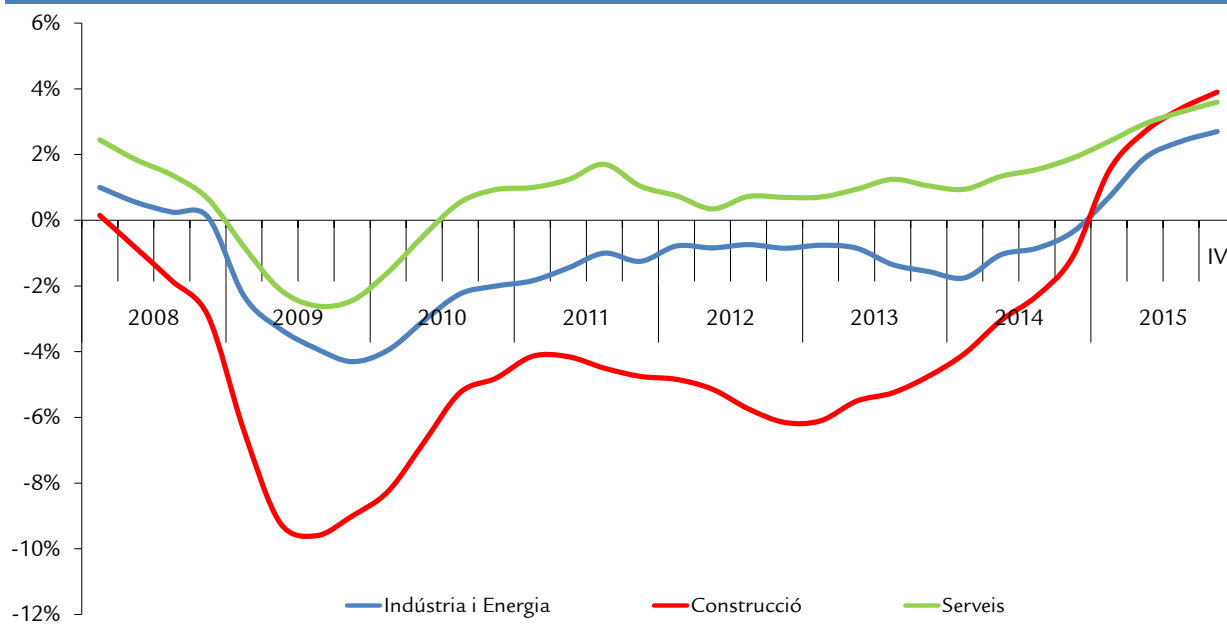
L'economia de les Illes Balears accelera el ritme de la recuperació en els darrers mesos del 2015 i els indicadors macroeconòmics registren un creixement interanual superior als tres punts percentuals en els dos darrers trimestres (3,2% i 3,5%, respectivament). Amb aquest revifament s'ha millorat tant la previsió que hi havia de tancament de l'any 2015, que queda en un 3,0%, com la previsió per al 2016, la qual arriba al 3,5%. Paral·lelament, en el conjunt nacional la variació interanual del PIB també creix de manera significativa i en el tercer i quart trimestre presenta una taxa corregida d'efectes de calendari i estacionals d'un 3,4% i 3,5%, respectivament. Tant en l'àmbit estatal com a l'arxipèlag balear, tots els sectors contribueixen positivament al creixement. En ambdós casos, destaca la recuperació del dinamisme de la construcció, tot i que a Espanya aquesta activitat perd força.

D'ençà del primer trimestre del 2015, tots els sectors mostren variacions interanuals positives. Els serveis continuen millorant les taxes de creixement de trimestres anteriors i en el darrer període del 2015 assoleixen un percentatge del 3,6%. En el conjunt de l'any, el sector terciari supera els tres punts percentuals (3,1%) i es preveu que l'increment per al 2016 encara sigui més elevat. Així, la facturació amb la qual les empreses de serveis han tancat el 2015 és un 6,9% superior a la del 2014 i l'ocupació que indica l'enquesta de població activa (EPA) presenta un increment del 4,2%. Tot i tractar-se d'un percentatge elevat, l'increment d'ocupació dels serveis no s'acosta al que ha tingut la construcció (10,0%) i la indústria (18,7%). En el primer cas, l'acceleració de les taxes de creixement del VAB ha estat considerable

i en el quart trimestre s'arriba gairebé als quatre punts percentuals (3,9%) respecte del mateix període del 2014. A causa d'uns increments més discrets en els primers mesos del 2015, el còmput anual queda en el 2,9%. Ara bé, per al 2016 s'espera que l'activitat del totxo millori, atès que el nombre de projectes visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears augmenta en el 2015 una tercera part i el pressupost que representen gairebé s'incrementa un 50%. La indústria, les taxes de creixement de la qual havien caigut més suaument que la construcció els anys de crisi, ara presenta les variacions interanuals més reduïdes. Malgrat això, la producció s'incrementa en la mitjana del 2015 (un 1,6%). Una altra mostra de la millora de les xifres de la indústria és l'atur registrat, que cau un 13,8% en el 2015 en relació amb l'any 2014.

Quant a l'anàlisi per illes, totes milloren la posició relativa respecte d'un any enrere i, a més, acceleren el creixement en tots els trimestres del 2015. L'arxipèlag pitiús remunta fins a marcar un creixement d'un 3,9% en el quart trimestre i es referma com la regió que més fortaleza ha demostrat aquest any, amb una variació interanual superior als tres punts i mig. Mallorca i Menorca presenten una evolució semblant i en ambdós casos es produeix una millora significativa en els darrers tres mesos del 2015 (3,5% i 3,4%, respectivament, en relació amb els mateixos mesos del 2014). La dada corresponent al conjunt del 2015 és d'un 2,9% en ambdós casos. La previsió per al 2016 mostra una acceleració a totes les illes, les quals queden entre els tres punts i mig fins a gairebé els quatre punts de creixement.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGOE.

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxas de variació interanual a preus constants (en %)						
2009	2010	2011	2012	2013	2014(p)	2015(a)
-0,4	-0,4	0,3	-0,5	1	0,2	1,6

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç. p: provisional.

El sector agropesquer tanca l'any 2015 amb una taxa de creixement d'un 1,6%, per sobre del tancament de l'any 2014 (0,2%).

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	desembre	5.436	→	-0,6
Mallorca	desembre	4.311	→	-1,7
Menorca	desembre	634	↗	3,9
Eivissa	desembre	367	→	0,8
Formentera	desembre	18	↗	38,5

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS).

El desembre del 2015 hi ha 5.436 persones afiliades a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia, un 0,6% menys que en el mateix mes de l'any anterior. Per illes, a final d'any el nombre d'afiliats augmenta a Menorca i a Formentera en comparació a un any enrere, mentre que es manté a Eivissa i disminueix a Mallorca.

Segons la primera estimació del valor que genera l'activitat de la producció agrícola i ramadera, la renda agrària nacional per al 2015 és de 22.170,5 milions d'euros. Aquesta xifra, publicada pel Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, suposa un increment de l'1,7% respecte del valor generat per la producció del 2014. Malgrat això, s'observa una caiguda contínua de l'ocupació en aquest sector i el nivell de renda agrària se situa en valors propers a la renda obtinguda l'any 2000. La millora del 2015 en relació amb el 2014 es deu al bon comportament de la producció vegetal (5,8%), i en concret dels preus de la fruita i de l'hortalissa, que en el mercat nacional augmenten fins a un 13,3%, mentre

que se'n redueix la producció (-6,7%). Pel que fa a la renda de la branca ramadera, es redueix un 1,5% perquè encara que la producció augmenta un 4,8%, els preus disminueixen respecte d'un any ençà (-6,0%).

Pel que fa a les ajudes a aquest sector, la Comissió Europea va aprovar de manera definitiva a final del 2015 el Programa de Desenvolupament Rural (PDR) 2014-2020 de les Illes Balears, que està dotat amb 145,1 milions d'euros, 18 milions més que per al període 2007-2013. Un 42% del nou fons serà finançat pel Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural, un 7% prové del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, i la resta, un 51%, és a càrrec de la Comunitat Autònoma. Aquestes ajudes, que es podran concedir fins a l'any 2023, inclouen un conjunt d'iniciatives per tal de consolidar el sector primari i donar-li més qualitat.

LA COMERCIALIZACIÓ DE FRUITA I HORTALISSA QUE PROVÉ DELS PRODUCTORS DISMINUEIX UN 7,5 % EL 2015.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca (productors)		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-desembre	1.007	1,0	↘	-8,0	↘	-6,4
Hortalisses	gener-desembre	2.387	1,1	↘	-7,2	→	1,9
Patates	gener-desembre		0,4			↘	-12,5
Total	gener-desembre	3.394	1,0	↘	-7,5	↘	-3,1
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-desembre	13.236	6.555	↘	-31,0	↘	-10,1
Regne Unit	gener-desembre	4.206	2.403	↘	-33,2	↘	-14,1
Dinamarca	gener-desembre	3.223	1.733	↘	-3,5	↗	6,7
Goma de garroff	gener-desembre	1.635	10.609	↗	11,9	↗	4,7
Alemanya	gener-desembre	357	2.245	↗	8,7	↘	-5,3
Dinamarca	gener-desembre	439	2.962	↗	48,3	↗	42,6
Vins i licors	gener-desembre	2.032	9.623	↗	39,4	→	-0,6
Alemanya	gener-desembre	638	3.550	↘	-2,6	→	-1,1
Suïssa	gener-desembre	207	2.009	↗	14,4	↗	18,9

Font: Mercapalma, lbestat.

PMP: preu mitjà ponderat.

En el mercat central de Mallorca, segons les dades acumulades fins al desembre del 2015, la comercialització de **fruita i hortalissa** que prové de majoristes i productors és de 194.449 tones, un 7,7% superior a la que es registrà en el mateix període de l'any 2014. El signe positiu d'aquesta dada es produeix per la comercialització que prové dels majoristes (8,0%) d'ambdós tipus de producte, més en el cas de la fruita (15,1%) que en el de l'hortalissa (1,6%). En canvi, la comercialització dels productors disminueix un 7,5% des del gener fins al desembre, tant en el cas de la fruita (-8,0%) com en el de l'hortalissa (-7,3%). Aquest comportament en la demanda s'acompanya d'un augment del preu mitjà de l'hortalissa (2,0%) i d'una disminució en el de la fruita (-6,4%). Cal destacar que la patata s'abarateix fins a un 12,5% respecte del 2014.

Segons dades, encara provisionals, de desembre del 2015 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la producció durant la campanya dels **cereals** que més es cultiven a les Illes Balears (blat, ordi i civada) disminuí respecte a la del 2014, malgrat que la superfície de cultiu fou major. Així, la producció de blat va ser de 8,13 milers de tones (un 14,8% menys) en una superfície de conreu de 4.995 hectàrees (190 més que la superfície del 2014); la producció d'ordi fou de 32,04 milers de tones (un 31,1% menys) en una superfície de 23.400 hectàrees (237 més que el 2014), i la producció de civada disminuí fins a un 40,1% interanual amb 11,19 milers de tones, en una superfície de conreu de 18.755 hectàrees que, igual que els altres cultius, va augmentar (en aquest cas en 1.573 hectàrees). Per al conjunt nacional, la

producció de blat també fou un 2,4% menor que la del 2014 i la d'ordi disminuí un 7,7%, mentre que la producció de civada registrà un augment del 16,2%. Enguany l'acusada falta de pluges està afectant les més de 60.000 hectàrees de cereals, farratges i llegums, i es preveu una mala campanya per a tots els cultius a les Illes Balears.

La comercialització d'**oli d'oliva** amb denominació d'origen (DO) arriba als 216.683 litres el 2015, un 12% més que l'any anterior, segons dades de la denominació d'origen Oli de Mallorca. El 81% de les vendes són per al mercat local (un 15,7% més que l'any 2014), un 11% a Europa (una variació del 15,7% interanual), un 5% a tercers països (un 12,5% menys en aquest cas) i el 3% restant a la península, on la comercialització cau fins a un 24%.

Pel que fa al **raïm** per a vinificació, la producció de l'any 2015 és de 8,3 milers de tones a les Illes Balears, un 8,0% més que l'any anterior, en una superfície de vinya de 1.623,35 hectàrees (un 12,8% superior a la de l'any 2014). Un 51,1% del total de raïm produït correspon a la denominació vi de la terra, que augmenta fins a un 30,4% respecte a un any ençà, en una superfície de vinya que també augmenta (30,1%) i arriba a les 901,16 hectàrees. En canvi, la producció de vi restant que correspon a la denominació d'origen (DO Binissalem i DO Pla i Llevant) és de 4,1 milers de tones, un 8,4% menys que l'any anterior. La producció total de vi que resultà de la collita és de 54.458,6 hectolitres —un 11,9% més en termes interanuals—, dels quals 27.096,2 corresponen a vi amb denominació d'origen (-2,9%) i 27.362,4 a vi de la terra

(31,8%). Per tipus de vi, un 42,4% és vi negre, que augmenta un 15,4%; un 32,9% és vi blanc (una variació d'un 31,8% respecte de la producció del 2014), i el 24,7% restant és vi rosat, que és el que més augmenta respecte a un any ençà (72,3%). Enguany els productors de raïm s'hauran de regir per la nova normativa europea que regula la plantació de la vinya, vigent a partir del mes de gener. Amb aquesta nova normativa es passa d'un sistema de drets de plantació a un d'autoritzacions. És a dir, els productors hauran de sol·licitar autorització a l'Estat per plantar vinya fins a un màxim de l'1% més de la superfície existent.

Altres cultius prenen força a les Illes Balears, com ara l'arròs, que es cultiva des dels anys 90. També cal considerar l'ametla de Mallorca, de la qual només disposam per ara d'una previsió de producció de 1.516 tones d'ametla en gra per al 2015, un 10% més que el 2014. Quant a la venda del bessó d'ametla, passa de 5 euros per quilo als 7 o 8 euros que s'esperen un any després. La tàpera de Mallorca —reconeguda des de final de l'any passat com a aliment tradicional de les Illes Balears i inscrita en el Catàleg d'aliments tradicionals de les Illes Balears— continua la producció, que el 2014 fou de 2 tones, malgrat que se'n comercialitzàs solament la meitat. Al mateix temps, el sector de l'apicultura creix a les Illes Balears i el nombre d'explotacions passa de 432 el 2010 a 566 el 2015,

un 31% més en cinc anys, segons dades del Govern de les Illes Balears.

En el **mercat exterior** disminueix el volum exportat de patata fins a un 31,0% des del gener al desembre del 2015, i en valor monetari cau un 10,1% respecte del mateix període del 2014. El Regne Unit i Dinamarca, principals països compradors, redueixen la demanda d'aquest cultiu. També ho fan altres països que destaquen com a consumidors, com són Alemanya i Polònia. Enguany, les elevades temperatures avancen la campanya de l'exportació per a una producció que es preveu superior a la del 2015, que fou menor que la dels anys anteriors a causa de les gelades. Pel que fa a la goma de garrofi, s'incrementa la demanda internacional entre gener i desembre, tant en volum com en valor monetari, afavorida per l'augment de l'exportació a Dinamarca (64,6%) i la recuperació de la demanda d'Alemanya (8,7%), en què, malgrat el volum exportat, el valor monetari és un 5,3% inferior al 2014. El mercat exterior per al vi i el licor augmenta en volum exportat (39,4%), però no en valor monetari (-0,6%). La demanda de Suïssa es recupera (14,4%), la d'Alemanya encara presenta signe negatiu (-2,6%) i altres països, com ara Cap Verd, milloren l'exportació de les Illes Balears.

Ramaderia

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada 2015		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-desembre	2.294	⬇	-5,9
Bestiar oví	gener-desembre	1.736	⬆	3,5
Bestiar cabrum	gener-desembre	22	⬆	16,4
Bestiar porcí	gener-desembre	3.970	⬆	3,4
Bestiar equí	gener-desembre	15	⬆	9,7
Aus	gener-desembre	1.287	⬇	-62,8

Font: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.

Segons les dades acumulades fins al desembre del 2015 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, les tones de carn de bestiar sacrificat en els **escorxadors** de les Illes Balears augmenten, excepte les de carn de bestiar boví (-0,8%), malgrat que continua sent el bestiar del qual més tones se sacrifiquen en relació amb la resta. En comparació amb el 2014, entre la carn que més se sacrifica destaca l'augment de la de bestiar oví (3,5%), seguida de la de porcí (3,4%). També augmenten la de cabrum (16,4%) i d'equí (9,7%), mentre que disminueix la carn d'aviram (-62,8%) a causa de l'abandonament de la producció de pollastre. Si es compara amb l'evolució de la demanda nacional en aquest període, creix la carn sacrificada per a tot tipus de bestiar, i més en el cas del bestiar boví (9,5%) i porcí (7,6%), que són les carns més demandades en comparació de la resta.

LA SEQUERA DE PRÍNCIPI D'ANY DIFICULTA EL MANTENIMENT DEL RAMAT A LES ILLES BALEARS.

El preu mitjà ponderat que reben els ramaders de les Illes Balears per la llet passa de 0,332 euros per litre el març del 2015 (mes d'inici de la campanya que finalitza l'abril de l'any següent), a 0,331 euros per litre el desembre del 2015, segons dades del Fons Espanyol de Garantia Agrària. No obstant això, se situa per sobre de la mitjana nacional que pel desembre és de 0,310 euros per litre. La mitjana anual nacional del preu que es paga per la llet baixa un 14,4% el 2015 respecte de l'any anterior. Cal recordar que els ramaders actuen dins un nou àmbit, en el qual la Unió Europea ha suprimit des del mes d'abril del 2015 les quotes làcties introduïdes el 1984.

A tot això se suma la falta de pluges de principis d'any que

obligarà els ramaders a haver de comprar menjar per als animals, perquè els farratges i cereals per a les ovelles, vaques

i porcs són insuficients. Segons dades de l'INE, el preu mitjà nacional del pinso se situa a més de 170 €/t.

Pesca

El nombre d'afiliats en el sector pesquer és de 626 treballadors el desembre del 2015, amb una disminució d'un 0,3% respecte de l'any 2014. Per illes, a Mallorca es recupera

l'afiliació amb un 3,2% més de treballadors, mentre que es manté el signe negatiu per a la resta d'illes, entre les quals destaca Menorca (-13,1%).

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	desembre	626	→	-0,3
Illes Balears				
Mallorca	desembre	451	↗	3,2
Menorca	desembre	73	↘	-13,1
Eivissa	desembre	71	↘	-6,6
Formentera	desembre	31	→	0,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS).

La **producció pesquera** declarada a les Illes Balears durant l'any 2015 és de 3.393 tones, amb un valor en primera venda de 20,59 milions d'euros. En comparació de l'any anterior (3.360 tones i 19,44 milions d'euros), les dades representen un increment d'un 1,0% en el pes de les captures i d'un 6,0% en el valor econòmic. Així, el preu mitjà de la producció total de peix augmenta un 5,0% (de 5,78 €/kg a 6,07 €/kg) i trenca la línia de disminucions seguides des del 2009. No obstant això, encara acumula un decrement conjunt del 11,8% respecte dels preus del 2008.

El conjunt de les vint espècies més venudes s'ha apreuat quasi un 8%. Aquest conjunt suposa el 77% del total de vendes, percentatge que augmenta i tendeix així a disminuir la

diversificació, atès que el 2013 les vint espècies més venudes suposaren el 69% del total de vendes (en 2014, el 76%). D'entre aquestes espècies destaquen l'aladroc, el gerret, el lluç i la cirviola, que han incrementat significativament el preu. L'aladroc i el gerret s'han apreuat tot i els importants increments de les captures, i això indica que hi ha més demanda. Dins el grup de les espècies cares (llagosta, escamarlà, gamba, déntol, gall, etc), no n'hi ha cap que hagi augmentat significativament el preu. Destaca la davallada del 19% en el preu del gall de Sant Pere i la del 12% en el preu de la llampuga. En ambdós casos, hi ha una relació amb l'increment de les captures, que en el cas de la llampuga, amb 120 tones el 2015, quasi dupliquen les de 2014 (77 t).

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2015

Captures	Pes (kg)	Valor (€)	Variació interanual (%)			
			Pes (kg)		Valor (€)	
Aladroc	500.604	861.898	↗	36,9	↗	53,8
Calamar		1.096.804			↘	-4,4
Caproig		1.000.954			↘	-9,0
Escamarlà		704.023			↗	6,5
Gall de Sant Pere		836.095			↗	7,2
Gamba vermella	145.705	3.830.519	↗	3,1	↗	7,1
Gerret	199.559		↗	22,9		
Llagosta		1.559.510			↗	17,7
Moll vermell		537.359			↘	-5,3
Morralla	104.869		↘	-11,4		
Musclo	118.316		↗	5,5		
Pop	98.074		↘	-12,0		
Rajades	160.021	494.105	↗	8,2		
Sardina	216.410		→	0,3		
Sorell	147.335		↗	6,2		

Font: Direcció General de Pesca i Medi Marí.

Les diferències entre el lleuger increment de les captures de l'any 2015 (1,0%) i les del 2014 es deuen bàsicament a causes ambientals, amb un cens de la flota pesquera que es redueix any rere any. Així, a 31 de desembre del 2015, el cens de la flota operativa de Balears és de 316 embarcacions en comparació de les 317 del 2014. Quant a l'increment del preu mitjà del peix, es deu principalment a l'augment del preu de dues espècies pelàgiques petites, l'aladroc i el gerret, que suposen el 20% de la captura total de la flota balear, el preu de les quals ha estat respectivament un 12%

i un 17% superior al del 2014. També cal considerar el cas de la llampuga, espècie de caràcter estacional, el preu mitjà de la qual havia patit sempre unes oscil·lacions anuals molt fortes. Així, en el 2014 el preu mitjà anual d'aquesta espècie (7,71 €/kg) fou el més alt que mai no s'havia registrat, i duplicà el del 2013, amb unes captures reduïdes, perquè des del 2011 se'n limita el nombre de captures de les barques. L'any 2015 les captures augmenten de 77 t a 120 t, però els preus no cauen proporcionalment.

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)															
Anual				Trimestral											
2012	2013	2014	2015	2013				2014 (p)				2015 (a)			
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-0,8	-1,1	-1	1,9	-0,8	-0,9	-1,3	-1,6	-1,8	-1,1	-0,9	-0,4	0,7	1,9	2,4	2,7

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia.

a: avanç. p: provisional.

L'evolució dels principals indicadors sectorials de la indústria descriu una situació dual. D'una banda, s'observa una millora interanual en l'afiliació a la Seguretat Social, en l'exportació de certes manufactures i en el comportament del valor afegit brut (VAB). De l'altra, diversos indicadors de conjuntura, específicament els relatius a la producció industrial i al volum de negoci, es mantenen pràcticament estancats. Des de la perspectiva més estructural de la darrera enquesta industrial d'empreses corresponent al 2014, les fortes caigudes de les principals variables econòmiques en relació amb els resultats dels anys previs a la crisi econòmica evidencien la situació de feblesa del sector, com ara les persones ocupades, les hores treballades, la xifra de negoci o els ingressos d'explotació.

En el quart trimestre del 2015, la variació interanual del **valor afegit brut** (VAB) a preus constants del sector de la indústria i l'energia de les Illes puja tres dècimes respecte del trimestre precedent i se situa en el 2,7%. El 2015 es tanca amb una taxa positiva per primer cop en els darrers anys (1,9%) i pel 2016 la previsió augmenta gairebé un punt, fins al 2,8%. En el quart trimestre, el PIB de la indústria espanyola cedeix quatre dècimes en relació amb el registre anterior i queda en el 3,4%. La taxa interanual de la indústria manufacturera espanyola, si bé en el quart trimestre també baixa lleugerament, es manté en un nivell alt (4,1%). Finalment, en el conjunt del 2015 la variació respecte del 2014 registra un avanç d'un 3,4%.

LA INDÚSTRIA TANCA EL 2015 AMB UNA TAXA POSITIVA PER PRIMER COP EN ELS DARRERS ANYS (1,9%).

A Espanya, l'**indicador de clima industrial** del febrer registra una lleugera baixada, amb un saldo de -2,2 punts. Tot i així, en termes interanuals, la taxa de variació es manté positiva

(1,5%). La cartera de comandes i, en menor mesura, l'estoc de productes són els components de l'indicador que milloren, contràriament a les expectatives de producció, que queden en negatiu.

Els **indicadors de confiança empresarial** de les Illes Balears corresponents al primer trimestre de 2016 revelen que el 20,0% dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el darrer trimestre de 2015, mentre que un 30,0% ho fan de forma desfavorable. El balanç de situació queda, per tant, en -10,0 punts, el pitjor de tots els sectors econòmics i molt per sota del saldo mitjà (-3,8 punts). Tot i així, en relació amb la valoració d'un any enrere (-25,0), el saldo de la indústria de l'actual trimestre avança 15,0 punts.

Quant a les expectatives per al primer trimestre d'enguany, la indústria reflecteix una de les millors valoracions de tots els sectors, només per darrere de la construcció. El 23,3% de les respostes consideren que la marxa del negoci serà favorable i el 30,0% que serà desfavorable. Així, el balanç d'expectatives és de -6,7 punts i representa una millora de 23,7 punts en relació amb la valoració d'un any enrere. Altrament, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del sector continua a l'alça (129,3) i durant el primer trimestre registra, respecte del mateix període del 2015, un augment de la confiança empresarial de l'11,2%, i se situa 4,5 punts percentuals per sobre de la confiança mostrada per a la totalitat dels sectors econòmics, la qual repeteix una taxa interanual del 6,7%.

El desembre del 2015, el sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears tenia 19.634 afiliats al règim general de la

Seguretat Social i 5.466 al d'autònoms, en total 25.101 cotitzadors. Aquests valors representen, en comparació del desembre del 2014, un increment de gairebé el 4,0% en el nombre total d'afiliats. Es guanyen afiliats tant en el règim general (4,6% interanual) com en el d'autònoms (1,7%). La indústria manufacturera de l'arxipèlag, l'activitat predominant del sector perquè agrupa quasi el 80,0% dels afiliats, incrementa un 4,7% el nombre d'afiliats. Per contra, l'activitat de subministrament d'energia, gas i aire condicionat és l'única que, a l'igual del trimestre precedent,

perd afiliats (-3,4%).

Per illes i en termes percentuals, el principal increment interanual es produeix un altre cop a Formentera (25,9%), si bé el nombre total d'afiliats és poc representatiu i gairebé tots concentrats en la indústria manufacturera. La pitiüsa major presenta també una pujada considerable (4,7%). Mallorca, que concentra quasi el 80,0% dels nous afiliats, creix un 3,9% i, finalment, Menorca ho fa un 3,1%.

Indústria

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	410.445	↘	-5,8
Índex de producció industrial ¹	desembre	77,3	↘	-5,9
Ocupats totals a indústria i energia	desembre	25.101	↗	3,9
Assalariats	desembre	19.634	↗	4,6
Autònoms	desembre	5.466	→	1,7
Ocupats segons activitats	desembre	25.101	↗	3,9
Indústries extractives	desembre	349	↗	10,4
Indústries manufactureres	desembre	19.842	↗	4,7
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	4.910	→	0,6
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	319.571	↘	-6,0
Ocupats segons activitats	desembre	19.897	↗	3,9
Indústries extractives	desembre	277	↗	10,8
Indústries manufactureres	desembre	15.235	↗	4,5
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	4.385	→	1,4
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	32.672	↘	-2,6
Ocupats segons activitats	desembre	3.123	↗	3,1
Indústries extractives	desembre	16	↗	14,3
Indústries manufactureres	desembre	2.984	↗	3,1
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	123	→	0,8
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	58.201	→	-1,7
Ocupats segons activitats	desembre	2.043	↗	5,4
Indústries extractives	desembre	56	↗	7,7
Indústries manufactureres	desembre	1.586	↗	8,9
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	401	↘	-7

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia.

¹ La variació és de la cicle-tendència T_{t-12} (%).

La **producció industrial** de les Illes Balears continua a la baixa i la taxa de variació interanual del desembre registra una forta caiguda (-10,1%). Tot i així, la variació mitjana del conjunt del 2015 reflecteix, respecte del 2014, un lleuger avanç (1,6%). A Espanya, la taxa interanual d'aquest mes puja un 2,9% i la de la mitjana del l'any queda en el 3,2%. Per destinació econòmica, al desembre destaca l'augment de la producció de béns de consum a l'arxipèlag balear, especialment els duradors (24,0%), mentre que, a l'altre extrem, torna davallar considerablement la de béns d'equip (-40,3%).

Els **preus industrials** arrenquen l'any amb una davallada interanual del 10,4%, només superada a la baixa per les Illes Canàries. Aquest descens s'explica per la forta baixada dels preus de producció, transport i distribució d'energia elèctrica (-18,5%). La resta de destinacions econòmiques dels béns no presenten fluctuacions rellevants. L'índex del conjunt de l'Estat continua amb taxes negatives (-4,2%) per dinovè mes consecutiu. La variació de la mitjana del 2015 en relació amb

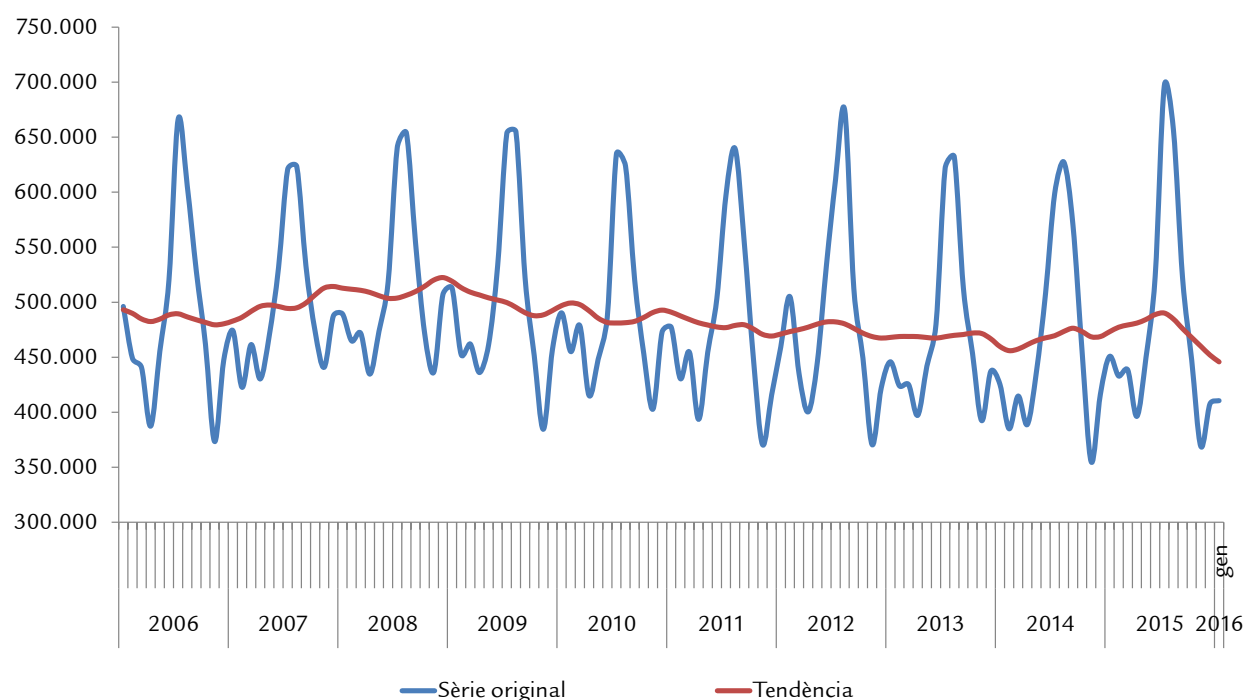
el 2014 se situa a les Illes en el 4,3%, la més alta de l'Estat, la mitjana anual del qual és del -2,1%.

El **volum de negoci** de la indústria de les Illes Balears continua en negatiu un altre mes. La variació interanual de l'índex de la xifra de negocis de la indústria del desembre és del -1,1%, sis dècimes menys que el valor del novembre. Tot i així, la variació mitjana del 2015, respecte del 2014, és del 0,2%. Al conjunt de l'Estat, la taxa del desembre continua a l'alça (1,8%) i l'exercici es tanca amb un augment de la facturació de l'1,6%.

D'altra banda, les perspectives a curt termini es recuperen i al desembre l'**entrada de comandes** del sector industrial de l'arxipèlag presenta una millora interanual apreciable (10,8%). El volum de comandes acumulat durant el 2015 creix un 5,4% en relació amb el 2014. A Espanya, els encàrrecs del sector també continuen a l'alça. Al desembre, la variació interanual de l'indicador queda en el 0,9%, i la de la mitjana del 2015 és del 2,4%.

Energia

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia.

El mes de gener, la **demanda d'energia elèctrica** en el conjunt de l'arxipèlag és de 410,4 gigawatts, la qual cosa representa, en termes interanuals, una baixada d'un -8,9%, motivada fonamentalment per les altes temperatures registrades,

en general per sobre dels valors considerats normals. El consum baixa a totes les illes, exceptuant a Formentera, on s'observa un increment de més del 9,0%. Considerant la demanda acumulada durant tot el 2015, la variació respecte

del 2014 és del 3,8% en el conjunt de l'arxipèlag, i un altre cop destaca l'increment de Formentera (25,7%). A Eivissa, el consum elèctric augmenta un 5,8% mentre que Mallorca i Menorca presenten augments més moderats, del 3,2% i del 2,9%, respectivament. D'altra banda, d'acord amb les dades disponibles de Red Eléctrica de España (REE) corresponent

al 2015, l'activitat econòmica, amb un pes de gairebé el 70,0%, és el component de la demanda que més influeix en l'augment interanual del consum a les Illes, mentre que el 25,4% és atribuïble a les variacions de les mitjanes de les temperatures màximes diàries.

Balança comercial

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	gener-desembre	93.772,1	→	-1,8
França	gener-desembre	17.357,9	↗	32,3
Alemanya	gener-desembre	14.092,1	↘	-13,8
Itàlia	gener-desembre	11.706,5	↘	-5,4
Xina	gener-desembre	9.343,9	→	1,0
Perfumeria i cosmètics	gener-desembre	27.007,5	↘	-11,2
Hong-Kong	gener-desembre	6.798,5	↘	-17,6
Regne Unit	gener-desembre	4.916,1	→	1,9
Països i territoris no determinats	gener-desembre	4.764,4	↘	-5,5
Suïssa	gener-desembre	1.837,8	↘	-21,7
Pell i cuir	gener-desembre	5.901,1	↘	-31,3
Xina	gener-desembre	2.567,2	↘	-17,1
Itàlia	gener-desembre	877,7	↗	8,1
Alemanya	gener-desembre	465,8	↗	28,3
Regne Unit	gener-desembre	342,4	→	-1,9
Joieria i bijuteria	gener-desembre	9.174,2	↗	15,2
Turquia	gener-desembre	2.027,2	↘	-21,6
Suïssa	gener-desembre	1.485,1	↗	974,0
Estats Units	gener-desembre	936,2	↗	127,7
França	gener-desembre	678,7	→	-0,5
Mobles	gener-desembre	6.665,5	↘	-6,5
Mèxic	gener-desembre	2.032,3	↗	-35,5
República Dominicana	gener-desembre	2.021,7	↗	416,1
Jamaica	gener-desembre	756,1	↗	636,9
Aruba	gener-desembre	617,0	↗	63,2
Total exportacions indústria manufacturera²	gener-desembre	864.185,9	↗	28,5
Total exportacions²	gener-desembre	1.112.579,6	↗	20,4

Font: ICEX, elaboració pròpia.

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula.

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula.

Al mes de desembre, el valor total de les **exportacions** (92,3 milions d'euros) s'incrementa un 35,7% en termes interanuals. Les importacions (85,6 milions), en canvi,

davallen un 12,1%. El saldo comercial és positiu per tercera vegada durant el 2015 i la taxa de cobertura del mes queda en el 107,8%.

Comparant les dades acumulades de tot el 2015 amb les del 2014, les exportacions, amb una facturació de quasi 1.112,6 milions d'euros, pugen més d'una cinquena part (20,4%). Les importacions, que arriben als 1.558,7 milions d'euros, també pugen, encara que de manera més moderada (7,1%). Per tant, el saldo comercial negatiu es redueix un 16,0% i la taxa de cobertura anual queda en el 71,4%, gairebé 8,0 punts percentuals per sobre de la de 2014.

Durant l'any passat, el valor facturat total pels productes de la indústria manufacturera (864,2 milions d'euros) augmenta considerablement (28,5%) i representa el 77,7% del total exportat. La importació de manufactures també creix (7,8%) i representa un percentatge molt elevat del total (94,5%). Tal com deixa veure la taula adjunta, alguns dels productes que tradicionalment han exportat les Illes continuen perdent força. Un exemple és el calçat, una de les partides més importants pel volum de vendes. Malgrat que el descens interanual del 2015 no és gaire intens (-1,8%), el calçat ven a l'exterior un 28,3% menys en relació amb el 2011. Les manufactures de pell i cuir també es ressenten de l'abaixada de vendes en mercats com el marroquí, el xinès o, més recentment, el vietnamita, i en el 2015 cauen, respecte del 2014, gairebé una tercera part, i més de dues tercers parts si es compara amb les exportacions del 2011. Finalment, la partida corresponent a perfumeria i cosmètica, tot i que manté la facturació al nivell del 2011, registra una forta caiguda (-11,2%) per segon any consecutiu.

Altres partides, en canvi, mostren una lleugera pujada. És el cas de la joieria i la bijuteria, que incrementen la facturació un 15,2%; els productes tèxtils, un 142,7%, i les peces de vestir, un 42,1%. En qualsevol cas, les principals partides exportadores corresponen un altre cop a la indústria química, amb una facturació de gairebé 365 milions (més del 42,0% de totes les manufactures exportades) i un augment interanual del 55,3%, gràcies a la pujada de vendes de plàstics i productes bàsics de química orgànica. La indústria de l'alimentació ven una tercera part menys a causa de la forta baixada de l'exportació de sal per a alimentació. Això no obstant, seguint amb la indústria d'aliments, les vendes de productes lactis augmenten més del 37,0% i la de productes carnis un 31,2%.

Els països pertanyents a la Unió Europea constitueixen el principal mercat dels productes de les Illes. En primer lloc, els Països Baixos (167,3 milions), seguits de França (135,8 milions), d'Itàlia (118,1 milions) i d'Alemanya (113,4 milions). A continuació, a una distància considerable, el Regne Unit (46,1 milions), Suïssa (28,3 milions) i Grècia (26,5 milions) també són països compradors de les mercaderies balears. El primer país no europeu és la República Dominicana, amb 18,9 milions d'euros de facturació.

A Espanya, durant el 2015 les exportacions pugen un 4,0% interanual, més de 250 mil milions d'euros, mentre que les importacions ho fan un 3,3% (uns 274,4 mil milions). La taxa de cobertura comercial a nivell estatal queda en el 91,2%.

3 Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)																
Anual					Trimestral											
2011	2012	2013	2014	2015	2013				2014 (p)				2015 (a)			
			(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-4,4	-5,5	-5,4	-2,6	2,9	-6,1	-5,5	-5,2	-4,7	-4,1	-3,1	-2,3	-1,1	1,5	2,7	3,4	3,9

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia.

a: avanç. p: provisional.

La construcció a les Illes Balears accelera el ritme de creixement, tant pel que fa als indicadors avançats com pels que registren l'activitat de manera contemporània. Això es reflecteix en la taxa de creixement interanual del VAB de la construcció del quart trimestre d'enguany, la qual és d'un 3,9% i és positiva per quarta vegada consecutiva. D'aquesta manera, la previsió de creixement del VAB de la construcció

pel 2016 és del 4,2%. En l'àmbit estatal, el sector enllaça sis trimestres consecutius amb taxes interanuals positives i en el quart trimestre arriba al 4,0%. El revifament de la construcció es produeix a totes les illes, on la inversió en els establiments turístics i en els habitatges de tipus residencial ha retornat el dinamisme a aquest sector.

Taula 17. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	desembre	27.247	↗	14,1
Autònoms	desembre	13.761	↗	4,9
Contractes de treball	gener	5.688	↗	4,3
Certificats de final d'obra	desembre	100	↗	177,8
Mallorca				
Assalariats	desembre	21.124	↗	15,3
Autònoms	desembre	10.612	↗	4,1
Contractes de treball	gener	3.754	→	-0,6
Menorca				
Assalariats	desembre	1.834	↗	9,8
Autònoms	desembre	1.166	↗	4,6
Contractes de treball	gener	330	↗	16,6
Pitiüses				
Assalariats	desembre	4.289	↗	9,9
Autònoms	desembre	1.983	↗	10
Contractes de treball	gener	1.604	↗	15,0

Font: Ibestat, OTIB, TGSS.

El nombre de certificats de final d'obra que es presenten als ajuntaments de les Balears indica l'evolució recent de l'activitat de la construcció. Durant l'any 2015 es varen expedir 1.308 certificats de final d'obra, la qual cosa representa un increment del 4,8% respecte del 2014, i l'augment és més accentuat en termes de nombre d'edificis (7,5%). Malgrat això, el valor de la liquidació de l'execució material de les obres s'incrementa a un ritme més suau (2,0%). Les dades corresponents al darrer mes de l'any evidencien que la

tendència a l'alça augmenta. Així, el nombre de certificats del mes de desembre té una variació interanual d'un 177,8%, i el nombre d'edificis, d'un 181,6%. Quant a les edificacions de caire residencial, els certificats de final d'obra del desembre arriben a 71, un 153,6% més que el mateix mes del 2014. El consum de ciment és un indicador simultani al de l'activitat de la construcció, però es disposa de la informació relativa a les Illes Balears amb gairebé un any de retard. Durant el 2014 es consumiren 264,5 milers de tones de ciment, la qual

cosa representa un augment del 5,6%. En l'àmbit estatal el creixement del mateix període és més moderat (3,2%). La tendència a l'alça continua en el primer mes de l'any 2015 tant a les Illes com al conjunt de l'Estat.

El sector de la construcció, especialment en la part enfocada a habitatges, pot ser intensiu en mà d'obra. Així, l'augment en el ritme d'activitat s'acompanya d'un increment del capital humà dedicat a la construcció. El darrer dia de desembre del 2015 la Seguretat Social té 41.008 treballadors d'alta, la qual cosa significa un increment d'un 10,8% respecte del mateix moment del 2014. Destaca la millora en el nombre d'assalariats, que representen gairebé dos terços del total i que al desembre s'incrementen un 14,1%. Paral·lelament a l'evolució dels treballadors del règim general, el nombre de comptes de cotització en actiu a les Illes Balears augmenta amb força (9,0%). Els treballadors inclosos en el règim especial de treballadors autònoms sumen 13.761 altes, un 4,9% més que en el mateix període del 2014. Aquestes xifres són les més altes d'un mes de desembre d'ençà de l'any 2010 tant pels assalariats com pels autònoms. Per branques d'activitat, la construcció d'edificis presenta un increment de capital humà del 12,3% i la construcció especialitzada, que engloba

la meitat dels treballadors, mostra una variació interanual d'un 9,1%. L'enginyeria civil, la branca més dinàmica del darrer trimestre, té increments del capital humà superiors a un 15%. Pel que fa a la desagregació territorial, les illes amb els increments més elevats en termes relatius al desembre són Mallorca (11,3%) i Eivissa (11,4%). Menorca, tot i que també té un creixement important, queda en una taxa interanual del nombre de treballadors del 7,7%, i Formentera mostra l'única variació negativa (-9,6%). En canvi, l'atur registrat evoluciona de manera semblant a totes les illes i de mitjana es redueix un 17,7% al desembre. Les dades de l'enquesta de població activa del tercer i quart trimestre rompen la concordança amb els registres administratius que oferien en els trimestres anteriors. Així, la població resident a les Illes Balears ocupada en el sector de la construcció entre octubre i desembre presenta una mitjana de 43.100 persones, una xifra que suposa un creixement moderat (2,1%) comparat amb els primers dos trimestres de l'any, que mostraven taxes de creixement de dos dígits. D'altra banda, el nombre d'aturats s'apropa als nivells anteriors a la crisi, amb una disminució interanual d'un 17,7%. En canvi, en l'àmbit estatal l'atur s'incrementa un 6,0%.

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	desembre	105.011	↗	13,9
Nombre de projectes	desembre	577	↗	24,5
Nombre d'habitatges	desembre	159	↗	17,5
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	agost	74	↗	21,4
Nombre de transaccions de sòl urbà	3r trim	147	→	-0,8
Licitació pública (milers d'€)	desembre	11.201	↗	12,5
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	desembre	67.673	↗	18,2
Nombre de projectes	desembre	430	↗	10,6
Nombre d'habitatges	desembre	104	↗	22,8
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	desembre	5.032	↗	19,7
Nombre de projectes	desembre	64	↗	5,1
Nombre d'habitatges	desembre	21	↗	45,5
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	desembre	32.305	↗	15,3
Nombre de projectes	desembre	83	↘	-5,3
Nombre d'habitatges	desembre	34	→	-0,3

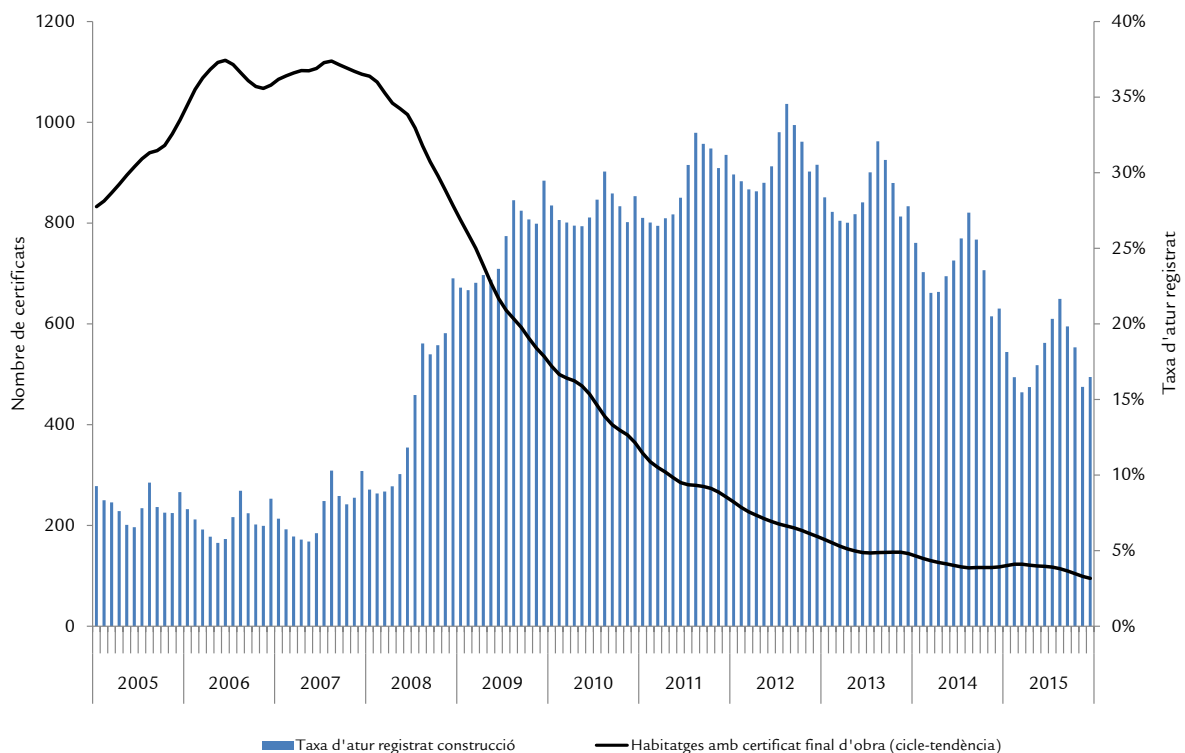
Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia.

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010).

Les perspectives de futur de la construcció apunten que la millora del sector s'estendrà a mitjà termini. Durant l'any passat el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears tramità 6.363 expedients, un terç més que durant l'any 2014 (concretament un 33,6% més). A Mallorca la variació s'accelera respecte de períodes anteriors i es registra un augment d'un 30,3%. A Menorca es registra un increment similar (un 36,6%) i una altra vegada els increments més elevats tenen lloc a les Pitiüses (un 46,9% més). A més, cal destacar l'augment del pressupost total dels projectes, que supera la xifra de 981 milions d'euros (un 48,7% més). El 90% d'aquest import té per objecte la construcció residencial i els projectes de caire turístic, i ambdós casos tenen un increment

superior al 70% respecte a l'import de l'any anterior. Quant a les llicències d'obres atorgades pels ajuntaments, en el tercer trimestre del 2015, s'arriba a 233 llicències, un 28% més que en el mateix període del 2014. Segons les dades del Ministeri de Foment, l'obra pública licitada a les Illes Balears durant el 2015 arriba a 263 milions d'euros, un 47,9% més respecte del 2014. L'augment té lloc tant en obres d'enginyeria civil (47,7%) com en l'edificació d'immobles (48,6%), tot i que la primera té més pes. Per agent contractant, s'incrementen les obres públiques licitades per l'Estat i la Seguretat Social a les Illes Balears (281,8%), però no així les dels ens territorials (-36,8%).

Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció

Font: Ministeri de Foment, SOIB, TGSS, elaboració pròpia.

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)															
Anual				Trimestral											
2012	2013	2014	2015	2013				2014 (p)				2015 (a)			
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
0,6	1,0	1,4	3,1	0,7	1,0	1,3	1,1	0,9	1,3	1,5	1,9	2,4	2,9	3,3	3,6

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç. p: provisional.

En el quart trimestre del 2015, el **VAB del sector dels serveis** a les Illes Balears continua accelerant el ritme de creixement observat al llarg de l'any i tanca l'exercici amb una taxa de variació interanual del 3,6%, tres dècimes percentuals més que la taxa del trimestre precedent (3,3%). Així doncs, tot i que durant aquest trimestre tots els sectors presenten un altre cop taxes positives, especialment la construcció, les distintes activitats dels serveis han impulsat el creixement, la qual cosa queda reflectida en la taxa interanual de tot el 2015 (3,1%). Pel 2016, la previsió del sector dels serveis arriba al 3,6%. A Espanya, en termes interanuals, l'evolució del sector des de la perspectiva del PIB corregit d'efectes estacionals i de calendari mostra el mateix dinamisme que el de les illes. Així, la taxa del PIB espanyol dels serveis del quart trimestre puja una dècima respecte de la del tercer trimestre (3,3%) i queda en un 3,4%. A l'Estat, les activitats de comerç, transport i hostaleria (5,3%), així com les activitats professionals (4,9%), són les que registren els increments interanuals més destacables. Finalment, la taxa corresponent a tot el 2015 (3,1%) representa una forta pujada en relació amb la del 2014.

EL VAB DEL SECTOR CONTINUA LA TRAJECTÒRIA ASCENDENT I SITUA LA TAXA INTERANUAL EN EL 3,6 %.

Al mes de desembre, el nombre de treballadors del sector dels serveis **afiliats a la Seguretat Social** a les Illes Balears és de 299.756, la qual cosa significa un creixement interanual

d'un 4,3%. Considerant tots els règims de cotització, el sector guanya 12.435 afiliats i l'augment més significatiu, en termes absoluts i també percentuals, es produeix en el règim general, amb un 5,3% (11.335 nous cotitzadors), mentre que els afiliats al règim d'autònoms augmenten un 2,3% (1.380 afiliats). Gairebé totes les activitats milloren l'afiliació. Les de comerç a l'engròs i al detall (2.600 nous afiliats) i d'hostaleria (2.533 nous afiliats) són les que presenten el creixement més elevat en valors absoluts. També són destacables els progressos en les activitats administratives i de serveis auxiliars (1.479), en les d'educació (1.407) i en les sanitàries i de serveis socials (1.327). En termes percentuals, de banda del creixement de les activitats indicades, són destacables un trimestre més els increments en les activitats immobiliàries (12,1%) i en les professionals, científiques i tècniques (7,2%). Un altre cop el contrapunt el marquen les activitats de les llars i de personal domèstic, que davallen, considerant tots els règims d'afiliació, un 2,0%.

Totes les illes incrementen el nombre d'afiliats al sector terciari, especialment Eivissa i Mallorca, que augmenten un 5,0% i un 4,4% interanual. Formentera i Menorca presenten augments una mica més moderats, d'un 2,0% i un 1,4%, respectivament. Finalment, en termes absoluts, Mallorca concentra més del 85,0% de la nova afiliació (10.592 afiliats).

LES EMPRESSES DEL SECTOR DE SERVEIS TANQUEN EL 2015 AMB UN AUGMENT DE LA FACTURACIÓ DE GAIREBÉ EL 7,0 %.

Taula 20. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	desembre	299.756	↗	4,3
Mallorca	desembre	249.108	↗	4,4
Menorca	desembre	17.641	→	1,4
Pitiüses	desembre	32.193	↗	4,9
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	desembre	87,9	↗	6,7
Transport i emmagatzematge	desembre	83,1	↗	5,3
Hostaleria	desembre	40,2	↗	11,7
Informació i comunicacions	desembre	88,0	↗	3,8
Activitats professionals, científiques i tècniques	desembre	141,2	↘	-8,5
Activitats administratives i serveis auxiliars	desembre	87,8	↗	13,7
Matriculació de vehicles per a lloguer (turismes i tot terrenys) ¹	febrer	657	↗	38,3

Font: ANFAC, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia.

¹Variació interanual del cicle-tendència.

Al desembre, els **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS), tant l'índex de la xifra de negoci com el d'ocupació, continuen amb la forta tendència a l'alça observada durant tot el 2015. Aquest mes, l'indicador relatiu a la facturació de les empreses registra un creixement interanual d'un 6,7%, 1,1 p.p. per sota de la taxa del novembre (7,8%). Com en els mesos precedents, l'increment de la xifra de negoci és general a totes les comunitats autònomes i només queden lleugerament per sobre de l'augment de les Balears la Rioja (8,0%) i Extremadura (7,1%). La taxa interanual espanyola també es modera i se situa en el 4,6%, sis dècimes menys que el valor del mes de novembre. La variació interanual de la mitjana del 2015 és d'un 6,9% a les Balears, la més alta de l'Estat (4,8%).

A l'arxipèlag, la xifra de negoci s'accelera de forma significativa en pràcticament totes les activitats del sector,

amb l'única excepció de les activitats professionals, científiques i tècniques (-8,5%). Els increments interanuals més importants es produeixen en les activitats administratives i de serveis auxiliars (13,7%) i en l'hostaleria (11,7%). També es mantenen amb forts augments el comerç (7,5%) i el transport i emmagatzematge (5,3%).

L'altre indicador sectorial, l'índex d'ocupació, continua també en un nivell alt i al desembre torna a créixer en totes les comunitats autònomes. A les Balears, la variació interanual de l'índex se situa en un 3,1%, sis dècimes per sota de la taxa del mes anterior, mentre que a Espanya registra un 2,0%. L'ocupació augmenta un altre cop de manera destacada en les activitats d'informació i comunicacions (5,6%) i en les de comerç i hostaleria, ambdues amb un 3,9% d'increment interanual. Únicament les activitats professionals, científiques i tècniques registren una taxa negativa (-0,8%).

4.1. Comerç

Taula 21. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS (volum de negoci) - Comerç	desembre	105,8	↗	7,5
Índex de vendes al detall ¹	desembre	106,4	↗	6,4
Índex d'ocupació del comerç al detall	desembre	101,8	↗	3,6
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació de vehicles de motor i motocicletes	desembre	68.383	↗	4
Mallorca	desembre	55.355	↗	4,1
Menorca	desembre	4.970	→	0,3
Pitiüses	desembre	7.842	↗	5,1

Font: Ibestat, INE, TGSS.

¹ Preus constants de 2010.

D'acord amb els indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) de les Illes Balears, durant el mes de desembre, el darrer amb dades disponibles, el **volum de negoci** del sector del comerç s'incrementa un 7,5% interanual, 1,6 punts percentuals per sota del registre del mes de novembre (9,1%). En el conjunt del 2015 i en relació amb el 2014, la facturació del comerç creix (7,2%) lleugerament per sobre de la facturació de tot el sector dels serveis (6,9%). D'altra banda, l'**índex d'ocupació** en el comerç continua en ascens i al desembre la taxa de variació interanual és d'un 3,9%. La variació de la mitjana de tot el 2015 augmenta un 3,6%, també per sobre del valor corresponent a l'índex general del sector (2,5%).

L'ÍNDEX D'OCCUPACIÓ DEL COMERÇ CONTINUA REGISTRANT FORTES PUJADES.

D'altra banda, durant el mes de desembre, les vendes de les empreses de **comerç al detall** a les Illes Balears s'alenteixen lleugerament respecte del ritme de creixement observat els mesos precedents i registren una taxa de variació interanual del 6,5%. Totes les comunitats autònomes continuen en positiu i la taxa del conjunt de l'Estat se situa en el 3,2%. A les Illes, la variació de la mitjana de tot el 2015, en relació amb el 2014, és d'un 6,3%, la més alta de l'Estat, el qual tanca l'exercici amb una variació mitjana del 3,6%. Quant a l'ocupació, a les Illes la taxa de variació interanual de l'índex del sector puja fins al 3,6%, el valor més alt d'ençà de l'estiu del 2006. En el conjunt de l'Estat, la taxa queda en l'1,8%. Finalment, la variació mitjana de l'ocupació del 2015 és a l'arxipèlag balear del 2,1% i a Espanya de l'1,1%.

Els resultats dels **indicadors de confiança empresarial** corresponents al primer trimestre d'enguany revelen que el 19,3% dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el quart trimestre del 2015 i que el 18,0% ho fan de manera

desfavorable. La diferència entre els dos percentatges, el balanç de situació, se situa en 1,3 punts, per sobre de la mitjana de tots els sectors (-3,8 punts) i 8,4 punts millor que el balanç d'un any enrere. Pel que fa a les expectatives per a aquest primer trimestre, el 12,7% dels gestors enquestats consideren que la marxa del negoci serà favorable, lleugerament per sota de la mitjana de tots els sectors econòmics (14,2%), i el 23,3% que serà desfavorable, una mica més optimista que l'expectativa mostrada per la mitjana de tots els sectors (25,9 punts). El balanç d'expectatives, per tant, és negatiu (-10,7 punts) encara que queda lleugerament per sobre del saldo mitjà de tots els sectors econòmics (-11,7 punts). Finalment, en el trimestre actual l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del comerç creix i en termes interanuals registra un avanç d'un 9,7%, 3 p.p. més que el valor corresponent a tots els sectors.

L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL S'INCREMENTA UN 4,0% EN EL CONJUNT DE L'ARXIPÈLAG.

A finals de l'any passat, el sector del comerç a les Illes Balears tenia 68.383 **treballadors en alta laboral a la Seguretat Social**, els quals es distribueixen en 49.963 en el règim general i 18.420 en el d'autònoms. Aquesta xifra representa, respecte del desembre del 2014, un increment d'un 4,0% en el total d'afiliats. Totes les illes guanyen afiliació i, en termes percentuals, els avenços interanuals més significatius corresponen a Eivissa (5,3%) i a Mallorca (4,1%). Considerant els valors absoluts, Mallorca concentra el 84,0% dels nous cotitzadors (2.184). Altrament, en el conjunt de l'arxipèlag, les activitats corresponents al comerç al detall integren molt més de la meitat (54,7%) dels nous afiliats i representen un augment d'un 3,3% interanual. Tot i això, com en els mesos precedents, la venda i reparació de vehicles i el comerç a l'engròs són les branques en què l'afiliació creix de forma més marcada, amb taxes respectives d'un 7,4% i un 4,4%.

4.2. Turisme. Hostaleria

El 2015 s'ha assolit el màxim de la sèrie històrica amb la xifra de 8,8 milions de viatgers que escolliren un establiment hotel·ler de les Illes Balears. Aquesta xifra ha estat possible gràcies a una molt bona temporada alta i al millor darrer trimestre d'ençà que va començar la crisi. Els tres darrers mesos de l'any 2015 els hotels han rebut més de 970.000 viatgers, que sumen gairebé 6 milions de pernотacions,

xifres que no s'aconseguien des del 2006. Aquestes bones dades es poden explicar per la feblesa de les destinacions competidores, sobretot la d'aquelles destinacions ubicades al nord d'Àfrica. Tot això s'ha assolit malgrat el retard en l'arribada de viatgers de l'Imerso i a pesar de l'increment de la inversió en els establiments turístics, que ha provocat que part de la planta hotelera estigui tancada per reformes.

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernотacions	des	230.543	↗	11,2	gen-des	64.745.948	↗	3,1
Establiment hotel·ler	des	200.099	↗	14,1	gen-des	54.337.052	↗	3,6
Apartament turístic	des	20.963	↘	-14,7	gen-des	9.585.277	→	0,1
Rural	des	9.481	↗	28,0	gen-des	823.619	↗	12,4
Viatgers	des	62.685	↗	13,2	gen-des	10.303.276	↗	2,3
Establiment hotel·ler	des	56.265	↗	14,9	gen-des	8.803.841	↗	3,3
Apartament turístic	des	3.325	↘	-17,9	gen-des	1.305.163	↘	-5,9
Rural	des	3.095	↗	30,7	gen-des	194.272	↗	19,1
Estada Mitjana	des	3,7	→	-1,7	gen-des	6,3	→	0,8
Establiment hotel·ler	des	3,6	→	-0,6	gen-des	6,2	→	0,2
Apartament turístic	des	6,3	↗	3,8	gen-des	7,3	↗	6,2
Rural	des	3,1	↘	-2,2	gen-des	4,3	↘	-5,6

Font: Ibestat.

El nombre de pernотacions dels turistes que arriben a les Illes Balears s'incrementa un 11,2% respecte del desembre del 2015 i se superen les 230.000. En xifres acumulades del gener al desembre, les nits facturades s'incrementen en un 3,1% i arriben a 64,7 milions de pernотacions. El nombre de viatgers que escullen un establiment turístic reglat, al mes de desembre, augmenta un 13,2% en relació amb el mateix període de l'any passat i queda a prop dels 63.000 viatgers. En termes acumulats del gener al desembre la xifra supera els 10,3 milions de viatgers, un 2,3% més que el 2014.

El 86,8% del total de les **pernотacions** en allotjaments turístics de l'any 2015 corresponen a establiments hotel·lers, en què augmenten un 6,8% pel que fa al turisme nacional, un 3,1% al turisme alemany i un 5,5% al britànic. Al mes de desembre, les Illes Balears són la cinquena comunitat autònoma en ocupació per places (per darrera de les Illes Canàries, Madrid, la Comunitat valenciana i el País Basc), amb un 39,7% de les places oferides i s'arriba a les

200.000 pernотacions. Quant als apartaments turístics, les pernотacions romanen estables (0,1%) durant l'any 2015 respecte a l'any anterior. Les nits d'estada dels espanyols en aquest tipus d'establiment descendeixen un 3,8%, i les dels britànics cauen un 1,2%. No obstant això, els alemanys pernотen un 7,6% més de nits, i compensen les reduccions dels altres mercats emissors. Al mes de desembre, es redueixen un 14,7% les pernотacions en aquest tipus d'allotjament i les Illes Balears són la setena comunitat autònoma d'Espanya per percentatge d'ocupació, amb el 31,2% dels apartaments oferts. En els mesos de temporada baixa, les Balears es veuen superades per les Illes Canàries i per destinacions amb més oferta cultural o gastronòmica, com poden ser la Comunitat de Madrid, el País Basc o Catalunya. Les dades en allotjaments de turisme rural mostren un comportament molt positiu a les Illes Balears durant l'any 2015 (12,4%), amb taxes de creixement de dos dígitos tant pel turisme nacional (10,2%) com pels estrangers (12,7%). En dades mensuals, al desembre s'assoleix un creixement del 28%, gràcies al

comportament de tots els mercats emissors, però destaca el mercat nacional (64,2%). Amb aquests resultats el turisme rural balear aconsegueix la quinta plaça en grau d'ocupació més elevat d'Espanya, amb el 20,0% d'ocupació de les places ofertes, per darrera de les Illes Canàries i molt a prop de la Rioja, Navarra i el País Basc.

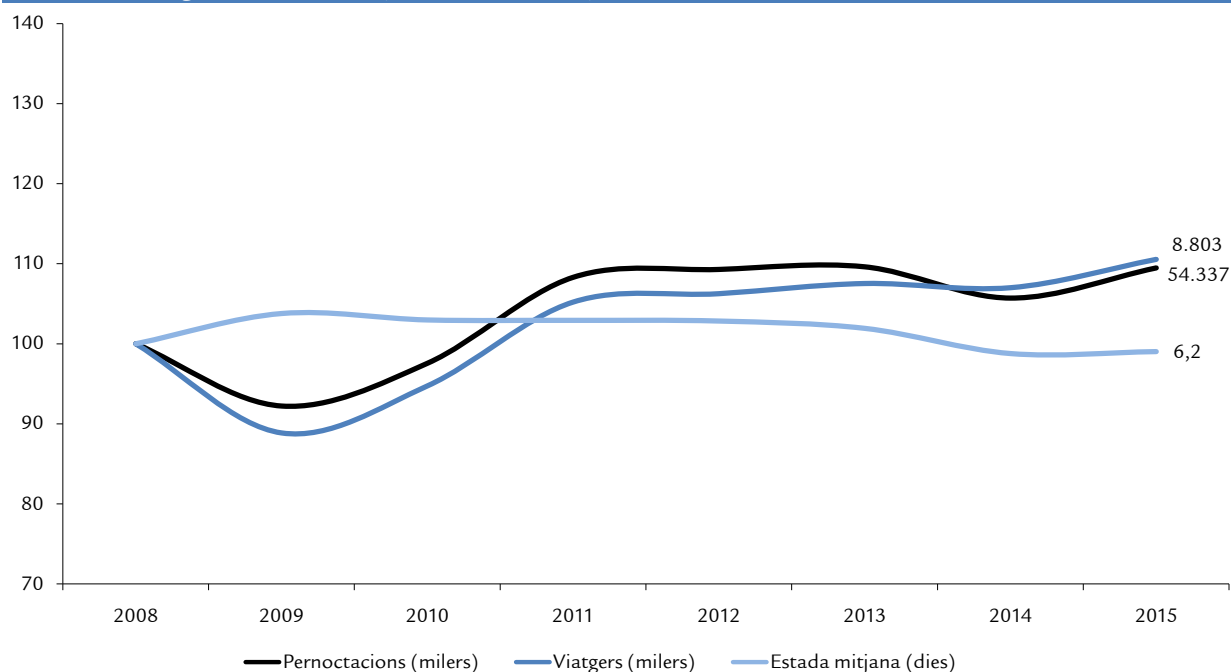
LES PERNOCTACIONS DEL 2015 AUGMENTEN EN HOTELS I EN ESTABLIMENTS DE TURISME RURAL.

Durant el 2015, continua la tendència a l'alça (2,3%) dels **viatgers** que pernocten a les Illes Balears, i també la de les pernoctacions. Els viatgers que escolliren un establiment hotelier augmenten un 3,3% en relació amb el 2014, i amb 8,8 milions de persones marquen el màxim de la sèrie històrica d'ençà de 1999. Aquesta fita s'ha aconseguit gràcies al repunt del turisme espanyol allotjat en hotels, que creix un 6,6% anual, i a l'augment del turisme estranger (un 2,8% més). Per nacionalitats, els viatgers alemanys presenten un increment d'un 3,1% (gairebé 3 milions de viatgers), mentre que els britànics creixen un 2% i s'acosten als 2,3 milions de viatgers. Al mes de desembre hi ha un fort increment dels usuaris allotjats en hotels respecte de fa un any, concretament un 14,9% més. Els viatgers que s'allotgen en

apartaments turístics al mes de desembre disminueixen (un 17,9% interanual) i en aquest cas també cedeixen en termes acumulats. Durant el 2015, el nombre de clients d'origen espanyol en els apartaments de les Balears, que representa el 13,5% del total, decreix un 8,9% anual. Els viatgers estrangers que pernocten en apartaments reglats minven un 5,4%, sobretot a causa dels britànics (-14,0%), atès que el nombre d'alemanys s'incrementa un 10,5%. Els viatgers que escolliren pernoctar en establiments rurals augmenten un 30,7% interanual al mes de desembre. Finalment, els clients de turisme rural, tot i que encara són minoria en el total de viatgers, evolucionen de manera molt favorable i durant l'any 2015 presenten un increment d'un 19,1%, gràcies tant al mercat estranger com al nacional.

L'**estada mitjana** durant el 2015 es manté en 6,3 dies. En el cas dels hotels, cada viatger hi està 6,2 dies de mitjana. Quant als apartaments turístics, l'estada queda en 7,3 dies, que representa un 6,2% més que l'any 2014. El viatger que s'allotja en establiments de turisme rural opta per un nombre de nits inferior al dels allotjaments anteriors (4,3 dies), i fins i tot es redueix en comparació del mateix període del 2014 (un -5,6%).

Gràfic 9. Pernoctacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-desembre (Índex 2008=100)

El gràfic anterior reflecteix l'increment de les pernoctacions en els establiments hotelers des del 2014. A més, tal com

s'ha comentat anteriorment, aquesta campanya aconsegueix els màxims de la sèrie dels viatgers.

Taula 23. Establiments turístics per illes

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernotacions								
Establiment hotelier	4t trim	4.959.279	↗	10,9	gen-des	41.911.229	↗	3,1
Apartament turístic	4t trim	618.444	↗	17,2	gen-des	5.691.571	➡	1,4
Rural	4t trim	96.769	↗	14,8	gen-set	698.322	↗	13,6
Viatgers								
Establiment hotelier	4t trim	788.636	↗	6,3	gen-des	6.593.092	➡	1,8
Apartament turístic	4t trim	76.945	↗	4,0	gen-des	742.684	⬇	-4,3
Rural	4t trim	24.879	↗	30,5	gen-des	162.196	↗	22,3
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	4t trim	6,3	↗	4,3	gen-des	6,4	➡	1,3
Apartament turístic	4t trim	8,0	↗	12,8	gen-des	7,7	↗	5,9
Rural	4t trim	3,9	⬇	-12,0	gen-des	4,3	⬇	-7,0
Menorca								
Pernotacions								
Establiment hotelier	4t trim	351.840	↗	8,2	gen-des	4114860	↗	11,1
Apartament turístic	4t trim	47.863	⬇	-23,7	gen-des	1634987	↗	10,2
Viatgers								
Establiment hotelier	4t trim	59.856	↗	39,4	gen-des	662.643	↗	19,0
Apartament turístic	4t trim	5.951	⬇	-24,8	gen-des	210.492	➡	0,7
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	4t trim	5,9	⬇	-4,9	gen-des	6,2	⬇	-6,6
Apartament turístic	4t trim	8,0	➡	1,4	gen-des	7,8	↗	9,4
Pitiüses								
Pernotacions								
Establiment hotelier	4t trim	684.021	↗	7,3	gen-des	8310962	↗	2,6
Apartament turístic	4t trim	110.559	⬇	-16,4	gen-des	2258719	⬇	-8,8
Viatgers								
Establiment hotelier	4t trim	125.204	↗	15,4	gen-des	1.548.107	↗	4,2
Apartament turístic	4t trim	14.561	⬇	-14,2	gen-des	351.987	⬇	-12,4
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	4t trim	5,5	⬇	-7,1	gen-des	5,4	➡	-1,5
Apartament turístic	4t trim	7,6	⬇	-2,7	gen-des	6,4	↗	4,1

Font: INE, Ibestat i elaboració pròpia.

L'augment del nombre de pernoctacions, en termes acumulats, es reparteix de manera desigual entre les illes. D'una banda, a **Mallorca** augmenta el nombre de nits facturades tant dels establiments hotelers (3,1%) com dels allotjaments rurals (13,6), mentre que es mantenen en el cas dels apartaments turístics. Per origen, el turisme interior augmenta un 3,1% les nits facturades en hotels, i també s'incrementen les nits que facturen els hotels als viatgers procedents d'Alemanya (4,4%) i del Regne Unit (5,7%). En aquesta illa, atès que el nombre de pernoctacions i de viatgers evolucionen de manera similar, l'estada mitjana en hotels es manté. Els apartaments turístics

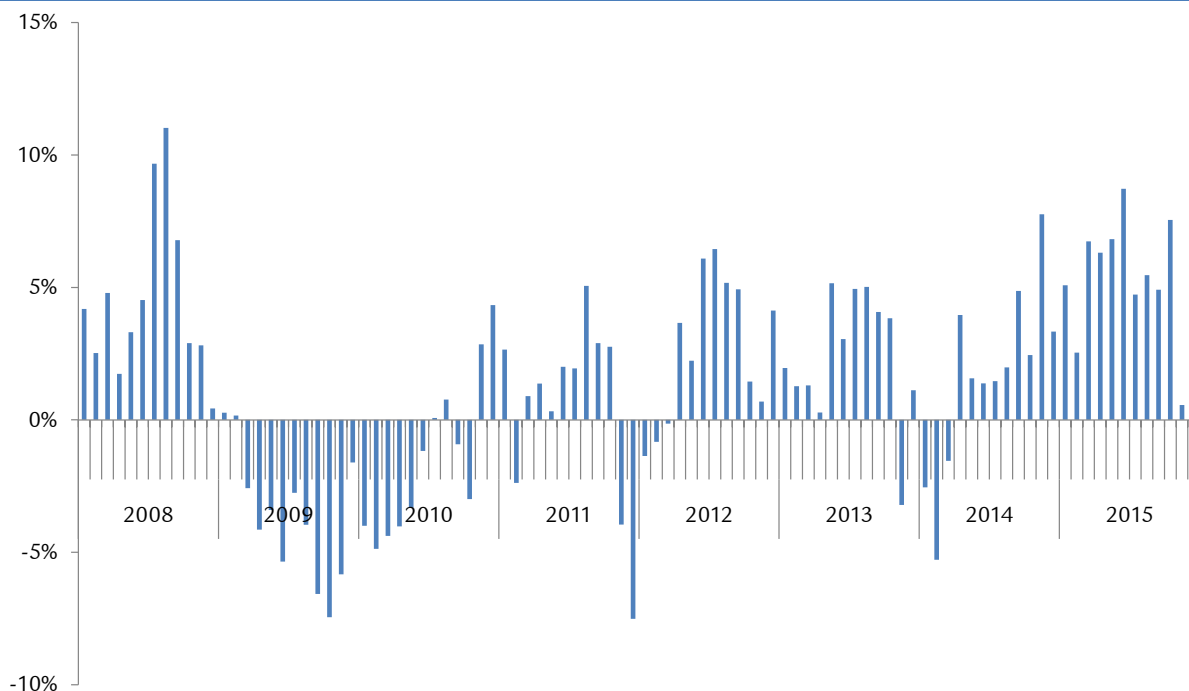
presenten una disminució dels viatgers, si bé les pernoctacions es mantenen gràcies a l'allargament de l'estada mitjana. En apartaments, l'increment de les pernoctacions dels residents a Espanya (25,3%) i Alemanya (15,0%) compensa, amb escreix, la reducció britànica (-8,2%). **Menorca** és l'illa on les pernoctacions mostren la millora relativa més elevada durant l'any 2015, tant en establiments hotelers (amb un 11,1%) com en apartaments turístics (10,2%). Els viatgers augmenten un 19,0% en hotels i es mantenen en apartaments. Per tant, l'estada mitjana s'escurça en el primer tipus d'establiment i s'incrementa en el segon cas. A les **Pitiüses**, durant l'any

passat l'estada mitjana en els establiments hotelers minva un 1,5%, ja que l'augment en el nombre de pernoctacions totals (un 2,6% més que fa un any) és inferior a l'increment dels viatgers (4,2%). Quant als apartaments turístics a Eivissa i

Formentera, cauen tant les pernoctacions com els viatgers, però hi augmenta l'estada mitjana.

ELS RESULTATS HOTELERS MILLOREN, SOBRETOT A MENORCA.

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2008 a desembre 2015)

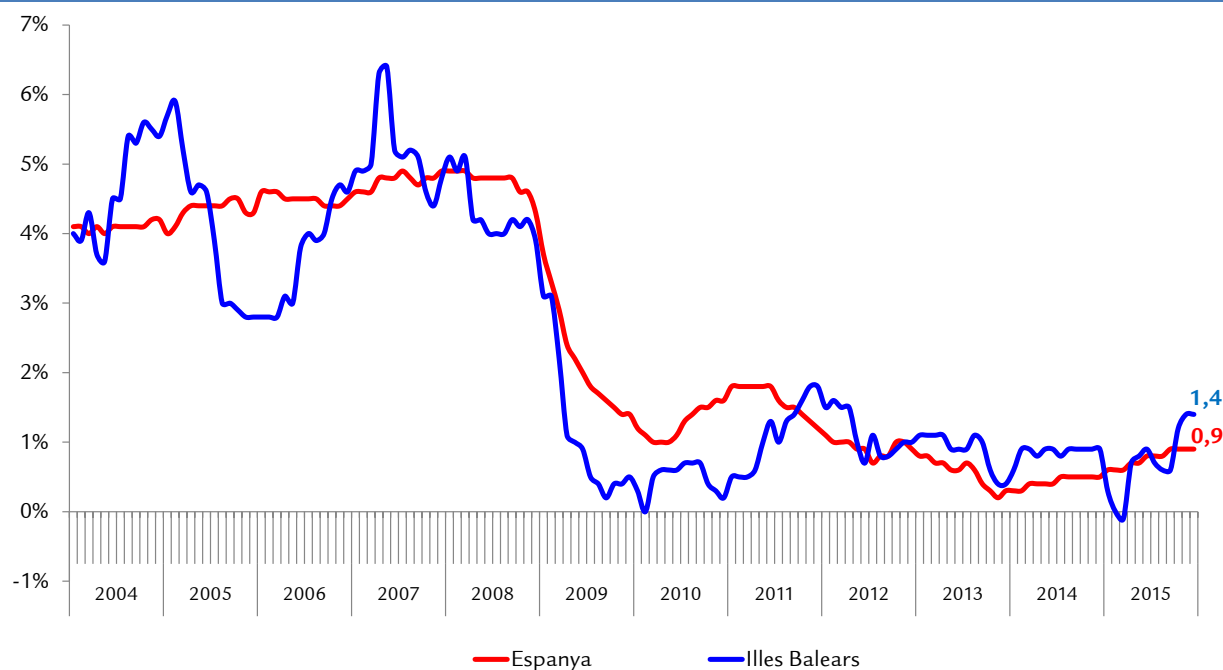

Font: INE.

Tal com es pot veure en el gràfic, els preus hotelers a les Illes Balears presenten pujades interanuals, les quals s'han accelerat des del setembre de l'any 2014. Al desembre, la taxa anual de l'índex de preus hotelers se situa en el 7,9% a les Illes Balears i en el 5,0% a Espanya (quatre punts i mig més que l'any passat). Aquest revifament dels preus es produeix en totes les categories. L'augment del nombre de pernoctacions,

juntament amb l'increment dels preus, ha estirat a l'alça la rendibilitat hotelera. Així, al mes de desembre el RevPAR (ingressos per habitació disponible) a les Balears augmenta un 17,5% i queda en 37,8 euros, similar a la mitjana nacional de 37,3 euros. La tarifa mitjana diària o ADR està a les Balears (77,7 euros) lleugerament per sobre de la mitjana espanyola (75,4 euros).

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries

Font: INE.

Quant als preus de l'oferta complementària, en el gràfic anterior s'observa l'evolució que ha seguit el subgrup de restaurants, bars i cafeteries. Al mes de desembre la variació interanual dels preus a les Illes Balears és d'un 1,4%, mentre que en el conjunt estatal queda en un 0,9%. La variació dels

preus de l'oferta complementària a l'arxipèlag balear el 2013 i el 2014 estava per sobre de la d'Espanya, si bé el 2015 només s'ha produït aquesta situació durant els mesos de maig i juny i durant el darrer trimestre.

Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	4t trim	1.479.862	➔	1,3	gen-set	12.497.223	↗	3,5
Espanya	4t trim	236.259	↘	-12,2	gen-set	2.078.412	↗	8,9
Alemania	4t trim	542.383	↘	-7,9	gen-set	3.569.826	➔	0,9
Regne Unit	4t trim	371.369	↗	24,5	gen-set	3.174.057	↗	2,5
Mallorca	setembre	1.327.389	↘	-2,5	gen-set	8.790.080	↗	3,5
Espanya	setembre	125.864	↗	7,2	gen-set	1.042.035	↗	13,8
Alemania	setembre	522.906	↘	-6,6	gen-set	3.237.756	↗	2,2
Regne Unit	setembre	329.165	➔	0,1	gen-set	1.985.210	➔	1,3
Menorca	setembre	176.869	↗	10,1	gen-set	1.169.060	↗	9,0
Espanya	setembre	47.060	➔	-0,6	gen-set	408.614	↗	7,5
Regne Unit	setembre	81.867	↗	11,1	gen-set	451.184	↗	7,1
Pitiüses	setembre	437.277	➔	1,1	gen-set	2.538.082	➔	1,2
Espanya	setembre	76.561	↘	-17,6	gen-set	627.763	↗	2,6
Regne Unit	setembre	142.568	↗	10,6	gen-set	737.569	↗	3,2
Alemania	setembre	66.202	↗	18,0	gen-set	263.637	↘	-13,3

Font: lbestat.

En el mes d'octubre del 2015 les enquestes d'Egatur i de Frontur sobre **turistes** passen a ser publicades per l'INE i per l'lbestat. Aquest fet ha provocat un canvi metodològic en les dites enquestes, cosa que impossibilita la comparabilitat directa de les dades fins al setembre amb les dades a partir del mes d'octubre del 2015. Per això, en el present butlletí

s'analitzaran per separat els resultats del darrer trimestre del 2015 i les dades turístiques acumulades entre gener i setembre.

Segons les dades publicades per l'lbestat, durant el darrer trimestre de l'any 2015 arriben gairebé 1,5 milions de

turistes a les Illes Balears, xifra que representa un 1,3% més que en el mateix període de l'any 2014. Aquest augment es produeix gràcies a l'acceleració del turisme britànic, el qual s'incrementa un 24,6%, que compensa les caigudes del turisme nacional (-12,2%) i de l'alemany (-7,9%). Precisament el turisme alemany representa el 36,6% del total, mentre que el britànic significa una quarta part (el 25,1%), i el turisme interior el 16,0% dels visitants. També s'ha de destacar el bon comportament del turisme francès i dels visitants que arriben dels països nòrdics, el nombre dels quals creix a taxes de dos dígitos.

Les taxes acumulades de gener a setembre són positives

a totes les illes, especialment a Menorca, on el nombre de visitants augmenta un 9,0% i la xifra de turistes s'acosta a 1.169.060. En aquesta illa cal destacar la recuperació del mercat espanyol i del britànic, ambdós per sobre d'un 7% d'increment interanual. A Mallorca sobresurt el turisme d'origen alemany (el 36,8% del total), que supera la xifra de 3,2 milions de visitants, i el revifament del turisme espanyol, que amb un increment d'un 13,8% interanual representa un 11,9% del total de visitants. Segueix a aquests dos mercats el turisme britànic, que representa el 22,6% i creix un 1,3%. A les Pitiüses, augmenten els turistes britànics (3,2%) davant els espanyols (2,6%), mentre que els alemanys descendeixen un 13,3% respecte de l'any anterior.

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	desembre	17.619	↗	3,7
Mallorca	desembre	14.438	↗	3,9
Menorca	desembre	976	→	-0,1
Pitiüses	desembre	2.091	↗	4,7
Informació i comunicació	desembre	7.070	↗	6,4
Mallorca	desembre	6.345	↗	5,6
Menorca	desembre	298	↗	18,3
Pitiüses	desembre	403	↗	14,5

Font: TGSS.

Fins al desembre del 2015 el nombre d'**afiliats** en la branca de transport i emmagatzematge augmenta un 3,7% interanual per al conjunt de les Illes Balears. L'afiliació s'incrementa a Mallorca (3,9%) i a les Pitiüses (4,7%), i es manté estable a Menorca. D'altra banda, la xifra de treballadors del sector

d'informació i comunicacions també augmenta un 6,4% respecte del desembre de l'any anterior. La millora en el nombre de treballadors s'estén a totes les illes, i en aquest cas és a Menorca on més creix (18,3%).

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	gener-desembre			
Illes Balears	gener-desembre	16.501.572	↗	3,5
Espanya	gener-desembre	4.768.192	↗	9,9
Alemanya	gener-desembre	4.424.592	↘	-2,1
Regne Unit	gener-desembre	3.619.122	↗	3,0
Itàlia	gener-desembre	633.422	↗	5,0
Suïssa	gener-desembre	559.522	↗	4,6
França	gener-desembre	446.070	↗	11,7
Mallorca	gener-desembre	11.832.497	↗	2,7
Espanya	gener-desembre	2.794.626	↗	10,2
Alemanya	gener-desembre	4.063.813	→	-1,5
Regne Unit	gener-desembre	2.325.199	↗	2,6
Itàlia	gener-desembre	175.031	↗	5,8
Suïssa	gener-desembre	472.096	→	1,9
França	gener-desembre	315.314	↗	9,4
Menorca	gener-desembre	1.435.497	↗	9,0
Espanya	gener-desembre	668.925	↗	6,0
Alemanya	gener-desembre	71.947	↗	12,7
Regne Unit	gener-desembre	485.723	↗	8,4
Itàlia	gener-desembre	106.936	↗	23,4
Suïssa	gener-desembre	9.656	↗	35,1
França	gener-desembre	36.107	↗	84,0
Eivissa	gener-desembre	3.233.578	↗	4,3
Espanya	gener-desembre	1.304.641	↗	11,6
Alemanya	gener-desembre	288.832	↘	-12,7
Regne Unit	gener-desembre	808.200	→	1,3
Itàlia	gener-desembre	351.455	→	0,0
Suïssa	gener-desembre	77.770	↗	21,0
França	gener-desembre	94.649	↗	3,6

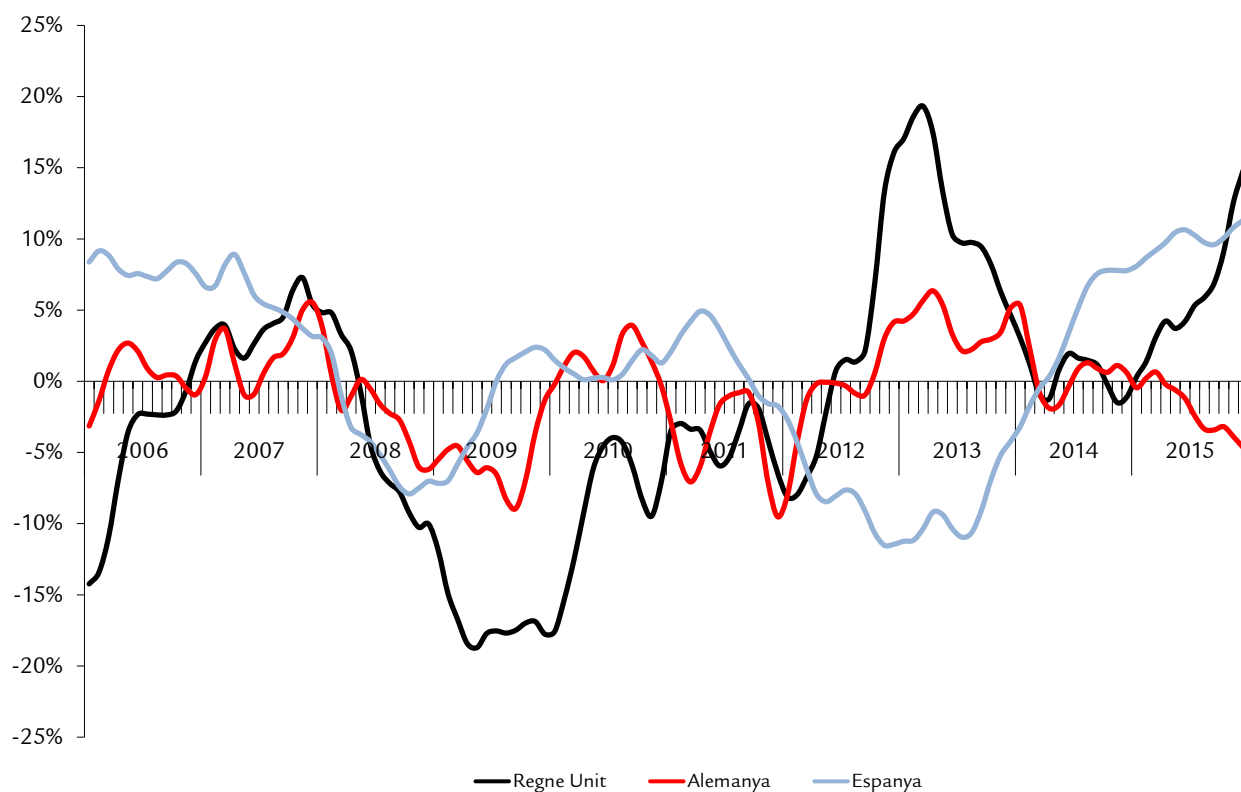
Font: AENA.

Els **passatgers** arribats a les Illes Balears per via aèria augmenten un 3,5% durant el 2015 respecte del 2014. Així, fins al mes de desembre n'arriben més de 16,5 milions als aeroports de les Balears i és la primera vegada en la sèrie històrica que se superen els 16 milions. Entre els principals països emissors, el mercat espanyol es manté a l'alça (9,9%) i també augmenta el britànic (3,0%), mentre que l'alemany

retrocedeix (-2,1%). Així mateix, el 2015 hi ha un increment, respecte de l'any anterior, de visitants procedents de països com ara França (11,7%), Itàlia (5,0%) i Suïssa (4,6%). Del total de passatgers que arriben als aeroports de les Illes Balears, el 71,1% són estrangers.

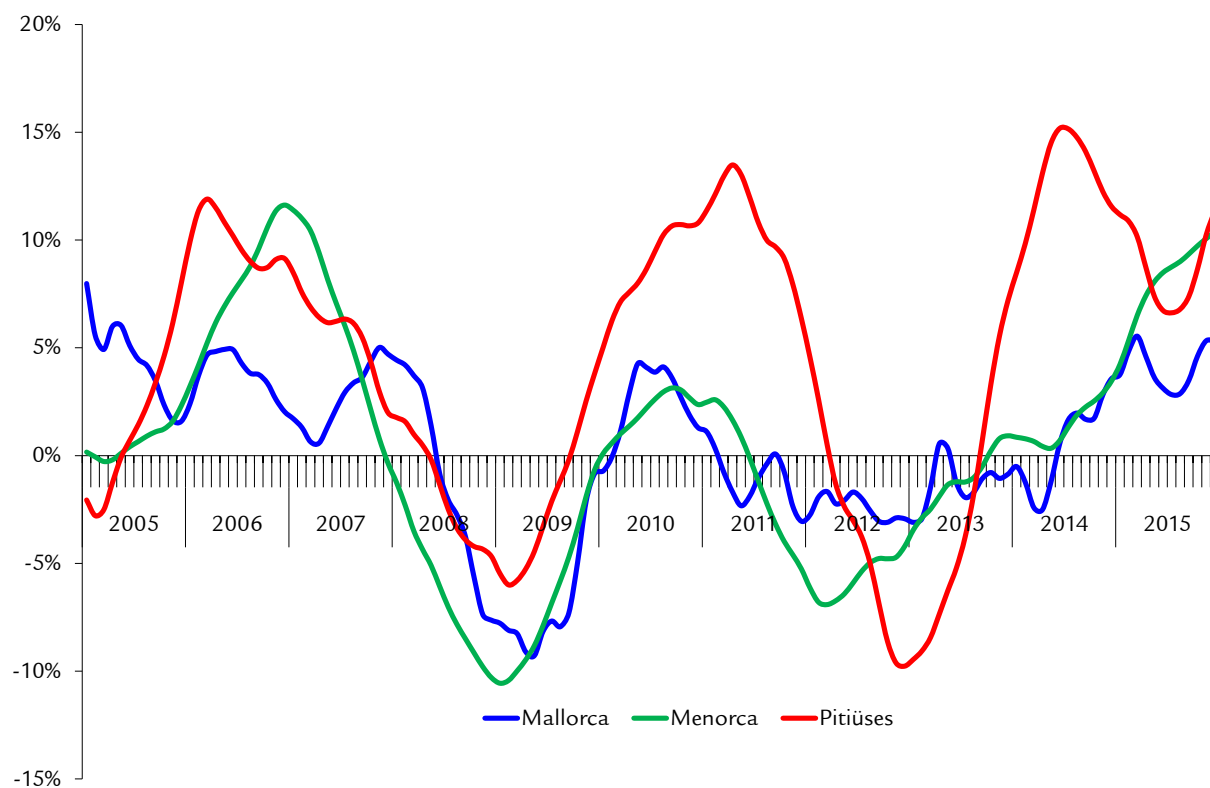
DURANT L'ANY 2015 ELS PASSATGERS ARRIBATS A LES ILLES BALEARS SUPEREN PER PRIMERA VEGADA ELS 16 MILIONS.

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA, elaboració pròpia.

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia.

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats a Mallorca durant el 2015 és de més d'11,8 milions. El passatge creix més discretament en aquesta illa (2,7%) a causa de la disminució del mercat germànic (-1,5%) i de l'increment moderat del britànic (2,6%), que entre tots dos representen més de la meitat del total de passatgers. A Mallorca destaquen el passatge nacional, amb un augment d'un 10,2% respecte del 2014, i el francès, que s'incrementa un 9,4%. Així mateix, altres països d'origen mostren variacions relatives elevades, com ara Bèlgica, que té un augment d'un 16,8% anual. El nombre total de passatgers arribats a l'aeroport de Maó va créixer un 9,0% durant l'any 2015. A Menorca augmenta el passatge alemany (12,7%), el britànic (8,4%) i el nacional (6,0%). Cal destacar el passatge que procedeix d'Itàlia, més nombros que l'alemany i que augmenta un 23,4%, a més d'altres com ara el francès (84%) i el suís (35,1%). Finalment, el volum de passatgers arribats a l'aeroport d'Eivissa s'incrementa un 4,3% interanual. En aquest cas, és el passatge nacional (11,6%), que representa un 40,3% del total, el que motiva el creixement, mentre que el germànic disminueix la seva presència en aquesta illa (-12,7%) i el britànic s'estanca (1,3%). Alhora, el passatge suís contribueix a una arribada més elevada de turistes a

l'illa pitiüsa amb un revifament de més d'una cinquena part (21,0%).

Els aeroports de les Balears reben cada vegada més entrades de passatgers en companyies aèries de baix cost. Així, durant el 2015 aquestes companyies transportaren més de 4,9 milions de passatgers, i això suposa un augment d'un 4,7% respecte de les xifres de l'any anterior, segons dades difoses per l'Institut d'Estudis Turístics. Els passatgers que arriben a les Illes Balears per aquest mitjà de transport representen el 18,4% del total d'usuaris d'aquest tipus de servei a l'Estat espanyol. Així, les Illes Balears són la tercera comunitat autònoma que rep més passatgers per aquesta via, després de Catalunya i Canàries.

Segons les dades publicades per l'INE, els viatgers del transport metropolità de Palma se xifren en 1,2 milions durant el 2015, gairebé el mateix nombre que fa un any (0,4%). En canvi, els usuaris del transport en autobús de Palma, que sumen 39,2 milions durant el 2015, augmenten un 2,7% respecte del 2014.

DURANT EL 2015 AUGMENTA UN 23,8 % EL TRÀNSIT DE CREUERISTES A LES ILLES BALEARS.

Taula 27. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línea regular	gen-des	5.729.341	↗	3,2
Creuers turístics	gen-des	1.963.619	↗	23,8
Mallorca				
Línea regular	gen-des	1.060.201	↗	6,2
Creuers turístics	gen-des	1.707.064	↗	27,6
Menorca				
Línea regular	gen-des	445.613	↗	6,8
Creuers turístics	gen-des	59.342	↘	-25,0
Pitiüses				
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	gen-des	2.464.393	↗	13,4
Línea regular Formentera	gen-des	1.759.134	↗	19,2
Creuers turístics	gen-des	197.213	↗	16,0

Font: Ibestat

El 2015, el trànsit marítim de passatgers en línia regular a les Illes Balears augmenta un 12,5% respecte del 2014. Pel que fa al mes de desembre, aquest trànsit és un 11,4% superior al moviment de passatgers registrat el mateix mes de l'any anterior. L'augment de passatgers per via marítima en línia regular té lloc especialment a les Pitiüses, tant a Eivissa (13,4%) com a Formentera (19,2%). Paral·lelament, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears també evoluciona positivament i augmenta un 23,8%

en termes acumulats durant el 2015. En canvi, el mes de desembre pateix una forta disminució de passatgers en creuers turístics (-42,12%). Per illes, destaca Mallorca, atesa l'afluència de creueristes (representa el 86,9% del total que arribaren a les Illes Balears durant el 2015) i per l'augment que presenta en l'acumulat anual (27,6%). D'altra banda, sobresurt Menorca, a causa de la disminució en més d'un 25% d'aquest tipus de passatge durant l'any passat.

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	desembre	905.606	↗	2,4
Aeri	desembre	1.060	↗	3,6
Mallorca				
Marítim	desembre	704.523	↗	2,6
Aeri	desembre	846	↗	7,4
Menorca				
Marítim	desembre	49.490	↗	9,0
Aeri	desembre	97	↘	-23,5
Pitiüses				
Marítim Eivissa	desembre	140.900	↗	4,3
Marítim Formentera	desembre	10.693	↘	-36,4
Aeri Eivissa	desembre	117	↗	7,4

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia.

El desembre del 2015, el **transport marítim de mercaderies** presenta una tendència a l'alça (2,4%) respecte d'un any ençà. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima al desembre mostren una tendència amb signe positiu per a Mallorca (2,6%), Eivissa (4,3%) i Menorca (9,0%), mentre que prenen el signe contrari a Formentera (-36,4%).

Pel que fa al transport de mercaderies per via aèria, després d'uns mesos en negatiu, el desembre de 2015 torna el signe positiu, amb una tendència a l'alça per al conjunt balear (3,6%). Aquesta tendència a l'alça es repeteix en tots els aeroports de les Illes, excepte en el de Maó. En termes acumulats, durant el 2015 gairebé no varia el nombre de mercaderies que arriben als aeroports de les Balears (-0,4%).

LES MERCADERIES TRANSPORTADES S'INCREMENTEN A LES ILLES BALEARS.

4.4. Mediació financera

Taula 29. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	desembre	892	↗	34,6
Mallorca	desembre	736	↗	23,0
Menorca	desembre	70	↗	19,4
Pitiüses	desembre	86	↘	-6,5
Import de noves hipoteques (milions d'€)	desembre	143,1	↗	14,5
Nombre d'efectes impagats	desembre	1.375	↘	-11,4
Import d'efectes impagats (milions d'€)	desembre	2,2	↗	22,5
% efectes impagats sobre vençuts	desembre	2,0		
Nombre de deutors en concurs de creditors ¹	2015	141	↘	-31,6
Dipòsits (milions d'€)	3r trim	21.804	↗	5,0
Crèdits (milions d'€)	3r trim	32.294	↘	-6,5
Nombre d'oficines d'entitats financeres	3r trim	918	↘	-3,6
Afiliats a la SS activitat mediació financera ¹	desembre	7.235	→	0,1
Mallorca ¹	desembre	6.852	→	0,1
Menorca ¹	desembre	152	→	-1,9
Pitiüses ¹	desembre	223	↗	2,8

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Taxa de variació interanual.

La Comissió Europea fa públic l'informe d'avaluació del programa d'assistència al sector financer espanyol, dut a terme entre el 2012 i el 2014. L'informe destaca la millora de la solvència, de la rendibilitat i dels costos de finançament del sistema financer, i també de la recuperació de l'activitat creditícia.

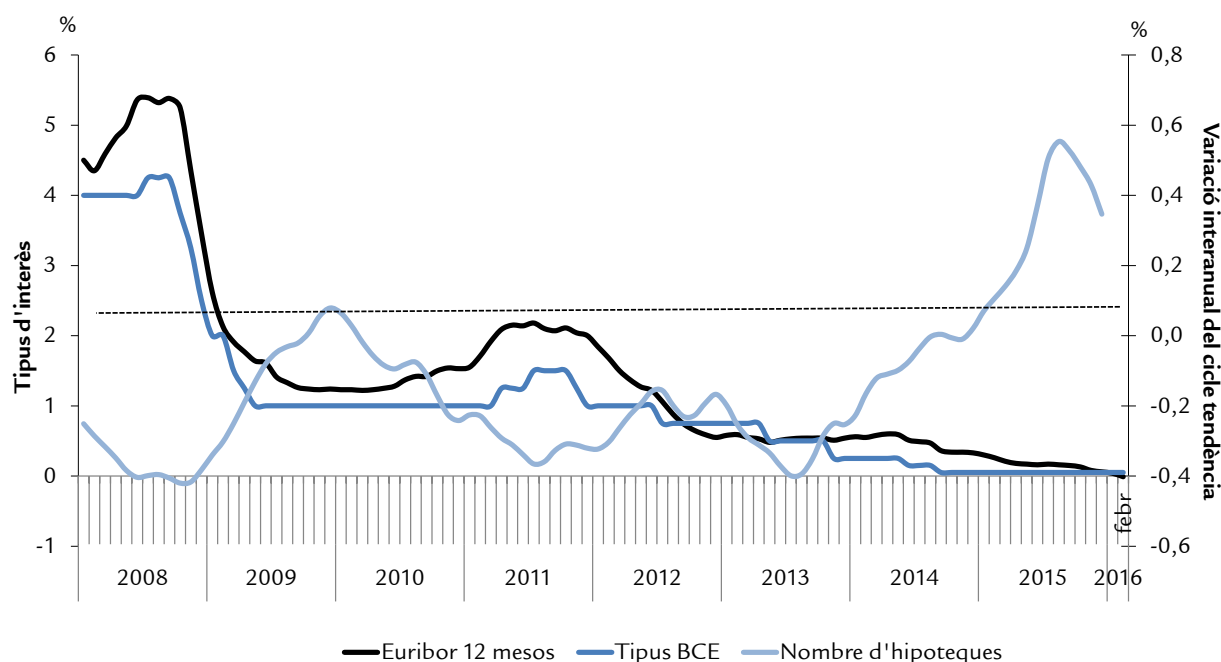
L'EURÍBOR A 12 MESOS DISMINUEIX FINS A UN -0,008 % EL FEBRER D'ENGUANY.

El **nombre d'oficines bancàries** continua en descens i en el tercer trimestre del 2015 hi ha 918 oficines per al conjunt de les Illes Balears, trenta-sis menys que un any abans, i amb una tendència que roman encara en signe negatiu. En el conjunt d'Espanya s'aprecia la mateixa tendència a la baixa i en el tercer trimestre del 2015 hi ha 31.356 oficines, 1.072 menys que fa un any. El tancament d'oficines es relaciona amb el menor nombre d'**afiliats a la Seguretat Social** en aquesta activitat, tot i que ja presentava un signe positiu per al conjunt de les Illes Balears amb un 0,1% més de treballadors (7.235 persones) el desembre del 2015 respecte del 2014. Per illes, l'afiliació es recupera a les Pitiüses, amb més cotitzadors el mes de desembre en comparació del mateix mes de l'any

anterior (2,8%), i ja presenta una variació positiva a l'illa de Mallorca, que concentra gairebé el 95% de l'afiliació. Contràriament, el mes de desembre de l'any passat continua la menor afiliació a Menorca (-1,9%).

El mes de febrer, el BCE manté el **tipus d'interès oficial** de la zona euro en el 0,05%, el mateix des del mes de setembre del 2014. L'objectiu de mantenir-lo en aquest nivell és reactivar la situació econòmica davant el risc de deflació. No obstant això, el creixement de la zona euro evoluciona positivament en comparació de les dades trimestrals del 2014 i en el 2015 passa a situar-se per sobre d'un 1% en tots els trimestres (un 1,5% en el quart trimestre). En l'àmbit hipotecari, la tendència en el nombre d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears és a l'alça, tal com es veu més endavant. Quant al cost associat per a les llars i per a les empreses, l'euríbor continua disminuint i arriba fins a un -0,008% el febrer d'enguany, quan fa un any la mitjana mensual fou de 0,255%. Així, l'índex que serveix de referència per establir l'interès variable de la majoria dels crèdits hipotecaris se situa no només per davall del tipus d'interès oficial del BCE sinó que tanca el febrer amb la primera mitjana mensual negativa mai no registrada temps enrere.

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euribor, INE, elaboració pròpia.

Els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear sumen 21.804 milions d'euros i augmenten fins a un 4,7% el tercer trimestre en comparació del trimestre anterior, però són un 1,2% inferiors al nombre de dipòsits que hi havia el tercer trimestre del 2014 en una situació de baixa remuneració dels estalvis. Els dipòsits a les Illes Balears, que es divideixen entre els de les administracions públiques (3,5% de pes) i els del sector privat (96,4%), representen l'1,8% sobre el total de l'Estat. En el conjunt nacional, els dipòsits disminueixen respecte d'un any ençà (-1,2%) i, al contrari de les Balears, també si es compara amb el trimestre anterior (-1,5%). Pel que fa al sector privat a les Illes Balears, els dipòsits totals sumen 21.028 milions d'euros en el tercer trimestre del 2015, un 1,8% menys en termes interanuals, però augmenten fins a un 4,3% en relació amb el trimestre anterior. Del total de dipòsits del sector privat, el 39,6% són dipòsits a termini, el 34,9% dipòsits a la vista i el 25,5% restant dipòsits d'estalvi. Respecte d'un any enrere, continuen augmentant els dipòsits a la vista (26,3% interanual), seguits dels d'estalvi (17,3%), mentre que els dipòsits a termini cedeixen en relació amb el tercer trimestre del 2014 (-24,5%). En termes inter trimestrals es produeix una evolució semblant: augmenten els dipòsits a la vista (14,3%) i els d'estalvi (6,1%), mentre que els dipòsits a termini es redueixen un 4,2%.

Pel que fa al **crèdit** concedit a les Illes Balears, disminueix un 6,2% en termes interanuals en el tercer trimestre de l'any 2015, amb una tendència que continua a la baixa. El total del crèdit en el tercer trimestre suma 32.294 milions d'euros, el 91,7% dels quals és per a les llars i les empreses, un 5,2% menys que el crèdit concedit en el mateix trimestre de l'any anterior. La resta del crèdit correspon a les administracions

públiques i també es redueix un 15,8% interanual en aquest tercer trimestre i encadena així dos trimestres de variacions interanuals negatives, tot i que fins aleshores augmentava. Pel que fa al crèdit total nacional, el percentatge concedit a les Illes Balears baixa un 0,1 p.p. i se situa en un 2,3% de pes en el tercer trimestre del 2015. Del crèdit total privat concedit a Espanya, quasi la meitat es destina a finançar activitats productives (48,9%) i la resta es concedeix per al finançament de les llars. Des del primer trimestre del 2014, el pes del crèdit que es destina a les activitats productives disminueix en benefici del que es rep per a les despeses de la llar.

En el mercat hipotecari, del gener al desembre d'enguany es constitueixen 12.708 **hipoteques** a les Illes Balears, un 29,9% més que durant el mateix període del 2014, amb una tendència que es manté a l'alça. Del total d'hipoteques constituïdes, 11.967 són sobre finques urbanes (un 32,6% més) i la resta sobre finques rústiques (-2,5%). Així, i pel que fa a les dades mensuals, el desembre es registren un total de 892 hipoteques constituïdes en el conjunt balear, un 24,6% més que el desembre del 2014. Per illes, el mes de desembre la constitució d'hipoteques augmenta a Mallorca i a Menorca al voltant del 25%. A les Pitiüses, malgrat que el mes de desembre també augmenta el nombre d'hipoteques (11,7%), el mercat hipotecari presenta una tendència a la baixa des del mes d'octubre del 2015. Pel que fa a l'import hipotecat, que arriba a 143,1 milions d'euros el desembre del 2015, augmenta respecte de l'any passat un 16,0% interanual, i fins a un 46,5% en termes acumulats de gener al desembre. No obstant això, la tendència a l'alça de l'import hipotecat registrada des del maig del 2014 s'alenteix a partir de l'agost

de l'any passat.

Pel que fa al nombre d'**efectes impagats** utilitzats com a via de finançament empresarial, continua descendint i arriba a 1.375 el desembre del 2015, un 11,4% menys que el desembre del 2014. D'aquests efectes, 1.125 són impagats en cartera i la resta s'han rebut en gestió de cobrament. Contràriament, l'import que representen els efectes impagats, que arriba a 2,2 milions d'euros, és un 37,5% superior a l'import del desembre del 2014 amb una tendència en positiu després de presentar mesos amb augmentos interanuals durant el 2015. Així, la ràtio entre l'import dels efectes impagats sobre els vençuts augmenta i arriba al 2,0% el mes de desembre del 2015.

LA MOROSITAT DELS EFECTES DE COMERÇ IMPAGATS ARriba AL 2,0% EL DESEMBRE DEL 2015.

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres elevades, encara que es redueix des de principi del 2014, després de registrar el valor màxim el desembre del 2013 (13,6%). Així, el desembre del 2015 la **ràtio de morositat** del sector privat és del 10,1% per

al conjunt d'Espanya, quasi deu punts per sobre que abans del 2008.

D'altra banda i segons dades de l'Ibestat, hi ha 141 **deutors concursats** en tot el 2015, un 31,6% menys que el 2014. En tots els trimestres del 2015 el nombre de concursos ha estat menor que els declarats l'anualitat anterior. Del total dels deutors concursats el 2015, el 93,6% entren en concurs voluntàriament, 56 menys que fa un any. Quant a la naturalesa, 16 són persones físiques i la resta són classificats com a empreses. Atenent la classificació de les empreses per sectors productius, la majoria dels concursos es registren en els sectors de la construcció (un 24,4% del total), seguit del comerç (el 24,0% del total). Entre la resta de sectors, en el de les activitats administratives i serveis auxiliars, el nombre de concursos és del 8,8% sobre el total i el segueix el sector de l'hostaleria (6,4%). Respecte d'un any ençà només augmenta el nombre d'empreses en concurs en el sector de les activitats administratives i serveis auxiliars (que passa de set a onze empreses concursades) i en el sector de la informació i comunicació (que passa de dues a cinc empreses concursades el 2015).

4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex de xifra de negoci				
Activitats professionals, científiques i tècniques	desembre	141,2	↘	-8,5
Activitats administratives i serveis auxiliars	desembre	87,8	↗	13,7
Índex d'ocupació				
Activitats professionals, científiques i tècniques	desembre	94,0	→	-0,8
Activitats administratives i serveis auxiliars	desembre	113,1	↗	3,1
Afiliats a serveis empresarials	desembre	46.508	↗	6,0
Mallorca	desembre	39.993	↗	6,3
Menorca	desembre	1.979	↗	2,7
Pitiüses	desembre	4.394	↗	4,8
Afiliats a activitats immobiliàries	desembre	3.865	↗	12,1
Mallorca	desembre	2.990	↗	11,2
Menorca	desembre	241	↗	7,1
Pitiüses	desembre	610	↗	17,8

Font: Ibestat, TGSS.

D'acord amb les dades dels **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS) publicades per l'Ibestat, el mes de desembre del 2015 la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears és d'un

-8,5% en activitats professionals, científiques i tècniques, i d'un 13,7% en activitats administratives i serveis auxiliars. Així, al desembre torna el signe negatiu per a la primera activitat després de registrar alguns mesos en positiu durant

el 2015, mentre que es manté l'augment de l'índex per a la segona activitat des de fa més d'un any. Quant a l'índex d'ocupació dels serveis empresarials, s'alenteix el ritme de caiguda pel que fa a les activitats professionals, científiques i tècniques al mes de desembre respecte d'un any enrere. Per a les activitats administratives i els serveis auxiliars, es recupera la tendència a l'alça amb una variació interanual positiva d'un 3,1% a finals de l'any passat.

Al mes de desembre del 2015, el nombre d'afiliats en el sector dels serveis empresarials a les Illes Balears és de 46.508, i la variació interanual arriba a un 6,0%, amb una tendència positiva que es consolida des de l'inici del 2013. Per illes, l'increment de l'afiliació és present a totes, més en el cas de Mallorca (6,3%), on es concentren el 86% dels cotitzants, que a la resta. L'excepció és Formentera, on es registra un menor nombre d'afiliats que l'any anterior, tant pel novembre (13 menys) com pel desembre del 2015 (12 menys).

DURANT EL 2015, A LES ILLES BALEARS AUGMENTEN LES SOCIETATS MERCANTILS UN 7,2% I DISMINUEIXEN LES DISSOLUCIONS (-5,5%).

Segons dades de l'Ibestat, el 2015 el nombre de societats mercantils constituïdes a les Illes Balears és de 3.095 empreses noves, 208 més que en tot el 2014. Així, a les Illes Balears les societats mercantils augmenten un 7,2%, molt per sobre de la mitjana de l'Estat, on l'augment és del 0,5%. De les noves empreses, 3.084 són societats limitades (208 més que l'any passat) i la resta es constitueixen com a societats anònimes (una més en aquest cas). El capital subscrit suma 344,7 milions d'euros del gener al desembre del 2015, 196,5 milions més que en el mateix període de l'any 2014. Alhora, el nombre de dissolucions disminueix durant el 2015 respecte a l'any anterior a les Illes Balears, mentre que augmenten les dissolucions a l'àmbit nacional (8,4%). Així, a les Balears, fins al desembre del 2015 es dissolen 787 empreses, 46 menys que el 2014. D'aquestes, 629 societats ho fan de manera voluntària (10 més que un any abans), i 71 per fusió (18 menys que el 2014). Pel que fa a les empreses que s'inscriuen com a cotitzadores en el règim general de la Seguretat Social, en el quart trimestre de l'any són 34.472, un 3,8% més que l'any anterior. L'augment en el nombre d'empreses es produeix des del segon trimestre del 2014, i d'aleshores ençà el creixement s'accelera. Per sectors, en el quart trimestre el nombre d'empreses actives augmenta en tots els sectors, més especialment en el cas de la construcció (8,8%) i en el del transport (6,1%).

Pel que fa als **deutors en concurs de creditors**, a les Illes Balears n'hi ha 141 en tot el 2015, mentre que en el mateix període del 2014 foren 206, segons dades de l'Ibestat. Dels

processos concursals, 16 corresponen a persones físiques sense activitat empresarial i 125 a empreses, gairebé totes de responsabilitat limitada (el 90,4%). Entre les empreses més concursades, el 26,4% del total es dediquen a la construcció, seguides de les centrades en el comerç (24,0%). En termes interanuals i per activitat econòmica principal, augmenten els deutors concursats dedicats a activitats administratives i serveis auxiliars (quatre empreses més), i les dedicades a la informació i la comunicació (tres més), mentre que disminueixen per a la resta. Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació fins a 2.000.000 d'euros (89 empreses) són les més damnificades. El 44,8% de les empreses concursades tenen entre un i cinc assalariats (nou menys que en tot el 2014) i el 16,8% són autònoms (dotze menys que un any ençà).

Segons l'**índex de confiança empresarial** publicat per l'Ibestat, en el primer trimestre del 2016 l'opinió dels empresaris de les Illes Balears sobre l'evolució dels seus negocis millora respecte d'un any enrere, però no en relació amb el trimestre que acaba. Així, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH), amb un valor de 130,5 punts, augmenta un 6,7% interanual a les Illes Balears, per sobre de la mitjana nacional (5,3%). Ara bé, en termes inter trimestrals, la variació és del -5,4%, la qual cosa implica més desconfiança que la mitjana nacional (-1,3%). En comparació a la situació en el primer trimestre del 2015, les expectatives són positives per als empresaris de totes les illes, més en el cas dels de Menorca, on la variació interanual s'accelera (10,5%), i també per als de les Pitiüses (7,7%). A Mallorca la taxa interanual queda en el 4,6%. Per sectors, destaca la indústria, amb una millora de la confiança en comparació de l'any anterior (11,2%), seguit del sector del comerç (9,7%), de la construcció (7,8%) i del transport i l'hostaleria (6,2%). Respecte de la situació en el quart trimestre del 2015, només el sector de la indústria i la construcció mostren més confiança sobre l'evolució del negoci, mentre que la resta presenta expectatives negatives.

EL 2015 EL NOMBRE D'HIPOTEQUES A LES ILLES BALEARS AUGMENTA UN 29,9%.

Quant al **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social continua augmentant en relació amb l'any anterior. Així, al desembre hi ha 1.161 centres de treball inclosos en les activitats immobiliàries a les Illes Balears, 106 més que al final del 2014. Pel que fa a l'afiliació, al desembre hi ha 3.865 persones afiliades, un 12,1% més que al desembre del 2014. L'afiliació augmenta a totes les illes, i també els centres de treball, excepte a Formentera, on hi ha el mateix nombre que fa un any.

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Compravenda d'habitatges	2015	10.605	↗	14,6
Habitatges nous	2015	2.319	↘	-34,7
Habitatges de segona mà	2015	8.286	↗	45,4
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)	4t trim	2.014,5	↗	5,4
Habitatge lliure fins a 5 anys d'antiguitat	4t trim	2.377,0	↗	3,3
Habitatge lliure més de 5 anys d'antiguitat	4t trim	2.002,8	↗	5,5
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	2015	12708	↗	29,9
Import d'hipoteques sobre habitatges (milers d'€)	2015	2.182.201	↗	46,5
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	2015	171.719	↗	12,8
Mallorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Palma de Mallorca	4t trim	1.543,7	↗	3,6
Manacor	4t trim	1.246,2	→	0,2
Inca	4t trim	1.142,3	↗	4,1
Calvià	4t trim	2.415,1	↘	-4,4
Menorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Maó	4t trim	1.222,0	↘	-2,4
Ciutadella de Menorca	4t trim	1.699,7	↗	12,6
Pitiüses				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Eivissa - vila	4t trim	2.513,8	↗	6,2
Santa Eulària del Riu	4t trim	2.386,6	↗	10,0

Font: Ibestat a partir de dades de l'INE i del Ministeri de Foment.

L'augment del ritme d'activitat dels serveis immobiliaris es reflecteix en la demanda. Així, la **compravenda d'habitatges** a les Illes Balears mostra increments interanuals des del mes de març del 2014 i augmenta fins a un 14,6% el 2015 en comparació de l'any anterior. L'augment es produeix en les transmissions dels habitatges de segona mà (45,4%), les quals representen el 78,1% del total de les compravendes durant tot el 2015, mentre que continuen en descens les transmissions d'habitatges nous (-34,7%). No obstant això, pel gener d'enguany canvia el signe negatiu per als habitatges nous i augmenten les transmissions un 4,1% respecte del gener del 2015, un augment interanual que no es produïa des del mes de maig del 2014. Alhora, el mercat de segona mà, que continua tenint més activitat que les transmissions d'habitatges nous, fa augmentar el total de les compravendes al mes de gener fins a un 8,1% interanual.

Continuant amb l'anàlisi del mercat immobiliari, durant el 2015 es constitueixen 12.708 **hipoteques** per adquirir un

habitatge, xifra que representa un 29,9% més que el 2014, amb una tendència a l'alça associada a una disminució del cost de l'hipoteca. L'import hipotecat també augmenta en gairebé la meitat més (46,5%) durant els dotze mesos del 2015 en comparació del mateix període del 2014. Quant al repartiment territorial, la constitució d'hipoteques augmenta en totes illes, però és més destacat el cas de les Pitiüses (un 114,4% en el conjunt de l'any 2015), seguides de Menorca (48,9%). A Mallorca, que concentra el 73,5% del total d'hipoteques constituïdes, la variació anual queda en un 16,9%. Pel que fa a l'import hipotecat acumulat, també augmenta a totes les illes, sobretot en el cas de les Pitiüses (85,2%), seguides de Menorca (75,9%) i de Mallorca (37,6%). Paral·lelament a l'augment en el mercat hipotecari, les taxacions d'habitatges, que la majoria de les entitats financeres exigeixen abans de concedir una hipoteca, presenten a les Illes Balears una variació interanual positiva d'un 12,2% en el 2015, amb un total de 12.757 valoracions.

El preu de l'habitatge lliure augmenta en comparació d'un any ençà a les Illes Balears des del tercer trimestre del 2013, mentre que a la mitjana nacional l'augment interanual es manifesta a partir del segon trimestre del 2015. Així, en el quart trimestre de l'any 2015 el **preu de l'habitatge** arriba a 2.014,5 euros per metre quadrat a les Illes Balears, un 5,4% més que fa un any, i un 2,9% més si es compara amb el tercer trimestre. Aquests augments es donen tant en el preu dels habitatges lliures amb menys de cinc anys d'antiguitat,

com en els de més anys de construcció. D'altra banda, el preu continua situant-se per sobre de la mitjana nacional (1.490,1 €/m²), que també augmenta en el quart trimestre fins a un 1,8% interanual, i un 1,0% respecte del trimestre anterior, segons dades del Ministeri de Foment. Pel que fa als principals municipis illencs de més de 25.000 habitants, el preu de l'habitatge lliure augmenta en tots excepte en els de Calvià (-4,4%) i Maó (-2,4%).

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	33.775	↗	4,1
Altres serveis socials	desembre	20.824	↗	3,0
Administració pública	desembre	19.070	→	0,4
Educació	desembre	19.729	↗	7,7
Serveis de la llar	desembre	12.649	→	-2,0
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	28.756	↗	4,4
Altres serveis socials	desembre	16.705	→	1,9
Administració pública	desembre	15.538	→	0,4
Educació	desembre	17.887	↗	8,1
Serveis de la llar	desembre	9.988	↘	-2,2
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	1.880	↗	2,8
Altres serveis socials	desembre	1.506	↗	5,4
Administració pública	desembre	1.879	→	-1,5
Educació	desembre	726	→	1,5
Serveis de la llar	desembre	789	↘	-5,7
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	3.114	↗	2,1
Altres serveis socials	desembre	2.519	↗	9,1
Administració pública	desembre	1.653	↗	3,2
Educació	desembre	1.095	↗	4,4
Serveis de la llar	desembre	1.870	→	0,8

Font: TGSS.

Al mes de desembre hi ha 33.775 persones afiliades a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials**, xifra que representa una variació interanual d'un 4,1%. Des del 2013, la variació interanual és positiva per a totes les illes, malgrat que es registren variacions intermensuals negatives en alguns casos.

Segons dades de l'Organització Mèdica Col·legial, 2.917 metges sol·liciten un certificat d'idoneïtat per sortir fora d'Espanya, una xifra inferior a la dels dos darrers anys. Així, el 2013 foren 3.279 i el 2014 se n'expediren 3.300. Cal dir que en els cinc darrers anys, a l'entorn de 13.000 metges han sol·licitat aquest certificat. El 2015 els metges de l'especialitat de família

(191) continuen sent els professionals que més demanen el certificat, i també els anestesiològics (72) i els ginecòlegs (54). Com d'altres anys, els joves d'entre 31 i 35 anys són els que més demanen el certificat per sortir fora d'Espanya, i el motiu principal és de caràcter laboral, malgrat que també se n'han sol·licitat per estudis, formació i cooperació. El Regne Unit, França i Alemanya continuen entre les primeres opcions sol·licitades. No obstant això, a les Illes Balears a final d'any hi ha més facultatius sanitaris demandants d'ocupació, tot i que s'han registrat més contractes que durant el 2014. Així, segons dades de l'Observatori del Treball, el 2015 la mitjana anual de demandants aturats que cerquen feina en activitats sanitàries és de 272, un 5,8% més que en el mateix període del 2014. D'aquests, 119 són personal d'infermeria (10,2%) i 153 personal mèdic (2,7%). Al mateix temps, de gener a desembre del 2015, es contracten 4.870 facultatius sanitaris, un 29,4% més que en el mateix període de l'any anterior, repartits entre personal mèdic (596 nous contractes) i personal d'infermeria (503 nous contractes).

EL DARRER ANY AUGMENTA L'ACTIVITAT DELS SERVEIS SANITARIS PÚBLICS A LES ILLES BALEARS.

Segons dades del Servei de Salut de les Illes Balears, a 31 de desembre del 2015 hi ha 60.749 persones pendents d'una cita amb l'especialista, un 3,7% més que fa un any. No obstant això, el temps de demora per tenir la cita es redueix un 13,4% (de 102,6 dies de mitjana d'espera a 31 de desembre del 2014 a 88,8 dies un any després). Per contra, disminueixen el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica, que el darrer dia del 2015 és de 13.478 (un 7,0% menys que el 2014). Alhora, el temps d'espera per ser intervingut també disminueix (-3,0%) i passa de 114,4 dies de mitjana el 31 de desembre del 2014 a 110,9 dies un any després. Aquesta reducció del temps d'espera per a una intervenció quirúrgica s'emmarca dins un programa dissenyat pel Servei de Salut i posat en marxa des del novembre passat per corregir la tendència a l'alça de la xifra de pacients i per reduir el temps d'espera.

D'altra banda, els centres de salut i les unitats bàsiques d'atenció primària han augmentat el nombre de consultes des de l'1 de desembre passat, després d'establir-se el nou horari d'obertura també als horabaixes. Així, en dos mesos, a les Illes Balears s'han atès un total de 170.655 consultes només als horabaixes, això és, un 17% del total de les visites sumant les consultes de medicina de família, les de pediatria i les d'infermeria. Pel que fa a les targetes sanitàries individuals que permeten accedir als serveis sanitaris del sistema sanitari

públic de les Illes Balears augmenten els dos darrers anys per sobre del punt percentual. Així, durant el 2015, segons dades de l'Ibestat, hi ha 1,1 milions de targetes emeses al conjunt de les Illes Balears, un 1,3% més que el 2014. El 79,0% d'aquestes són emeses a Mallorca, el 12,9% a les Pitiüses i el 8,1% restant consten a l'illa de Menorca. A totes les illes augmenta el nombre de targetes sol·licitades, excepte a Menorca (-0,4%). Cal destacar que a partir de gener d'enguany l'emissió d'aquesta targeta és gratuïta, perquè el Govern n'ha eliminat el pagament per mitjà de la Llei de pressuposts de la Comunitat Autònoma. Segons dades del Servei de Salut de les Illes Balears, el gener d'enguany ja s'han renovat 22.440 targetes sanitàries, un 8,2% més que el mateix mes del 2015.

En línia amb aquest augment d'activitat hospitalària a les Illes Balears, el nombre de receptes facturades del Sistema Nacional de Salut és de 16,9 milions des del gener al desembre del 2015, un 1,2% més que en el mateix període del 2014, segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. La despesa farmacèutica amb recepta oficial del Sistema Nacional de Salut acumulada fins al desembre és de 182,7 milions d'euros (un 1,9% interanual de pujada). Així, doncs, la despesa mitjana per recepta facturada és de 10,78 euros, un 0,9% més que l'any anterior, encara que per sota de la mitjana nacional (10,81 euros de despesa mitjana amb una variació interanual d'un 0,3%). Augmenta, encara que lleugerament, la despesa farmacèutica pública després de retrocessos durant el 2012, quan entrà en vigor el sistema d'aportació farmacèutica segons criteris de renda i condició d'assegurat, i també durant el 2013, a causa de l'encariment per l'actualització de la llista de medicaments que quedaven exclosos de la prestació farmacèutica en el Sistema Nacional de Salut. A això s'afegeix també la regulació del sistema de preus de referència i d'agrupacions homogènies de medicaments en el Sistema Nacional de Salut l'any 2014 (Reial decret 177/2014, de 21 de març), que fixà els màxims en els preus dels medicaments inclosos en la prestació farmacèutica.

Al desembre del 2015 hi ha 20.824 persones afiliades en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** a les Illes Balears, amb una taxa de variació positiva per al conjunt balear d'un 3,0%. Per illes, el nombre d'afiliats es recupera a les Pitiüses (9%) i a Menorca (5,4%), mentre que retrocedeix respecte de mesos enrere a Mallorca.

Segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, a 31 de gener d'enguany hi ha 23.682 sol·licituds

de prestació per dependència a les Illes Balears. El 2,1% de la població sol·licita aquest tipus de prestació, per sota de la mitjana nacional, que es troba en el 3,5%. S'han resolt 22.061 sol·licituds, de les quals 17.455 corresponen a sol·licitants amb dret a prestació i 11.664 tenen efectivament prestació, 34 més que al tancament del 2015. Fa un any els sol·licitants amb dret a prestació eren 13.759 a les Illes Balears i 11.512 foren beneficiaris amb prestació sobre un total de 24.115 sol·licituds. Aquestes xifres signifiquen que el 2016 hi ha un 26,9% més de sol·licitants amb dret a prestació i un 1,3% més de beneficiaris amb prestació, tot i que el nombre de sol·licituds registrades sigui un 1,8% inferior.

Pel que fa al sistema de pensions i segons la Llei de pressuposts generals de l'Estat per al 2016, la revalorització de les pensions continua en el 0,25% per tercer any consecutiu. A les Illes Balears la pensió contributiva mitjana a 1 de febrer del 2016 (que inclou els casos de jubilació, incapacitat permanent, viduitat i orfandat) és un 2,0% superior a la del mateix mes de l'any passat per a tots els règims inclosos en el Sistema de la Seguretat Social i hi ha 182.430 pensionistes (un 1,3% més que fa un any). Així, la pensió mitjana se situa en 826,98 euros a les Illes Balears, per sota de la nacional, que és de 898,01 euros (un 1,9% més). D'aquestes prestacions, la pensió mitjana per jubilació és de 949,86 euros a les Illes, un 2,2% més que fa un any, però encara per sota de la mitjana nacional. Pel que fa a les pensions no contributives o assistencials, el primer dia de febrer la mitjana mensual per jubilació és de 359,72 euros, un 1,3% menys que l'any passat. La mitjana mensual de la pensió no contributiva per invalidesa és de 400,26 euros a les Balears, que també disminueix respecte al febrer del 2015 un -0,6%. No obstant això, ambdues classes de pensions no contributives, al contrari que les contributives, se situen per sobre de la mitjana nacional: 355,63 euros en el cas de la pensió per jubilació i 393,08 euros per a la d'invalidesa.

LA TAXA D'ABANDONAMENT ESCOLAR DISMINUEIX 5 PUNTS PERCENTUALS EN EL 2015.

El desembre del 2015 hi ha 19.729 persones afiliades en el sector de l'**educació** a les Illes Balears, amb una variació interanual positiva d'un 7,7%. L'afiliació augmenta a totes les illes a final de l'any, més en el cas de Mallorca (8,8%) i les Pitiüses (4,4%) que a Menorca (1,5%).

Segons les darreres dades encara provisionals del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, en el curs 2014-2015 es matriculen 175.194 alumnes en els ensenyaments de règim general a les Illes Balears, un 1,2% menys que el curs anterior. D'aquests, 40.717 ho fan a educació infantil (-2,3%), 66.180 a educació primària (-1,6%), 41.227 a educació secundària obligatòria (-0,5%) i 12.418 a batxillerat (que augmenta un 2%). Segons dades de l'Ibestat, la mitjana anual del 2015 de la taxa d'abandonament escolar dels joves d'entre 18 i 24 anys que han acabat com a màxim la primera etapa de l'educació secundària és del 26,7% a les Illes Balears (el 31,5% en el cas dels homes i el 21,6% en el de les dones). Aquesta taxa resulta cinc punts percentuals inferior a la mitjana anual del 2014, que se situà en un 32,1% (37,6% en el cas dels homes i el 26,2% en el cas de les dones). Malgrat que disminueix l'abandonament escolar per a les Illes Balears, la taxa de l'arxipèlag és, després de Ceuta, la més alta en comparació de la resta de comunitats autònomes. La mitjana nacional, que és al voltant del 20,0% per al 2015, és inferior en dos punts percentuals a la del 2014. Malgrat la millora de les dades, encara se situen lluny dels objectius europeus en educació de l'estratègia Europa 2020, que és aconseguir una taxa d'abandonament escolar inferior al 10% en el conjunt de la Unió Europea i, per a Espanya, inferior al 15%.

Pel que fa als estudis universitaris, 11.982 alumnes s'han matriculat en estudis de grau oficials en el curs 2015-2016, un 2,3% menys que el curs anterior segons dades de la Universitat de les Illes Balears (UIB). D'aquests, 11.449 es matriculen a centres propis de la UIB (un -1,1% de variació interanual) i la resta a centres adscrits (-21,3%). D'entre el total d'alumnes matriculats en estudis de grau oficials, 3.188 són de nou ingrés, els quals també disminueixen un 7,5%. El 95,6% dels alumnes de nou ingrés es matriculen a la UIB (-8,1%) mentre que la resta ho fa als centres adscrits (11 més en aquest cas que el curs 2014-2015). Alhora, també disminueixen els alumnes que es matriculen en els estudis de postgrau. Així, el curs 2015-2016 són 1.904 els alumnes de postgrau a la UIB (un 6,8% menys que el curs anterior), amb 907 nous alumnes (91 menys). Contràriament, a la Universitat Nacional d'Educació a Distància de les Illes Balears (UNED) augmenta el nombre d'alumnes any rere any. Així, el nombre d'estudiants del curs 2015-2016 augmenta un 7% respecte del curs anterior en els vint-i-set cursos de grau que ofereix i amb una gran demanda dels estudis de psicologia i dret.

El desembre del 2015, hi ha 19.070 persones que treballen a l'**Administració pública** (serveis generals), un 0,4% més que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. L'afiliació augmenta a les Pitiüses i a Mallorca mentre que disminueix a l'illa de Menorca (-1,5%).

Segons dades del butlletí estadístic del personal al servei de les administracions públiques que publica cada semestre el Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, el juliol del 2015 hi ha a les Illes Balears 56.012 empleats públics, 1.717 més que el juliol del 2014 i 2.061 més que el gener del 2015. Entre totes les comunitats autònomes hi ha 19.960 empleats públics més que ara fa un any. En termes interanuals i per al conjunt nacional, el nombre d'empleats públics que més augmenta és a l'Administració local (3,7%), seguit del personal empleat a les universitats (0,9%) i a les comunitats autònomes (0,6%). Contràriament, els empleats públics disminueixen a l'Administració central (-1,7%). Pel que fa als empleats públics a les Illes Balears, segons dades del juliol del 2015 del Govern balear, 10.668 pertanyen a l'Administració

pública estatal (255 menys que l'any anterior), 29.202 a l'Administració autonòmica (1.826 més que un any

enrere), 14.323 a l'Administració local (22 més) i 1.819 a les universitats (124 més que fa un any). Pel que fa al personal que pertany a empreses del sector públic empresarial (majoritàriament personal laboral) és de 1.151 persones el juliol del 2015, un 7,7% menys respecte del juliol del 2014.

Cal recordar que el Projecte de pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2016 preveu un increment de les retribucions per als empleats públics d'un 1% respecte al 31 de desembre del 2015 i una taxa de reposició del 50% amb caràcter general, que augmenta fins al 100% per a alguns sectors considerats prioritaris, com ara acció exterior de l'Estat, assistència directa als usuaris dels serveis socials, gestió de prestacions i polítiques actives en matèria de treball, places de militars professionals de tropa i marineria. Alhora, es mantenen les restriccions a la contractació de personal laboral temporal i de funcionaris interins.

Pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, que augmenta des del juny del 2012 fins al desembre del 2013, s'alenteix a principi de l'any passat per al conjunt balear, i tanca 2015 amb 12.649 afiliats (un 2,0% menys que un any ençà). La variació interanual s'alenteix a totes les illes, amb una disminució més significativa en el cas de Menorca (-5,7%).

III. MERCAT LABORAL

1

Context. Espanya i la UE-28

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-28)		
	Període: 4T15			Període: 4T15			Període: 3T15		
	Darrera dada	Cicle-tendència T^e_{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T^e_{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T^e_{t-12} (%)	
Persones actives (milers)	604,3	↗	2,1	22.873,7	→	-0,4	244.217,9	→	0,2
Taxa d'activitat (%)	64,3	→	1,1	59,4	→	-0,3	57,7	→	-0,1
Taxa d'ocupació (de 16 anys i més) (%)	53,4	↗	2,1	47,0	→	1,4	52,5	→	0,3
Persones ocupades (milers)	501,5	↗	4,7	18.094,2	↗	3,0	222.388,3	→	0,9
Homes	266,5	↗	3,6	9.863,3	↗	3,1	120.535,2	→	0,9
Dones	235,0	↗	5,3	8.230,8	↗	2,9	101.853,1	→	1,1
Persones menors de 25 anys	23,0	→	0,2	799,4	↗	5,7	18.686,5	→	-0,3
Persones de 25 a 54 anys	401,9	↗	3,2	14.447,8	→	1,7	163.629,6	→	0,5
Persones de 55 anys i més	76,5	↗	9,1	2.847,1	↗	9,2	34.884,8	↗	3,8
Persones estrangeres	100,0	↗	4,6	1.948,8	↗	4,2	16.212,5	↗	5,0
Persones en atur (milers)	102,8	↘	-10,2	4.779,5	↘	-12,1	21.829,6	↘	-8,3
Homes	55,7	↘	-11,9	2.387,6	↘	-15,0	11.584,9	↘	-8,0
Dones	47,2	↘	-3,8	2.391,9	↘	-9,2	10.244,7	↘	-8,6
Persones menors de 25 anys	18,6	↘	-4,8	687,6	↘	-14,7	4.650,5	↘	-9,9
Persones de 25 a 54 anys	74,3	↘	-5,8	3.482,1	↘	-13,2	14.580,3	↘	-8,8
Persones de 55 anys i més	10,0	↘	-25,2	609,8	→	0,6	2.501,7	→	-1,8
Persones estrangeres	28,7	↘	-11,5	771,9	↘	-16,2	2.681,8	↘	-4,0
Taxa d'atur (%)	17,0	→	-1,9	20,9	↘	-2,8	9,0	→	-0,8
Homes	17,3	↘	-2,6	19,5	↘	-3,3	8,8	→	-0,7
Dones	16,7	→	-0,9	22,5	↘	-2,2	9,2	→	-0,8
Persones menors de 25 anys	44,7	→	0,6	46,2	↘	-5,6	19,9	→	-1,7
Persones de 25 a 54 anys	15,6	→	-1,2	19,4	↘	-2,7	8,2	→	-0,8
Persones de 55 anys i més	11,5	↘	-7,1	17,6	→	-1,4	6,7	→	-0,3
Persones estrangeres	22,3	↘	-2,9	28,4	↘	-4,8	14,2	→	-0,1
Taxa de temporalitat (%)	24,7	→	1,1	25,7	→	1,5	14,8	→	0,3
Homes	29,1	↗	3,2	25,6	→	1,7	14,5	→	0,3
Dones	20,1	→	-1,1	25,8	→	1,2	15,1	→	0,3
% persones autoocupades	22,1	→	1,0	17,1	→	-0,4	10,7	→	-0,1

Font: Eurostat, INE, OTIB.

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior.

El PIB de la zona euro manté el creixement interanual en l'1,6% en el tercer trimestre del 2015, mentre que la variació intertrimestral perd una dècima (0,3%) respecte del segon trimestre del 2015. Per al quart trimestre es preveu que es mantengui aquesta direcció, tot i l'augment de la inestabilitat mundial a conseqüència de la incertesa respecte de l'economia de la Xina, de les noves baixades del preu del petroli o de l'apreciació del dòlar. Aquests fets, entre d'altres, preveuen un creixement més moderat per als pròxims anys. Això s'observa en les previsions per a 2016 i 2017 de la Comissió Europea (1,7% i 1,9%, respectivament), que se situen lleugerament per sobre de les projeccions per als mateixos anys que recull l'FMI (1,7% i 1,7%).

El creixement moderat de la zona euro afavoreix l'evolució positiva del mercat de treball. En el tercer trimestre del 2015, el nombre d'actius es manté (0,1%) i el d'ocupats continua pujant (1,0%). Pel que fa a la distribució dels ocupats, les dones han augmentat més que els homes (un 1,1% i un 0,9%, respectivament); per edat, el col·lectiu de treballadors de més de 55 anys creix més intensament (3,8%), seguit del de 25 a 54 anys (0,5%). També s'incrementen els ocupats de nacionalitat estrangera (5,0%). En canvi, el col·lectiu de joves disminueix lleugerament (-0,2%). Així, la taxa d'ocupació creix tres dècimes de punt i assolix el 52,5% de la població, el valor més alt des del quart trimestre del 2008.

En el tercer trimestre del 2015, el nombre de persones en situació d'atur es redueix per vuitè trimestre consecutiu (-8,2%). Aquest descens situa la taxa d'atur en el 9,0%, el valor més baix des del tercer trimestre de l'any 2009 i 0,8 p. p. menys que ara fa un any. Quant al perfil dels aturats, la taxa de les dones (9,2%) supera la dels homes (8,8%). Els grups que registren les taxes més elevades són, de nou, els joves (19,9%) i els estrangers (14,2%). En termes interanuals, tots els col·lectius experimenten caigudes de l'atur. Per sexe, el descens de la taxa de les dones (-0,8 p. p.) supera en una dècima de punt la dels homes (-0,7 p. p.). Per edat, la taxa dels més joves és la que baixa amb més intensitat (-1,7 p. p.), seguida de la dels treballadors de 25 a 54 anys (-0,8 p. p.) i de la dels més grans de 55 anys (-0,3 p. p.). Al mateix temps, la taxa dels estrangers pràcticament es manté (-0,1 p. p.).

A Espanya, segons l'estimació avançada publicada per l'INE, durant el darrer trimestre del 2015 el PIB manté la senda alcista i registra un creixement interanual del 3,5%. Aquest increment de l'activitat es tradueix en una millora dels indicadors d'ocupació i d'atur. Malgrat això, el nombre de persones actives encara presenta variacions interanuals negatives (-0,7%), a conseqüència principalment de la reducció del nombre d'homes actius. És per això que la taxa d'activitat (59,4%) cau tres dècimes de punt (-0,3 p. p.) en termes interanuals. Pel que fa al nombre d'ocupats, s'assoleixen els 18.094.200, que representen un increment d'un 3,0% respecte del quart trimestre del 2014. La taxa d'ocupació també s'incrementa i se situa en el 47,0% de la població activa. Quant al perfil d'aquests treballadors, tots

els col·lectius incrementen les xifres, especialment els de més de 55 anys (9,3%), els estrangers (4,5%) i els homes (3,2%).

Alhora, l'atur manté la tendència a la baixa, que ja encadena més de dos anys consecutius. El nombre de persones en situació d'atur en el quart trimestre baixa dels cinc milions per segon trimestre consecutiu, i se situa en 4.779.500 persones, que representen un 12,4% menys que ara fa un any. Això es tradueix en una reducció de la taxa d'atur en termes interanuals (-2,8 p. p.) i assolix el 20,9% dels actius. Tots els grups sociodemogràfics disminueixen la taxa d'atur, especialment el grup de joves (-5,6 p. p.) i el d'estrangers (-4,8 p. p.). Malgrat la seva evolució positiva, aquests dos grups són els que presenten les taxes més altes (un 46,2% i un 28,4%, respectivament), i superen àmpliament la taxa del conjunt d'aturats.

A les Illes Balears augmenta considerablement el nombre de persones actives (2,4%), de manera que la taxa d'activitat s'incrementa 1,1 p. p. respecte del quart trimestre del 2014. Així doncs, la taxa de les Illes (64,3%) és la segona més alta de totes les comunitats autònomes, només per darrere de Madrid, i supera la mitjana espanyola (59,4%). El nombre d'ocupats es manté a l'alça durant aquest trimestre, un 4,8% més que fa tot just un any. Els increments interanuals més importants els registren els més grans de 55 anys (9,6%), les dones (5,9%) i els estrangers (4,5%).

Respecte del nombre d'aturats a les Illes en el darrer trimestre de l'any 2015, l'EPA registra 102.800 persones, el valor més baix d'un quart trimestre des del 2008. Tots els col·lectius experimenten descensos de l'atur, excepte el de joves de menys de 25 anys, que creix un 7,5%. És especialment intensa la reducció de l'atur entre les persones de més de 55 anys (-37,1%) i els homes (-12,7%). Malgrat que els darrers tres mesos de l'any coincideixen amb la temporada baixa de l'àmbit turístic, la taxa d'atur de les Illes (17,0%) se situa com la sisena més baixa per comunitats autònomes, 3,9 p. p. per sota de la mitjana espanyola (20,9%). En termes interanuals la taxa d'atur perd 1,9 p. p. En consonància amb les dades descrites, tots els col·lectius disminueixen les seves taxes, amb l'excepció dels joves, que l'augmenten sis dècimes de punt. Una vegada més, els joves (44,7%) i els estrangers (22,3%) han de fer front a les taxes més elevades, que en el cas dels menors de 25 anys gairebé triplica la taxa del grup de 25 a 54 anys (15,6%).

L'EPA ofereix dades d'ocupació i atur de les Illes Balears desagregades per sector econòmic. En el darrer trimestre del 2015 tots els sectors incrementen el nombre d'ocupats en termes interanuals: els serveis (5,6%), la construcció (2,1%) i la indústria (0,5%), mentre que l'agricultura es manté (0,0%). Pel que fa a l'atur, així com baixa a l'agricultura i la indústria (-35,5%), augmenta als serveis (14,6%) i, més discretament, a la construcció (8,6%).

2 Ocupació i atur a les Illes Balears

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^t (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	desembre	372.031	↗	4,8
Assalariats	desembre	274.118	↗	5,8
Autònoms i altres règims especials	desembre	97.913	→	1,9
Homes	desembre	199.349	↗	5,4
Dones	desembre	172.682	↗	4,4
Estrangers UE-28	desembre	29.190	↗	7,4
Estrangers no UE	desembre	26.583	↗	7,1
Persones en atur registrades	gener	74.973	↘	-11,4
Homes	gener	34.528	↘	-14,6
Dones	gener	40.445	↘	-8,4
Persones menors de 25 anys	gener	8.943	↘	-6,9
Persones de 25 a 54 anys	gener	52.347	↘	-14,4
Persones de 55 anys i més	gener	13.683	↘	-4,6
Estrangers UE-28	gener	6.225	↘	-6,5
Estrangers no UE	gener	9.004	↘	-11,0
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	gener	21.455	↘	-14,9
Total contractes registrats	gener	24.685	↗	10,0
Contractes indefinits	gener	3.503	↗	10,9
Contractes temporals	gener	21.182	↗	11,3
Contractes a temps parcial	gener	7.861	↗	9,7
Contractes fixos discontinus	gener	540	↘	-17,9

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

L'any 2015 finalitza amb una mitjana de 67.103 persones en situació d'atur, i això suposa un descens de l'11,0% respecte a la mitjana del 2014, i continua la tònica descendent iniciada ja fa més de tres anys. L'afiliació, per la seva banda, presenta una mitjana anual de 432.487 persones d'alta a la Seguretat Social, fet que representa un increment del 5,3% respecte de l'any anterior. Finalment, la taxa d'atur registrat durant el 2015 se situa en el 13,4% de la població activa, 2,1 p. p. per sota de la del 2014 (15,5%).

Segons les dades de l'Enquesta de població activa, el nombre total d'hores efectives treballades a les Illes Balears augmenta a un ritme més alt (un 3,2% per al total de treballadors i un 3,1% en el cas dels assalariats) que el total de població

ocupada (1,2%), de mitjana durant el 2015. Així mateix, de conformitat amb les dades de l'Ibstat, l'afiliació equivalent a temps complet s'incrementa un 6,6%, la qual cosa significa que no sols hi ha més treballadors ocupats sinó que també augmenten les hores per treballador.

EL NOMBRE D'HORES EFECTIVES TREBALLADES PUJA UN 3,2% EN EL 2015.

El nombre de persones en situació d'atur a les Illes Balears el darrer dia del mes de gener del 2016 és de 74.973, un 9,7% menys en relació amb el mateix mes de l'any 2015. En el conjunt d'Espanya, també es redueix l'atur (-8,3%), que se situa en 4.150.755 persones. De fet, totes les comunitats

autònomes mostren reduccions de l'atur en termes interanuals, i de forma més accentuada a La Rioja (-13,0%), Aragó (-11,6%), i Catalunya (-11,1%).

Per col·lectius, i respecte de l'any anterior, es produeix un major descens relatiu de l'atur registrat entre els homes (un -12,7% interanual), que representen el 46,1% del total de persones en situació d'atur, i els més grans de 25 anys (-10,3%). Respecte dels grans grups d'edat, també cau l'atur entre els joves menors de 25 anys de manera encadenada des del juliol de 2012 (-5,0%). El grup de 25 a 54 anys també registra durant el gener una minva de la desocupació. Alhora, les persones de 55 anys i més, tot i mantenir un comportament més variable, també experimenten un descens respecte d'un any ençà (-4,5%). Per nacionalitat, el conjunt d'estrangers ha passat de representar el 27,3% del total de les persones aturades el gener del 2011, any a partir del qual el seu atur comença a disminuir, al 20,3% durant el mateix mes del 2016. Quant a la durada de la demanda d'ocupació, es manté la reducció entre les persones que porten més d'un any inscrites com a demandants en el SOIB (-14,7%), i també en la resta de durades.

Pel que fa als sectors econòmics, i respecte del gener del 2015, tots presenten caigudes del nombre de persones en atur. Ara bé, el descens més important de l'atur té lloc en la construcció (-17,6%), que encadena disminucions des de la segona meitat del 2010, i en la indústria, amb una minva d'un 12,3% interanual (en xifres negatives des de finals del 2012). Després vénen l'agricultura i el comerç (-10,9%, en ambdós casos); la resta dels serveis que no són ni hostaleria ni comerç (-10,4%) i l'hostaleria (-4,7%).

Durant el mes de gener del 2015 es registren 24.685 nous **contractes**, un 5,4% més que durant el mes de desembre i un 3,8% per sobre de la xifra d'ara fa un any. En el conjunt de l'Estat, la contractació creix un 2,1% interanual. En comparació de l'any anterior, augmenten més els contractes indefinits (10,8%) que els de caire temporal (3,0%). Així mateix, el percentatge de contractes indefinits sobre el total de contractes continua sent superior a les Balears (14,2%) que en el conjunt de l'Estat (9,0%). L'augment més significatiu correspon als indefinits a temps complet (22,9%), mentre que disminueixen els contractes fixos discontinus (-12,5%). La contractació creix en tots els sectors respecte del mateix mes de l'any 2015. Els increments relatius interanuals més elevats s'observen en els contractes a treballadors del comerç (7,1%) i de l'hostaleria (6,1%), seguits de la indústria (5,4%), de l'agricultura (5,2%) i de la construcció (4,3%).

El mes de desembre del 2015 hi ha 372.031 persones d'alta a la **Seguretat Social** a les Illes Balears, fet que suposa un increment d'un 4,9% en termes interanuals. El darrer mes del 2015 augmenta el nombre de persones ocupades a totes les comunitats autònomes, i també en el conjunt de l'Estat, on continua incrementant-se l'afiliació (3,2%). L'augment de l'afiliació del darrer dia de l'any 2015 a les Balears és més intens en el règim general (6,0%), seguit de l'especial de treballadors autònoms (2,6%) i el règim especial agrari (0,9%). En canvi, minva l'afiliació entre els treballadors del règim especial del mar (-0,2%) i, sobretot, del règim especial de la llar (-2,4%). Per col·lectius, l'afiliació creix més entre els homes (5,3%) que entre les dones (4,5%), i de manera més accentuada entre els joves menors de 25 anys (10,5%) i els estrangers no comunitaris (7,8%).

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	desembre	364.951	➔	2,0
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	305.402	↗	4,8
Aturats registrats	gener	59.470	↘	-11,1
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	16,3	↘	-2,1
Contractes registrats	gener	19.325	↗	9,1
Menorca				
Població activa ¹	desembre	30.474	➔	-0,2
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	24.471	➔	-0,4
Aturats registrats	gener	5.763	↘	-14,6
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	19,7	↘	-2,0
Contractes registrats	gener	1.384	↗	8,1
Eivissa				
Població activa ¹	desembre	48.633	↗	2,7
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	38.821	↗	6,1
Aturats registrats	gener	9.305	↘	-13,2
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	20,2	↘	-2,6
Contractes registrats	gener	3.791	↗	16,7
Formentera				
Població activa ¹	desembre	2.594	➔	-1,2
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	2.174	↗	2,6
Aturats registrats	gener	435	↘	-10,8
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	16,2	➔	-1,6
Contractes registrats	gener	185	↗	6,0

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes.

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior.

L'atur comença el gener amb reduccions a totes les illes. Així, la desocupació disminueix especialment a Menorca (-12,5%), que ja encadena més de tres anys de caigudes interanuals, seguida d'Eivissa (-10,3%), Formentera (-9,8%) i Mallorca (-9,4%). El balanç anual del 2015 és positiu a tot l'arxipèlag, però sobretot a Eivissa, on l'atur ha disminuït un 11,5% de mitjana, seguida de Menorca (-11,3%), Mallorca (-10,9%) i finalment, Formentera (-9,3%).

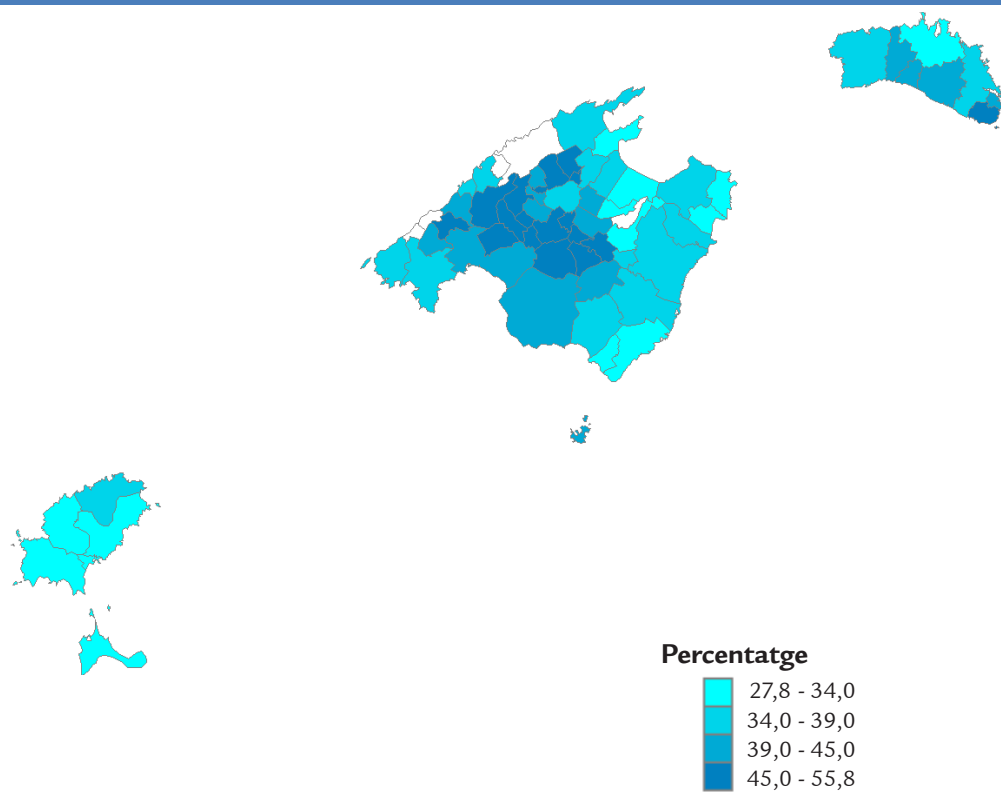
La taxa d'atur registrat del mes de desembre se situa per sota del 20% a totes les illes, excepte a Eivissa (20,2%), i especialment a Formentera (16,2%) i a Mallorca (16,3%), seguides de Menorca (19,7%). Respecte al desembre de l'any 2014 també disminueix la taxa d'atur a totes les illes, amb valors que oscil·len entre els -1,6 p. p. de l'illa de Formentera i els -2,6 p. p. de l'illa d'Eivissa.

La contractació del mes de gener és més elevada que la del mateix mes del 2014 a totes les illes, tret de Formentera (-1,1%), i especialment a Menorca (13,9%) i Eivissa (11,2%). Destaquen els grans increments de contractació en l'agricultura a Eivissa (37,5%) i en la construcció a Formentera (33,8%). També és destacable la important caiguda del sector dels serveis a Formentera, un -27,7% de mitjana.

L'afiliació a la Seguretat Social el darrer dia del mes de desembre de 2015 experimenta un augment interanual a totes les illes, encara que d'una manera més significativa a Eivissa (5,8%). Mallorca, per la seva banda, mostra un ascens d'un 5,0% en termes interanuals, seguida de Menorca (2,5%) i, finalment, Formentera (0,5%), que presenta un creixement més discret.

MINVA LA TAXA D'ATUR A TOTES LES ILLES EN COMPARACIÓ DEL DESEMBRE DEL 2014.

Gràfic 15. Percentatge de demandants aturats de 45 i més anys sobre el total de demandants aturats.
Gener de 2016.

Font: OTIB i SOIB.

3 Costs laborals

Taula 36. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	3r trimestre	2.273,2	➔	0,6
Cost laboral per hora efectiva (€)	3r trimestre	16,4	⬇	-2,1
Indústria i energia	3r trimestre	18,2	⬇	-11,2
Construcció	3r trimestre	16,0	⬆	2,5
Serveis	3r trimestre	16,3	➔	-1,6
Hores efectives per assalariat / mes	3r trimestre	138,5	⬆	2,8
Indústria i energia	3r trimestre	137,1	➔	-0,4
Construcció	3r trimestre	137,6	➔	-1,9
Serveis	3r trimestre	138,7	⬆	3,4
Increment salarial pactat en convenis (%)	desembre	0,7	➔	-0,4

Font: INE, MEYSS.

Les dades del tercer trimestre del 2015 mostren un **cost laboral per treballador** a les Illes Balears de 2.273,2 euros de mitjana, un 0,6% més que l'any anterior. En el conjunt nacional aquest valor se situa en 2.456,5 euros, un 0,3% més que en el mateix trimestre del 2014. Les comunitats autònomes amb els augments interanuals més elevats del cost laboral són La Rioja (2,4%), la Comunitat Valenciana (1,4%) i Aragó (1,3%). En canvi, quatre comunitats autònomes experimenten descensos, com ara Castella-la Manxa (-4,1%), Navarra (-0,9%) o el País Basc (-0,7%). La comunitat amb el cost laboral més elevat és el País Basc, amb 2.939,9 euros, i el més baix es dona a Extremadura (2.007,8 euros). Això suposa que entre ambdues comunitats hi ha una diferència de gairebé mil euros, concretament 932,1 euros.

EL COST LABORAL PER TREBALLADOR ENCADENA CINC TRIMESTRES CONSECUTUS DE PUJADES A LES ILLES BALEARS.

En el cost laboral total s'inclouen les prestacions socials, les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i el cost salarial, el qual és de 1.665,7 euros en el tercer trimestre del 2015, xifra que representa el 73,3% del cost total i que ha experimentat un augment de l'1,9% en el darrer any. El sector industrial continua amb el cost salarial més elevat (1.836,9 euros), si bé experimenta un notable descens respecte del tercer trimestre del 2014 (-7,0%). El segueix el de serveis, amb un salari mitjà de 1.664,1 euros, en aquest cas amb un increment del 2,7% respecte d'un any ençà. Quant al sector de la construcció, el salari mitjà assoleix els 1.550,6 euros i s'anota un augment

del 0,9% en comparació amb el tercer trimestre del 2014.

Els costs laborals per hora efectiva experimenten una caiguda del 2,1% en termes interanuals i se situen en 16,4 euros a les Illes Balears, que, juntament amb les Canàries (16,4 euros), presenten els valors més baixos de l'Estat. La mitjana d'Espanya se situa en els 20,2 euros per hora efectiva en el tercer trimestre, un 0,4% menys que un any enrere. Només tres comunitats autònomes registren increments dels costs per hora, el més accentuat dels quals és el de la Comunitat Valenciana (2,0%). Per sectors, a les Illes Balears la reducció més intensa es produeix a la indústria (-11,2%), que situa el cost per hora efectiva en 18,2 euros, i la segueix el sector dels serveis (-1,6%), que arriba a 16,3 euros per hora. En canvi, el sector de la construcció, amb un cost de 16,0 euros, presenta un increment del 2,5%.

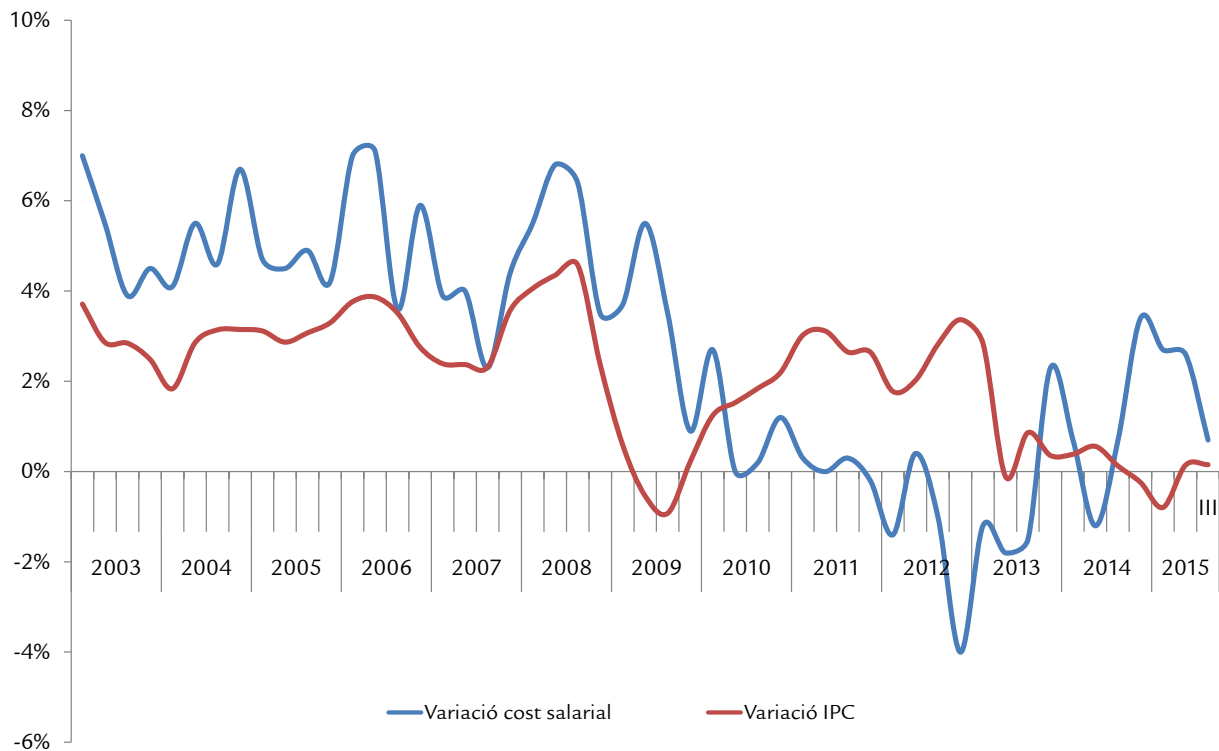
Les Illes Balears es caracteritzen per ser la comunitat autònoma amb més hores efectives treballades. Així, durant el tercer trimestre del 2015, s'arriba a 138,5 hores per treballador i mes, mentre que per al conjunt d'Espanya la mitjana és de 121,7 hores. En ambdós casos, s'ha produït un augment interanual (3,8 hores a les Balears i 0,9 en el cas d'Espanya). En comparació de la resta d'autonomies, les Illes Balears és la que presenta una jornada superior, tant pel que fa a jornada completa (149,2 hores mensuals), com a jornada parcial (113,3 hores). En aquest darrer cas la diferència d'una jornada parcial a les Balears i a La Rioja, que presenta la jornada més reduïda (66,2 hores), és de 47,1

hores. Per sectors, només el de serveis augmenta les hores efectives treballades respecte d'ara fa un any (4,5 hores més). En canvi, tant la indústria com la construcció veuen caure el nombre d'hores efectives per treballador (0,5 i 2,6 hores menys, respectivament).

L'estadística de convenis col·lectius recull un **increment salarial pactat en convenis** a les Illes Balears d'un 0,65% fins al mes de desembre, mentre que per al conjunt nacional se situa en un 0,74%. Fins al desembre de 2015, i segons dades provisionals, se subscriuen a les Illes Balears un total de 28 convenis, nou més que en el mateix període del 2014. D'aquests 28 convenis, 21 són d'empresa i afecten 2.695

treballadors, i els altres 7 corresponen a altres àmbits i afecten 187.985 treballadors. En el conjunt nacional també augmenten els convenis signats en termes interanuals (es passa de 1.728 convenis a 2.268 el 2015) i el nombre de treballadors afectats, que creix un 36,4%. Fins al mes de desembre, les dades estadístiques recullen, entre d'altres, el Conveni col·lectiu de neteja d'edificis i locals de les Illes Balears o el del sector de la indústria de la fusta i del moble de les Illes Balears (ambdós publicats en el BOIB núm. 167, de 12 de novembre de 2015). D'altra banda, el mes de gener de 2016 s'ha començat a negociar el conveni del comerç de les Illes Balears, que afecta prop de 50.000 treballadors.

Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE.

4

Accidents de treball

Taula 37. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	gener-desembre 2015	15.691	↗	6,6
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	gener-desembre 2015	4.379,3	→	1,0
Accidents lleus	gener-desembre 2015	4.350,3	→	0,9
Accidents greus	gener-desembre 2015	26,8	↗	16,6
Accidents mortals	gener-desembre 2015	2,2	↗	278,9
Indústria	gener-desembre 2015	7.349,0	↗	10,5
Construcció	gener-desembre 2015	9.796,8	↗	5,8
Serveis	gener-desembre 2015	3.828,9	↘	-2,5
Mallorca ²	gener-desembre 2015	4.590,2	→	0,5
Menorca ²	gener-desembre 2015	4.641,7	↗	6,8
Pitiüses ²	gener-desembre 2015	5.539,5	↘	-3,7

Font: Direcció General de Treball i Salut Laboral, TGSS.

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes.

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social.

L'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball se situa en 4.379 incidències durant el període comprès entre els mesos de gener i desembre de 2015, segons les dades provisionals de la Direcció General de Treball i Salut Laboral. És a dir, han patit un accident 4.379 treballadors de cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del mateix període de l'any anterior, l'índex d'incidència es manté en positiu i s'incrementa un 1,0%.

Del total d'accidents registrats a les Balears, el 99,3% són de caràcter lleu, el 0,6% greus, i la resta (0,1%) mortals (8 accidents). Respecte de l'any anterior, es produeix un augment de tots els tipus d'accident: els de caràcter lleu pugen un 6,6%, pràcticament el mateix percentatge que els greus (6,5%), mentre que els mortals experimenten un fort increment, perquè passen de dos el 2014 a vuit en aquest

període.

LA SINISTRALITAT LABORAL AUGMENTA PER TERCER ANY CONSECUTIU.

Del total d'accidents registrats durant l'any 2015, 306 (2,0%) corresponen al sector agrícola, 1.490 (9,5%) al sector industrial, 2.662 (17,0%) a la construcció, i 11.233 accidents han tingut lloc en el sector dels serveis (71,6%). Ara bé, els índexs d'incidència més elevats es produeixen en la construcció (9.797 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes) i en la indústria (7.349). El nombre d'accidents en jornada de treball, respecte del mateix període del l'any anterior, augmenta en la construcció (25,4%), en la indústria (15,4%) i en els serveis (2,4%), mentre que disminueix en el sector agrícola (-5,8%).

IV. DEMANDA

1 Preus

Taula 38. Evolució de l'IPC (febrer 2016)

Illes Balears	Evolució anual		Evolució mensual	
	Variació interanual	Influència	Variació mensual	Repercussió mensual
Índex general	-0,6	-	-0,4	-
Aliments, begudes no alcohòliques	1,6	-0,176	-0,7	-0,117
Begudes alcohòliques i tabac	0,6	-0,011	0,3	0,007
Vestit i calçat	0,7	0,013	-2,9	-0,171
Habitatge	-5,1	0,012	-1,4	-0,179
Parament de la llar	-0,3	0,009	-0,1	-0,004
Medicina	-0,6	-0,006	0,1	0,003
Transport	-4,8	-0,511	-0,8	-0,133
Comunicació	2,8	0,056	1,5	0,056
Lleure i cultura	0,8	0,050	0,7	0,043
Ensenyament	1,4	0,000	0,0	0,000
Hotels, cafès i restaurants	2,1	0,021	0,4	0,038
Altres béns i serveis	1,9	0,012	0,3	0,031
Inflació subjacent	1,3	-	0	-

Font: INE.

Els preus a les Illes inicien el 2016 a la baixa. Al febrer, la taxa de variació interanual de l'IPC (-0,6%) cedeix cinc dècimes percentuals en relació amb la del gener i és la més baixa dels darrers dotze mesos. Es tracta, això no obstant, d'una de les reduccions autonòmiques més moderades de l'Estat, la taxa de variació del qual és d'un -0,8%, també cinc dècimes per sota del valor del mes de gener. A les Balears, els grups que més han influït a la baixa en la determinació de la taxa interanual són el transport (influeix -0,511 p. p. en la variació interanual) i els aliments i begudes no alcohòliques (-0,176 p. p.). La resta de grups de consum presenten influències menors que pràcticament es compensen entre si.

LA TAXA DE VARIACIÓ INTERANUAL DE L'IPC DEL FEBRER BAIXA FINS AL -0,6 %.

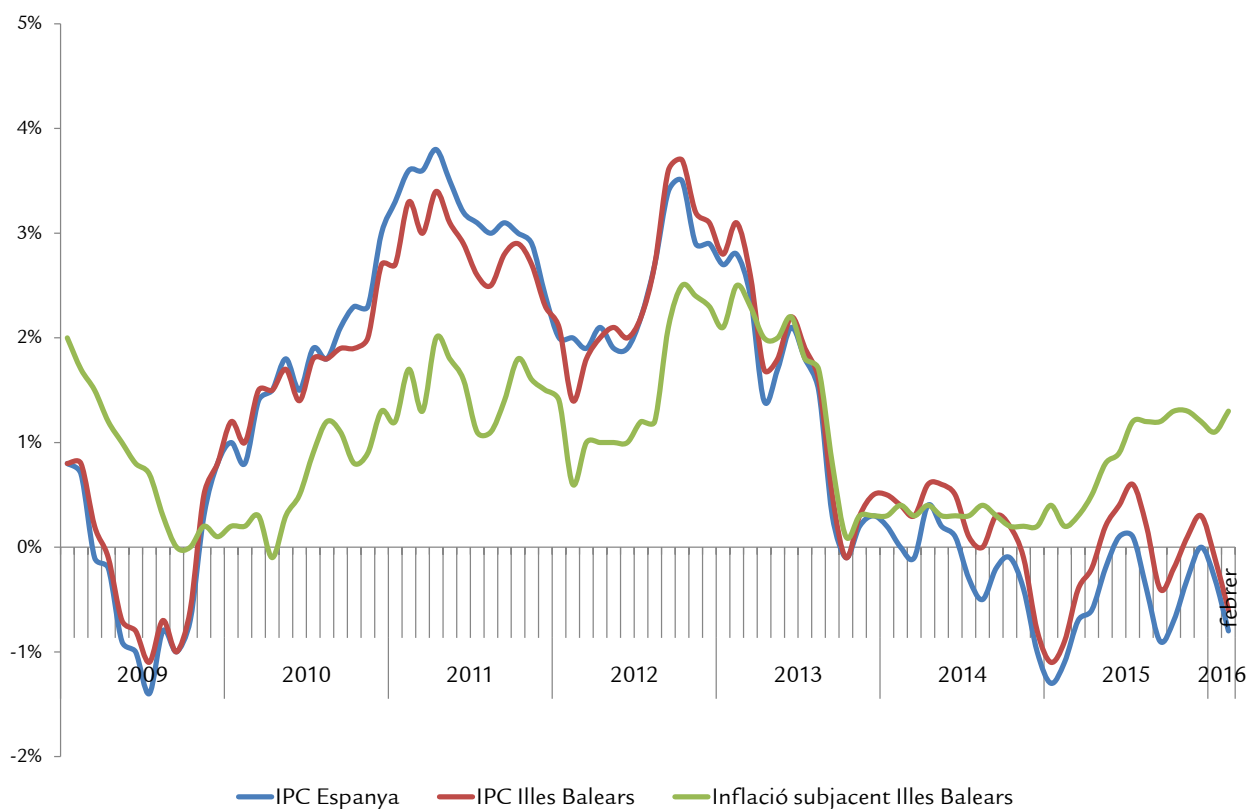
A les Balears, si bé en línies generals el comportament de la inflació en la majoria dels grups de consum no presenta gaire

fluctuacions respecte dels mesos precedents, és destacable el repunt del grup de comunicacions (2,8%), la taxa del qual reflecteix la pujada a principi d'any de les tarifes d'alguns serveis telefònics. També continuen a l'alça els preus d'hotels, cafès i restaurants (2,1%), altres béns i serveis (1,9%) i aliments i begudes no alcohòliques (1,6%). Per contra, es manté a la baixa l'habitatge (-5,1%) i el transport, que intensifica la caiguda fins al -4,8%.

La variació de l'IPC acumulada des de final del 2015 és del -2,0% a les Illes Balears, mentre que a Espanya disminueix un -2,3%.

Al febrer, la inflació subjacent, a diferència de l'índex general, continua en nivells alts, tant a les Illes (1,3%) com a Espanya (1,0%). Al conjunt de l'Estat, la taxa interanual de l'índex de preus de consum a impostos constants coincideix amb la de l'IPC general i se situa en el -0,8%.

Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE.

D'altra banda, a Espanya, amb vista a la seva comparació amb els estats membres de la Unió Europea, la taxa interanual de l'índex de preus de consum harmonitzat del febrer és d'un -1,0%, mentre que la inflació interanual de la mitjana dels

països de la zona euro, d'acord amb l'indicador avançat de l'Eurostat per al mateix mes, retorna als valors negatius i se situa en el -0,2%, cinc dècimes per sota del registre del gener.

2 Consum intern

Taula 39. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Consum carburants automoció (quilolitres)	febrer	48.794,4	↗	4,7
Matriculació de turismes ¹	gener	1.877	↘	-2,1
Índex de vendes al detall ²	desembre	106,516	↗	6,5
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	febrer	39.443,9	↗	4,9
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	febrer	2.864,2	↗	2,9
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	febrer	6.486,3	↗	3,3

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia.

¹ Variació interanual de la sèrie original.

² Preus constants any 2010 (índex 2010=100).

En general i com hem observat en anteriors butlletins, les dades de la majoria d'indicadors relatius al consum que s'inclouen en aquest apartat confirmen una dinàmica positiva de la demanda a les Illes Balears.

D'acord amb les darreres dades disponibles de la comptabilitat nacional trimestral d'Espanya corresponents al quart trimestre del 2015, la **despesa en consum final** (gairebé 210 mil milions d'euros) prossegueix gradualment a l'alça i en aquest trimestre augmenta un 3,5% respecte del mateix període de l'any 2014. L'evolució positiva de la despesa és atribuïble especialment a l'augment de la despesa en consum final de les llars, que sobrepassa els 155,0 mil milions i presenta una variació interanual del 3,2%. El component de la despesa referit al consum final de les administracions públiques (51,8 mil milions d'euros) també continua a l'alça i creix un 4,5% interanual. Per contra, la despesa de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars, la qual és el component de la despesa final menys representatiu, disminueix un 1,3%.

L'indicador mensual de **confiança dels consumidors** (ICC), després del repunt del mes de desembre de l'any passat, inicia una trajectòria descendent que es reflecteix sobretot al febrer, ja que, respecte del valor del gener, la confiança dels consumidors davalla gairebé 4,0 punts. La progressió a

la baixa de l'indicador també és perceptible si es compara amb les dades del mes de febrer d'un any enrere (3,8 punts). Expressat en taxa de variació interanual, el valor de l'ICC del febrer representa una baixada d'un 3,8%. Dels dos índexs que configuren l'indicador, el relatiu a la valoració de la situació actual presenta un creixement interanual d'un 2,3%, malgrat que perd 4,7 punts respecte del gener. En canvi, l'altra variable, l'índex d'expectatives, registra una forta davallada, sobretot en termes interanuals (-8,5%). Aquesta evolució negativa s'explica fonamentalment pel retrocés de les expectatives respecte de la situació econòmica del país i de l'evolució del mercat de treball. Les dades referides a la situació futura de les llars presenten un perfil menys negatiu.

Al igual dels indicadors anteriors, la **matriculació de turismes**, tant en el conjunt de l'Estat com a les Balears, creix d'una manera molt significativa el 2015. L'any passat el nombre de matriculacions a l'arxipèlag és de 32.684 i representen un increment, respecte del 2014, d'un 21,6%. Tot i així, el 2016 no s'inicia amb la mateixa força i al gener es formalitzen 1.877 matriculacions, dada que queda lleugerament per sota de la del gener de l'any passat (-2,1%). En el conjunt de l'Estat, en canvi, al gener augmenta la matriculació de turismes un 14,7% i la pujada del 2015, respecte del 2014, és de gairebé un 23,0%.

Com s'ha ressenyat en el capítol corresponent al comerç, les vendes del **comerç al detall** continuen en un nivell alt i al desembre, tot i recular lleugerament respecte del novembre, l'índex del volum de negoci de les empreses del sector registra una taxa interanual d'un 6,4%. La variació de la mitjana de tot el 2015 és d'un 6,3%.

Al gener, la **demanda d'energia elèctrica** minva, en termes interanuals, gairebé un 9,0% en el conjunt de l'arxipèlag. La baixada és general a totes les Illes menys a Formentera, on puja més d'un 9,0%. Tenint en compte la demanda acumulada durant tot el 2015, la variació respecte del 2014 és d'un 3,8%.

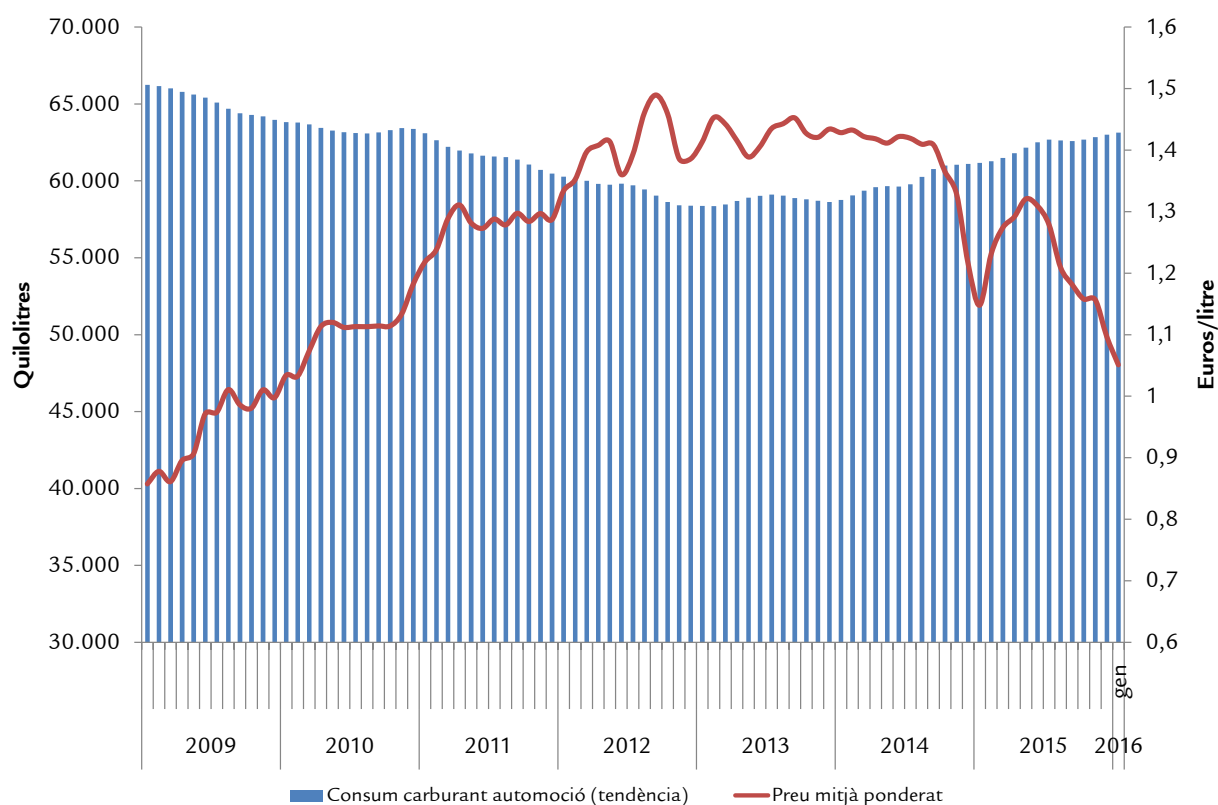
La demanda total de **productes petrolífers** del mes de gener en el conjunt de l'arxipèlag —incloent-hi les benzines, els gasoils i el fuel BIA— augmenta interanualment un 4,1% i arriba gairebé a 60,0 milers de tones. Agregant només els carburants per a automoció, que aquest mes representen un poc més del 60,0% del total, el consum baixa un 0,4% interanual (36,0 milers de tones), i això és atribuïble fonamentalment al menor consum de benzina de 95 octans (-2,5%). Les dades acumulades durant tot 2015 (896,4 milers de tones) reflecteixen, respecte del 2014, una pujada

d'un 4,9%, que és a causa de l'augment del consum de tots els tipus de carburant, especialment de gasoil C (25,1%). El grup de carburants per a automoció (benzines i gasoil A) presenten un increment acumulat durant l'any passat d'un 4,5%. Finalment, el fuel BIA (-12,0%) és l'únic que registra una variació anual negativa.

Al conjunt de l'Estat, al gener el consum total de productes petrolífers davalla un 5,5% interanual a causa de la menor demanda de gasoil C (-20,5%) i de gasoil B (-16,3%). El consum acumulat durant el 2015 augmenta un 3,0% i els carburants per a automoció, que representen més del 77,0% del total consumit, arriben a 26,4 milions de tones, la qual cosa significa un increment interanual d'un 3,5%.

Expressat en unitats de volum, durant el mes de febrer el consum de carburant d'automoció a les Balears arriba a 48.794 quilolitres, un 9,8% més que al febrer del 2015. Totes les illes presenten pràcticament la mateixa taxa de variació: les Pitiüses registren el valor més alt (10,5%), mentre que Menorca i Mallorca registren un 9,9% i un 9,2%, respectivament. Finalment, el total consumit en els primers dos mesos d'enguany en el conjunt de l'arxipèlag s'incrementa un 4,8% respecte del mateix període del 2015.

Gràfic 18. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Font: CLH, Minetur i elaboració pròpia.

3 Consum de no residents

Taula 40. Consum dels residents a l'estranger

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Enquesta de despesa turística (lbestat)				
Despesa total (milions d'€)	octubre-desembre	1.197,1	➔	0,2
Despesa mitjana per persona (€)	octubre-desembre	962,7	⬇	-4,0
Despesa mitjana diària (€)	octubre-desembre	112,7	➔	-1,6
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)				
Total	gener-desembre	3.468,7	⬆	14,4
Alemanya	gener-desembre	831,3	⬆	10,3
Regne Unit	gener-desembre	848,4	⬆	17,0
França	gener-desembre	257,0	⬆	27,7
Estats Units	gener-desembre	146,1	⬆	38,1
Suïssa	gener-desembre	196,2	⬆	17,8
Itàlia	gener-desembre	219,8	⬆	17,8
Àustria	gener-desembre	62,7	⬆	5,3
Suècia	gener-desembre	104,8	⬆	10,6
Bèlgica	gener-desembre	68,2	⬆	19,4
Portugal	gener-desembre	42,3	⬆	104,6
Dinamarca	gener-desembre	59,8	⬆	8,2
Noruega	gener-desembre	69,6	⬇	-18,0
Canadà	gener-desembre	17,6	⬆	12,7
Rússia	gener-desembre	39,4	⬇	-33,4
Irlanda	gener-desembre	41,7	⬆	2,8
Resta	gener-desembre	464	⬆	14,5

Fonts: 4B-Euro6000-ServiRed i INE.

Al mes d'octubre del 2015 les enquestes d'Egatur i de Frontur sobre **turistes** passen a ser publicades per l'INE i per l'lbestat. Aquest fet ha provocat que de moment no es disposi de les dades de despesa dels turistes segons el país de residència ni de les dades de turistes nacionals. D'altra banda, el canvi metodològic en aquestes enquestes impossibilita la comparabilitat directa de les dades fins al setembre amb les dades a partir del mes d'octubre del 2015. Per això, en el present butlletí no es pot analitzar la despesa dels turistes segons el seu país de residència i, a més, s'analitzaran per separat els resultats del darrer trimestre del 2015 i les dades turístiques acumulades entre gener i setembre.

Al desembre, la **despesa total efectuada pels turistes estrangers** a les Illes Balears augmenta en termes interanuals

un 5,7% i arriba a 82,0 milions d'euros, cosa que permet que el total del darrer trimestre del 2015 es mantengui sense variació (0,2%) i sumi 1.197,0 milions d'euros. Segons les dades d'Egatur, la despesa total arribà a 11.387,56 milions en els nou primers mesos de l'any, la qual cosa suposa un augment d'un 6,4% respecte del mateix període del 2014. Per a aquest període, la part relativa als turistes espanyols creix un 5,0% i la dels estrangers un 6,6%.

Considerant la despesa dels estrangers, en el quart trimestre de l'any passat es registren disminucions en la despesa mitjana diària i en la despesa mitjana per persona (un -4,0% interanual i un -1,6%, respectivament). Per contra, tenint en consideració les dades del període comprès entre gener i setembre en relació amb els primers nou mesos de

l'any anterior, s'observen augments d'un 4,1% en la despesa mitjana diària i d'un 2,8% en la despesa per persona. La dada més destacable d'aquest període, això no obstant, és la disminució de la despesa dels turistes espanyols en ambdues variables, amb taxes respectives d'un -6,2% i un -3,6%.

LES COMPRES I DISPOSICIONS D'EFFECTIU REALITZADES A LES BALEARS AMB TARGETES EMESES A L'ESTRANGER AUGMENTAREN UN 14,4% L'ANY PASSAT.

Considerades conjuntament, durant l'any 2015 les compres i les disposicions d'efectiu que es fan a les Balears amb **targetes emeses a l'estranger** registren un increment important (14,4%) en relació amb l'any 2014. Distingint entre el tipus d'operació, les compres (23,5%) presenten un creixement accentuat mentre que les disposicions d'efectiu retrocedeixen (-6,4%). L'import acumulat al llarg d'aquest any arriba a 3.468,7 milions d'euros, dels quals el

75,1% correspon a compres (2.605,4 milions), i la resta, a disposicions d'efectiu en caixers automàtics (863,3 milions). En el 2015, tant la compra mitjana com la disposició mitjana s'incrementen lleugerament en comparació de l'any anterior i queden, respectivament, en 120,6 euros per operació (amb un 2,7% de variació interanual) i en 171,0 euros per operació (un 3,8% més respecte de l'any anterior). Agregant el tipus d'operació, els principals mercats emissors de turistes de les Balears, l'alemany i el britànic, presenten sengles augments interanuals d'un 10,3% i un 17,0%. D'altra banda, s'incrementa significativament la despesa en ambdós tipus d'operació en gairebé tots els principals mercats emissors, especialment França (27,7%), els Estats Units (38,1%), Suïssa (17,8%) i Itàlia (17,8%). D'entre els mercats emissors que disminueixen la despesa destaquen el rus (-33,4%) i el noruec (-18,0%). S'ha de recordar, en qualsevol cas, que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

4 Recaptació fiscal

Taula 41. Recaptació tributària a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Tributs totalment cedits				
Impost sobre Successions i Donacions	desembre	8.405	↗	2,2
Impost sobre Transmissions Patrimonials	desembre	34.324	↗	21,2
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	desembre	6.769	↗	30,5
Taxa de joc	desembre	5.674	↗	2,6
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	novembre	135.392	→	1,4
Impost sobre el Valor Afegit	novembre	33.740	↗	15,2
Imposts especials de fabricació	novembre	3.125	↘	-4,1
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	novembre	-8.365	↗	21,6
Impost sobre la Renda dels No Residents	novembre	9.072	↗	35,9

Font: AEAT, Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques.

Dades en milers d'euros.

La recaptació tributària reflecteix l'increment recent de l'activitat econòmica, tant pel que fa al consum com a la inversió, com a altres intercanvis comercials. Així, la reactivació del consum intern es fa palès en la recaptació de l'IVA, que a les Illes Balears pràcticament arriba als mil milions d'euros en els onze primers mesos del 2015. Si es consideren a més els altres tributs parcialment cedits, la variació respecte dels mateixos mesos del 2014 arriba al 5,2 %. Els impostos de competència exclusiva de l'Estat també mostren la millora dels resultats empresarials i la progressió de la renda dels no residents. Així, els primers queden reflectits en la base imposable de l'impost de societats, la recaptació del qual puja amb força fins al novembre. Els tributs totalment cedits a la Comunitat Autònoma sumen 580,7 milions d'euros en el 2015, la qual cosa representa un increment del 15,7 %.

LA RECAPTACIÓ FISCAL REFLECTEIX LA MILLORA DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA A LES ILLES BALEARS.

Segons les dades publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, els ingressos acumulats de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears entre gener i novembre del 2015 per operacions no financeres arriben a 3.949 milions d'euros. Les despeses superen els ingressos per

segon mes i l'import presentat en l'execució pressupostària de la Comunitat Autònoma és de més de 4.000 milions. Per tant, els comptes de l'Administració autònoma mostren un dèficit de 99 milions d'euros, que en relació amb el PIB representa un 0,36 %. Cal recordar que el límit de dèficit fixat per al 2015 és del 0,7 % del PIB per a totes les comunitats autònomes i, en conseqüència, es disposa d'un cert marge en l'execució del desembre.

De conformitat amb els informes mensuals de recaptació tributària publicats per l'AEAT, les quotes per l'**impost sobre el valor afegit** declarades a les Illes Balears ofereixen un balanç positiu de 993,3 milions d'euros entre gener i novembre, mentre que en el mateix període del 2014 fou de 856,7 milions d'euros. Així les coses, la diferència entre les quotes transferides i les suportades del 2015 supera la del 2014 en un 15,9 %, a falta solament de comptabilitzar en ambdós anys el mes de desembre. Les retencions a compte de l'**impost de la renda sobre les persones físiques** han sofert modificacions en els tipus aplicables a partir del 12 juliol del 2015 (Reial decret llei 9/2015, de 10 de juliol, de mesures urgents per a reduir la càrrega tributària suportada pels contribuents de l'impost sobre la renda de les persones físiques i altres mesures de caràcter econòmic). Així, els imports ingressats

per les retencions als assalariats i a les activitats professionals a les Illes Balears arriben a 1.407 milions d'euros entre gener i novembre, xifra que implica una reducció de devers un punt percentual si es compara amb els mateixos mesos del 2014. Els **imposts especials de fabricació**, amb un impacte menor en la recaptació a les Illes Balears, es redueixen un 27,8 % en els onze primers mesos del 2015 i deixen la suma en 12,3 milions d'euros. Aquesta reducció important respecte del 2014 s'explica en part per la devolució del cèntim sanitari i pel canvi normatiu en l'impost sobre l'electricitat.

Tal com s'ha comentat en el primer paràgraf d'aquest apartat, els tributs de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma, en el 2015, incrementen la recaptació més d'un 15 % respecte de l'any anterior. Part d'aquest increment es dona gràcies a l'**impost sobre transmissions patrimonials**, que arriba a sumar 338,5 milions d'euros, mentre que en el 2014 la xifra fou de 276,6 milions. Aquest fet implica una variació anual de més d'una cinquena part (22,4 %) en la principal figura impositiva que representa més de la meitat dels tributs totalment cedits. L'impost sobre **actes jurídics documentats** ha passat a ser el segon impost en importància a les Illes Balears, atès que durant el 2015 la recaptació s'acosta als 90 milions d'euros i presenta una pujada del 33,8 % respecte del 2014. En aquests dos casos es reflecteix

la millora del mercat immobiliari, i també la creació de noves hipoteques i la reactivació de l'activitat mercantil. En canvi, els tres darrers mesos l'evolució de l'**impost de successions i donacions** presenta caigudes que deixen el còmput anual en un descens del 9,5 %. Així, dels més de 80 milions d'euros que es recaptaren el 2014, l'any següent la recaptació es queda en 72,5 milions. La **taxa de joc**, en canvi, aconsegueix revertir una tendència a la baixa en el darrer trimestre d'any, de manera que la xifra de recaptació anual arriba als 30,8 milions d'euros, lleugerament per sobre de la de l'any 2014 (un 1,1 % més). L'import ingressat per l'**impost sobre el patrimoni** durant l'exercici del 2015 gairebé arriba a 50 milions d'euros i augmenta un 3,8 % en comparació del 2014.

Els tributs que són competència exclusiva de l'Estat mostren creixements de dues xifres en el 2015. Així, les declaracions a compte de l'**impost sobre societats** efectuades per les empreses amb seu a les Illes representen 427,6 milions d'euros en els onze primers mesos del 2015 i són un 17,5 % superiors a les declaracions del mateix període del 2014. Un altre dels tributs no cedits a la Comunitat Autònoma és l'**impost sobre la renda de no residents**. Entre gener i novembre es recaptaren a les Illes Balears 81,6 milions d'euros, xifra que suposa un increment d'un 30,0 % respecte del 2014.

5 Inversió

Taula 42. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^c_{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	desembre	241	↗	6,4
Augment net de capital (milers d'€) ¹	desembre	2.851	↘	-51,4
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	desembre	37.555	↗	3,9
Mallorca	desembre	28.768	↗	4,1
Menorca	desembre	3.152	→	1,8
Eivissa	desembre	5.291	↗	4,2
Formentera	desembre	334	↗	3,0
Import de noves hipoteques (milions d'€)	desembre	143	↗	4,6
Mallorca	desembre	116	↗	14,7
Menorca	desembre	10	↗	49,7
Pitiüses	desembre	17	↗	36,7
Dipòsits (milions d'€)	3r trim	21.804	↗	5,0
Crèdits (milions d'€)	3r trim	32.294	↘	-6,5
Matriculació de vehicles de càrrega ²	gener	250	↗	15,2
Matriculació de vehicles de lloguer	febrer	657	↗	38,3
Inversió estrangera (milions d'€)	3r trim	81	↘	-6,0

Font: ANFAC, BE, DGT, INE, MINETUR, OTIB i elaboració pròpia.

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes, remolcs i tractors industrials. La dada correspon a la taxa de variació de la sèrie original

Les Illes Balears tanquen el 2015 amb un repunt del dinamisme empresarial. Al mes de desembre es creen, a les Illes Balears, 241 **societats mercantils**, totes societats limitades. Aquesta xifra representa un 17,6% més que les constituïdes el mateix mes del 2014. El nombre de societats dissoltes (106) també repunta fins al 19,1%. Al llarg de tot el 2015, es creen en total 3.084 societats, un 7,2% més que en el 2014. Paral·lelament, el nombre de les dissoltes (787) minva un -5,5%. Així, el saldo resultant entre les creades i les dissoltes (2.308 societats) augmenta un 12,4%. És destacable el creixement (132,5%) del volum total de capital subscrit, que arriba gairebé als 345 milions d'euros, i també el capital mitjà subscrit (116,8%), que sobrepassa els 111 mil euros i és el tercer més elevat de l'Estat. Durant l'any passat, finalment, el capital net —la diferència entre, d'una banda, el capital subscrit per les noves societats més les ampliacions de les existents i, de l'altra, les reduccions de capital de les societats ja creades— s'incrementa en termes interanuals més d'un 40,0%. A Espanya en tot el 2015 es constitueixen 94.594 societats (un 0,5% més que en el 2014) i se'n dissolen 20.696 (amb una davallada d'un 5,4%).

AL LLARG DEL 2015 ES CREA A LES BALEARS UN 7,2 % MÉS DE SOCIETATS MERCANTILS.

El desembre del 2015 hi ha a les Illes Balears 37.555 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social. En relació amb el desembre del 2014, la xifra suposa un augment d'un 4,0%. Per illes i en termes percentuals, destaquen Mallorca i Eivissa, amb sengles increments d'un 4,1%. A continuació, es troba la pitiüsa menor, amb un increment d'un 3,7% i, en darrer terme, Menorca, que presenta la pujada més continguda (2,1%).

D'altra banda, les dades de **constituïció d'hipoteques** reflecteixen, especialment en el darrer quadrimestre del 2015, una recuperació gradual del mercat hipotecari. Al desembre el nombre d'hipoteques, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag (892) augmenta gairebé un 25,0% i l'import hipotecat ho fa un 16,0%, arribant als 143 milions d'euros. Per tant, l'import mitjà dels contractes queda en 160,4 milers d'euros. Pel que fa als habitatges, al darrer mes de l'any passat se subscriuen 617 hipoteques (un 34,4% més que un any enrere) per un import de 78,7 milions, gairebé un 30,0% d'increment interanual.

Tenint en compte els resultats acumulats durant tot el 2015, la variació del nombre d'hipoteques (12.708) respecte de l'any 2014 és d'un 29,9%. L'import contractat arriba als 2.182 milions d'euros i suposa un augment interanual d'un 46,5%. Així mateix, l'import mitjà de les hipoteques augmenta quasi un 13,0% i és de 171,7 milers d'euros. Si bé pràcticament tres quartes parts de les hipoteques es formalitzen a Mallorca, durant el 2015 les Pitiüses (114,4%) i Menorca (gairebé el 49,0% de variació) són les illes que en termes percentuals presenten els increments més elevats. El registre de Mallorca és més moderat (17,0%). D'altra banda, com ja hem observat els darrers mesos, tant el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges com l'import contractat s'intensifiquen molt significativament i ambdues variables deixen registres interanuals per sobre del 40,0%. Així, en el conjunt de la comunitat autònoma es contracten 8.300 hipoteques sobre habitatges per un import de 974 milions d'euros. Aquest augment és notori a totes les illes, especialment a les Pitiüses, on el creixement és de més d'un 160,0%. Menorca i Mallorca presenten augments d'un 46,2% i un 24,1%, respectivament.

D'acord amb les dades publicades pel Banc d'Espanya, durant el tercer trimestre del 2015, el volum de **crèdit** viu a les Illes Balears, considerant conjuntament el de les administracions públiques i el de les empreses i les llars, es continua rebaixant i se situa a nivells anteriors a la crisi econòmica. L'import total és de 32.294 milions d'euros i suposa una disminució interanual d'un 6,2%. Quant al crèdit de les administracions públiques (2.688 milions), en el tercer trimestre s'observa un fort retall en el nivell d'endeutament amb les entitats de crèdit d'un 15,8% interanual, gairebé 14,0 punts percentuals per sota del registre del segon trimestre. Així, el crèdit al sector públic redueix considerablement la proporció i representa el 8,3% del crèdit total concedit a les Balears. Tot i així, continua per sobre de la proporció que es manté en el conjunt de l'Estat, on representa el 6,6% del finançament total. A les Illes, el 91,7% restant, 29.606 milions d'euros, correspon als crèdits concedits al sector privat, amb una minva interanual d'un 5,2%. En el conjunt de l'Estat s'observa en general la mateixa tendència pel que fa al volum total dels crèdits. La dada referida al tercer trimestre d'enguany comptabilitza 1,38 bilions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat, amb un descens interanual d'un 3,2%. La particularitat del cas espanyol és que a partir del segon trimestre del 2014 el nivell d'endeutament de les administracions públiques puja de

forma ininterrompuda en termes interanuals, si bé en el tercer trimestre del 2015 l'augment (1,1%) es modera amb relació als trimestres precedents. El crèdit al sector privat a Espanya, en canvi, continua registrant taxes negatives. El volum concedit és d'1,29 bilions d'euros i representa, respecte del mateix trimestre del 2014, una reducció d'un 3,5%.

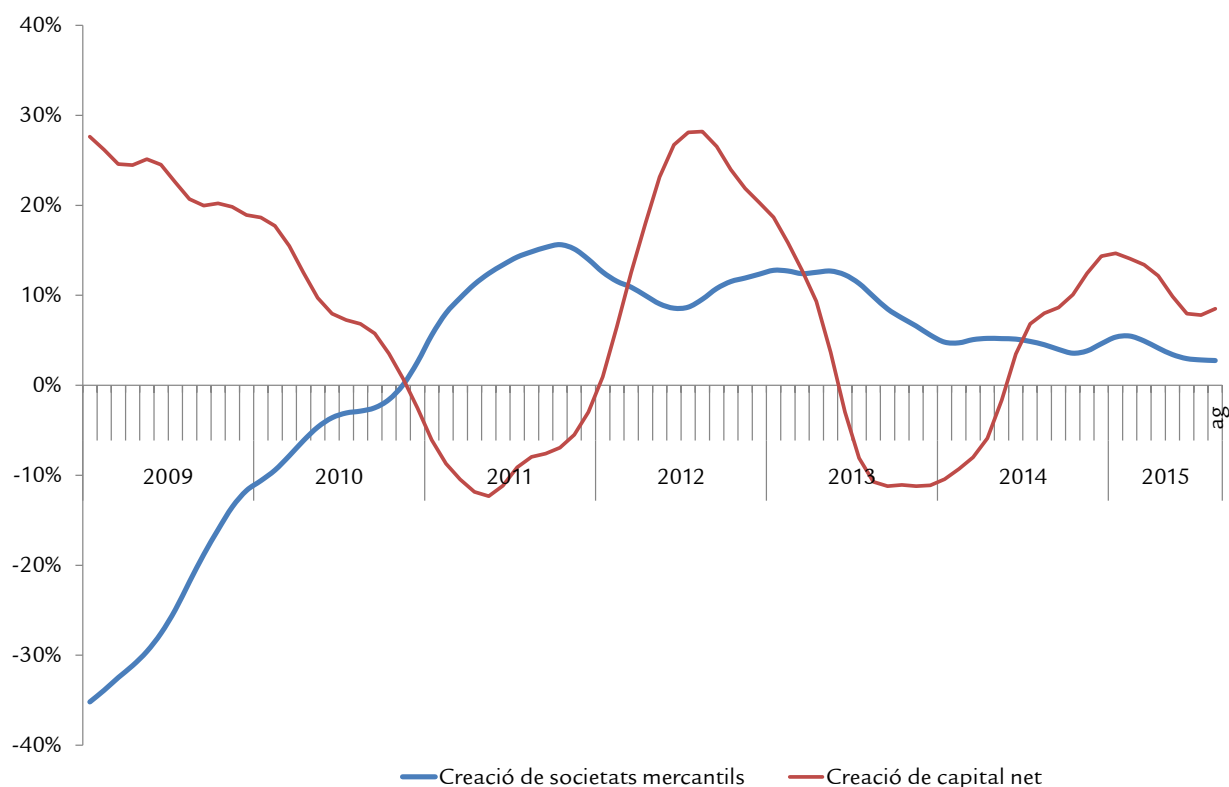
EN EL TERCER TRIMESTRE DEL 2015 EL NIVELL D'ENDEUTAMENT DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES MINVA UN 15,8 % INTERANUAL.

En el conjunt de l'estat espanyol, continuant amb l'anàlisi del tercer trimestre, el percentatge del finançament corresponent a **activitats productives** (el 47,5% del total del crèdit) continua a la baixa. L'import total és de 655 mil milions d'euros, xifra que suposa una reducció d'un 2,4% en relació amb el mateix trimestre del 2014. El finançament d'activitats econòmiques que formen part del sector primari i del sector industrial presenta taxes positives, d'1,1% en ambdós casos. La resta dels sectors econòmics es ressenten encara de la reducció del crèdit durant els anys anteriors. El relatiu a la construcció retrocedeix un 14,9% interanual i el destinat a finançar els serveis es redueix un 2,0%. En aquest darrer sector, que concentra gairebé tres quartes parts de tot el crèdit productiu, les activitats més afectades són les immobiliàries (-13,0%) i les relatives a l'hostaleria (-6,5%). Això no obstant, algunes activitats integrades en el sector dels serveis, com ara les concernents al comerç (0,5%) i als serveis d'intermediació financera (13,8%), registren taxes de variació interanual positives.

L'evolució del volum dels **dipòsits** en entitats de dipòsit els darrers anys, tant a Espanya com a les Illes Balears, descriu una trajectòria distinta a la del crèdit, encara que en el tercer trimestre es registren taxes interanuals negatives en ambdós casos. A les Balears, el volum total dels dipòsits suma 21.804 milions d'euros i presenta una baixada d'un 1,2%. A Espanya, el ritme de creixement dels dipòsits és en general més assuavit que el de les Illes i en aquest trimestre l'import total arriba a 1,20 bilions d'euros (-1,2%).

Pel que fa a la **matriculació de vehicles de càrrega**, com ja s'ha observat en els mesos precedents, durant el mes de gener d'enguany es manté la tendència a l'alça i les matriculacions (250 vehicles) augmenten un 15,2% respecte del mateix mes del 2015. Tenint en compte el total acumulat al llarg del 2015, la matriculació de camions, furgonetes i altres vehicles de càrrega s'incrementa a les Balears un 58,9% interanual i arriba a 4.621 unitats.

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: INE, elaboració pròpia.

Durant el tercer trimestre del 2015, el flux d'**inversió estrangera** bruta a les Illes arriba als 81 milions d'euros i representa una pujada de gairebé un 265,0% en comparació del segon trimestre (22,2 milions). En termes interanuals la pujada és d'un 25,1%. D'acord amb les estadístiques que publica el Ministeri d'Economia i Competitivitat, la major part de la inversió estrangera d'aquest trimestre (poc més del 45,0%) es destina a la compravenda i promoció immobiliària i un 25,1% a activitats relacionades amb la restauració. A continuació, prop d'un 14,0%, es dedica a activitats hospitalàries i un 8,6% a serveis d'allotjament. El volum de la inversió en la resta de sectors registra percentatges inferiors. El capital invertit procedeix majoritàriament de països de l'eurozona, concretament de França (29,5%), Països Baixos (24,3%) i Alemanya (19,7%). Tenint en compte el volum invertit en els tres primers trimestres de l'any passat, la inversió és gairebé una cinquena part inferior a la del mateix període del 2014. A Espanya el volum d'inversions estrangeres

(6.767 milions d'euros) creix un 10,8% en termes interanuals.

D'altra banda, les **inversions espanyoles a l'estranger** sumen en aquest primer trimestre més de 628 milions d'euros i suposen un important retrocés tant en relació amb el segon trimestre (-95,6%) com en termes interanuals. Els sectors que concentren la major part de la inversió del trimestre són la promoció immobiliària i la construcció d'edificis (el 34,2% de tot el trimestre), els serveis financers (20,0%) i la distribució de combustibles gasosos (15,0%). Altrament, els principals països destinataris de la inversió espanyola són els Estats Units d'Amèrica (amb gairebé una tercera part de la inversió total del trimestre), Noruega (19,7%) i el Perú (16,4%). Finalment, d'acord amb l'estadística esmentada, durant aquest trimestre les operacions d'inversió de les Illes Balears a l'exterior són de poca quantia i arriben als 9,5 milions d'euros, gairebé dues terceres parts dels quals corresponen a serveis d'allotjament.

V. MEDI AMBIENT

Introducció

El 22 de març és el dia mundial de l'aigua, que enguany té per lema "L'aigua i l'ocupació". Segons un informe de l'Organització Internacional del Treball, aproximadament la meitat de la població activa (devers 1.600 milions de persones) està ocupada en sectors que depenen de l'aigua i dels recursos naturals. La Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2000, per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de polítiques d'aigües (DOUE L núm. 327, de 22 de desembre de 2000), també coneguda com a Directiva Marc de l'Aigua (DMA), és la norma europea que presideix, des de l'any 2000, la gestió de les aigües de la Unió Europea i que estableix un marc comunitari per a la protecció de les aigües superficials continentals, les aigües de transició, les costaneres i les subterrànies. Es tracta de possibilitar un ús sostenible de l'aigua garantint a llarg termini la protecció de la seva qualitat i la salut dels ecosistemes aquàtics a través dels següents principis: sostenibilitat (gestió ecosistèmica, gestió integrada i gestió de la demanda), no deteriorament, racionalitat econòmica i recuperació de costos, precaució i adaptació i gestió participada. Acaba de finalitzar el Decenni de l'Aigua Font de Vida 2005-2015, promogut per l'ONU perquè l'aigua tenguí més importància en l'agenda global i per visibilitzar el treball transformador de tants agents que duen a terme projectes i programes en aquesta matèria. Així,

s'ha acordat un objectiu específic (el número 6): "Assegurar la disponibilitat i la gestió sostenible d'aigua i sanejament per a tots". Cal dir que el 2015 encara hi ha 663 milions de persones que beuen aigua de fonts no millorades. Entre el 1990 i el 2015, 2.100 milions de persones han rebut accés a una latrina, inodor o altres formes millorades de sanejament, amb la qual cosa ara un 68% de la població hi pot accedir, malgrat que no sigui una ràtio suficient. La Unió Europea pretén protegir els recursos hídrics i els ecosistemes comuns a Europa contra la contaminació, la sobreexplotació i els canvis estructurals. En aquest sentit s'aprovà el Pla per salvaguardar els recursos hídrics d'Europa —COM(2012) 673—, entre d'altra normativa. També es treballa en projectes per aprofitar recursos naturals com l'aigua; per exemple, així ho fa el Center of New Water Technologies Foundation (CENTA).

En aquest apartat de medi ambient, es tracten alguns dels indicadors que fan referència al cicle integral de l'aigua per a les Illes Balears i la relació que tenen amb l'economia: reserves hídriques, dessalinització d'aigua marina, subministrament i consum d'aigua, depuració d'aigües residuals, llocs de les estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR), qualitat dels recursos hídrics, eficiència energètica, cànon de sanejament i cost de l'aigua.

Cicle integral de l'aigua

Taula 43. El cicle integral de l'aigua a les Illes Balears: indicadors bàsics

	Reserves hídriques ¹ (%)		Dessalatge ² (hm ³)		Subministrament (hm ³)		Consum urbà (hm ³)			Depuració (hm ³)		Llocs EDAR (tn)	
	gener 2016	% var. interan.	2015	% var. interan.	2012	% var. interan.	2012	% var. interan.	Rendiment ³ (%)	2015	% var. interan.	2015	% var. interan.
Mallorca	51%	-10,5%	4,3	41,7%	100,1	-2,6%	73,9	-1,9%	74%	75,11	-1,5%	68.523	2,0%
Menorca	67%	6,3%	..	..	11,9	-2,4%	8,3	-1,8%	70%	7,50	5,5%	8.103	-17,2%
Eivissa	53%	6,0%	6,6	-7,9%	17,7	4,8%	12,6	2,6%	71%	12,91	-0,7%	10.757	-9,0%
Formentera	43%	-33,8%	0,6	-10,6%	0,6	3,6%	0,5	3,2%	90%	0,55	12,2%	1.026	-24,0%
Illes Balears	53%	-8,6%	11,4	5,8%	130,3	-1,6%	95,3	-1,3%	73%	96,07	1,5%	88.409	-1,9%

Font: Direcció General de Recursos Hídrics; ABAQUA; EMAYA; Calvià 2000; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Aguas Son Tovel SA (Manacor); Ajuntament de Manacor; Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Notes: (...) A Menorca no hi ha dessalatge. (1) Mitjana ponderada. (2) Dessaladores corresponents a ABAQUA. (3) El rendiment expressa el percentatge d'aigua subministrada a la xarxa que s'ha comptabilitzat o registrat com a consum. Es tracta, per tant, d'un indicador d'eficiència de la xarxa. El percentatge restant poden ser pèrdues reals (avaries, fugues,...) o pèrdues aparents (errors de mesura, aigua no registrada,...).

El cicle integral de l'aigua comprèn des de la captació, el transport, la potabilització i el tractament de l'aigua recollida del medi natural fins a la distribució i la posterior recollida i depuració per retornar-la al medi. El darrer pas del cicle de l'aigua és el tractament dels llots que es generen en el procés de depuració de les aigües residuals. La sostenibilitat del cicle de l'aigua requereix captar del medi ambient el volum d'aigua mínim i tornar-lo a la natura, si més no, en les mateixes condicions. En la taula que s'adjunta es recullen sintèticament les darreres dades disponibles d'alguns indicadors bàsics de les distintes fases del cicle integral de l'aigua a les Illes Balears.

El Consell de Ministres de 17 de juliol del 2015 aprova el

Climatologia

Dins el cicle hidrològic global, la pluviometria i la temperatura són importants en el balanç hidrològic. A les Illes Balears, el clima és típicament mediterrani, les precipitacions es produeixen en forma de pluja, la neu és escassa i pràcticament exclusiva de la serra de Tramuntana. La pluviometria assolix un valor de fins a 1.400 mm/any a la serra de Tramuntana, mentre que al sud de Mallorca quasi no arriba als 400 mm anuals, un mínim similar a la pluviometria de les Pitiüses. A Menorca els valors més alts de pluviometria es donen a la part central i els més baixos a la costa nord-oriental. Al gener del 2016 la temperatura mitjana és de 12,8°C, un nivell molt càlid amb una anomalia de 2,3°C (diferència entre la temperatura mitjana del mes i la normal del període 1971-2000). Paral·lelament, la temperatura màxima mitjana mensual ha estat rècord històric: l'aeroport de Palma registrà 17,7°C, el valor més alt des que es tenen dades. Les màximes absolutes s'assoliren a Pollença el dia 8 de gener amb 25,2°C. Quant a precipitacions, ha estat un mes molt sec. Si a les Illes Balears és normal que al gener plogui 48,8 l/m² de mitjana, en el primer mes del 2016 ha plogut 10,9 l/m². Així, a Menorca i a Mallorca les anomalies han estat del -77% i a Eivissa del -98%.¹

L'Observatori del Clima de les Illes Balears (OCLIB) elaborà l'estudi *Generació d'escenaris de canvi climàtic a les Balears*. El canvi climàtic és global, però els impactes són locals. La baixa resolució dels models globals no permet resoldre el clima local, per això és necessària una regionalització dels resultats. A l'estudi s'analitzen les regionalitzacions de temperatura màxima anual i estacional obtingudes sobre les Illes Balears. A més, es comparen les observacions de

Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears, mitjançant el Reial decret 701/2015, que dona importància a l'ús de recursos hídrics no convencionals (reutilització d'aigües residuals depurades i dessalinització d'aigua de mar); a les mesures de gestió de la demanda, com ara l'estalvi en el consum d'aigua, tant amb fins agrícoles com d'abastament; i a l'aprofitament marginal d'aigües superficials. També planteja la necessitat de recuperar els sistemes tradicionals d'aprofitament de l'aigua de pluja, adaptant-se a les tecnologies actuals i considerant la pluja com un recurs, encara que l'aprofitament sigui difícilment quantificable. Sense aquests recursos no seria possible la satisfacció futura de les necessitats d'aigua potable ni el bon estat de les masses d'aigua continentals i costaneres.

1961-1990 amb les de 1976-2006. Les conclusions són que, pel que fa a la temperatura màxima, excepte a la tardor, durant el període 1961-1990, les distintes regionalitzacions infraestimen els forts augments de temperatura observats. Tant els mètodes dinàmics com els estadístics projecten un increment significatiu de les temperatures màximes i mínimes anuals i estacionals durant el segle XXI. En general, les regionalitzacions indiquen que les temperatures màximes i mínimes s'incrementen més a l'estiu i a la tardor, mentre que les observacions mostren que l'escalfament de les darreres dècades ha estat més significatiu a la primavera i a l'estiu. Els augments de temperatura són majors a Mallorca que a les altres illes. Les regionalitzacions projecten uns increments de les temperatures mínimes inferiors als de les màximes. També s'analitzen les regionalitzacions de precipitació obtingudes sobre les Illes Balears de caràcter anual i estacional en els mateixos períodes. S'observa una gran variabilitat entre els resultats de les regionalitzacions, amb tendències positives i negatives. En general dominen les pèrdues de precipitació, especialment en les sèries més llargues dels mètodes estadístics. Els canvis de precipitació són més significatius per a l'escenari alt que per a l'escenari baix, amb pèrdues comparables a les observades durant les darreres dècades. Segons els mètodes estadístics, la disminució de la precipitació és més significativa a la primavera, l'estiu i la tardor que a l'hivern. En canvi, les observacions mostren que la disminució més important fins ara s'ha concentrat a l'hivern i la tardor. Les regionalitzacions indiquen més pèrdues de precipitació a Eivissa-Formentera que a les altres illes.

¹ Avance climatológico mensual. Enero de 2016 en Illes Balears. Agencia Estatal de Meteorología.

<http://www.aemet.es/documentos/es/serviciosclimaticos/vigilancia_clima/resumenes_climat/ccaa/illes-balears/avance_climat_bal_ene_2016.pdf> .

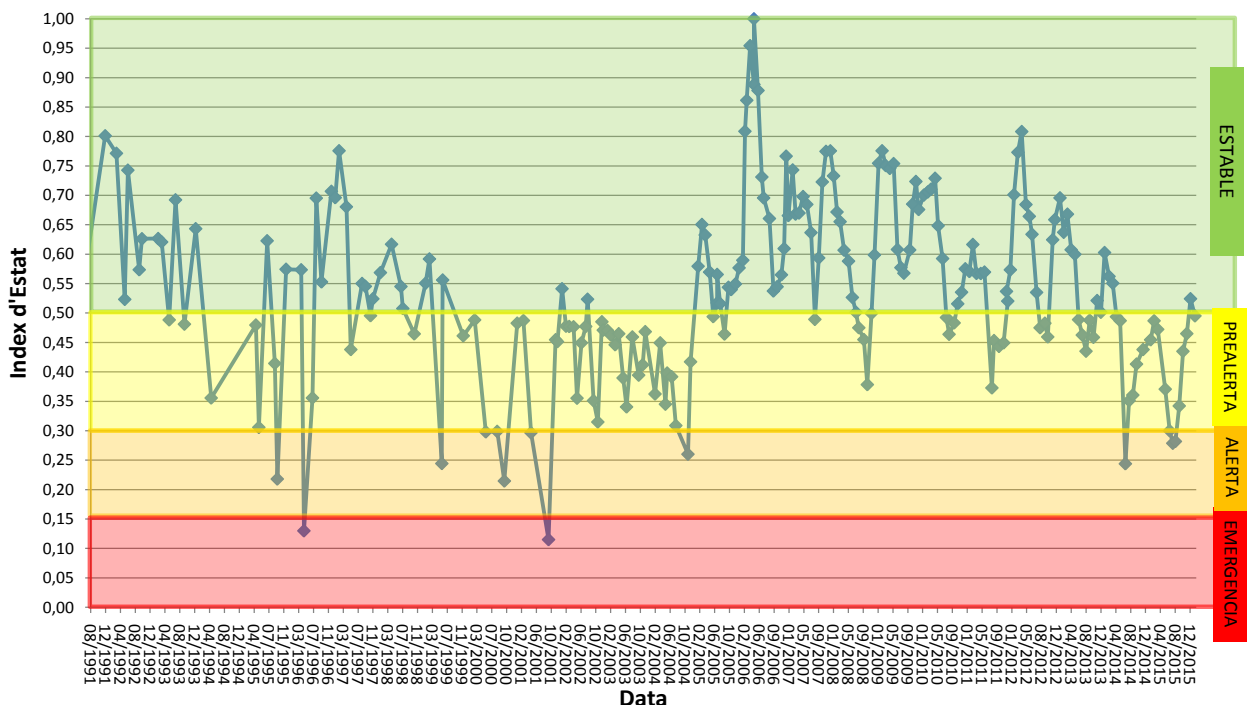
Reserves hídriques

La reserva hídrica espanyola és del 67,7% de la seva capacitat total. A principi de març del 2015, hi ha 37.924 hm³ d'aigua embassada. A les Illes Balears la peculiaritat de l'any hidrològic actual duu al Govern a prendre mesures per garantir l'abastiment i la qualitat de l'aigua durant la temporada alta, època seca en què les fortes temperatures i l'increment de la pressió demogràfica agreugen l'estat dels aqüífers. A Menorca, els darrers anys han estat humits i els recursos s'han gestionat millor, si bé, hi ha problemes amb la salinitat de l'aigua per la sobreexplotació d'aqüífers. A Formentera, el proveïment es fa amb aigua dessalada. A Eivissa, hi ha una sequera hidrològica declarada a causa de la manca de pluges i per una gestió dels recursos deficient. A Mallorca, s'evidencien les dificultats d'abastiment d'alguns municipis per la manca d'aigua o la mala qualitat i, si no plou, hi pot haver dificultats en els mesos vinents.

El Govern Balear ha iniciat el tràmit per a aprovar el Pla de Sequera, que s'inicià el 2009. S'haurà d'actualitzar i aprovar abans de la revisió prevista del Pla Hidrològic de les Illes Balears (PHIB). Aquest fet donarà legalitat a les normes necessàries per afrontar situacions de sequera que s'inclouran com a normativa del PHIB (previst per aprovació a finals de 2017). Els municipis de més de 20.000 habitants equivalents han d'aprovar també un Pla de Sequera municipal. De fet aquest any ja s'han iniciat els tràmits en molts d'ells. El Govern ha publicat el Pla Pilot de Sequera, realitzat el

2009, per a Maó. L'Ajuntament de Palma fa feina en un pla de sequera per apaivagar la manca de pluges. Ajustarà la gestió d'aigua i s'impulsaran polítiques de consum. Preveu augmentar la compra d'aigua dessalada a ABAQUA, així invertirà 5,7 milions d'euros en subministrar més aigua dessalada, la qual cosa suposa 12,6 hm³, per fer front a la sequera i garantir el subministrament. És a dir, segons dades facilitades per EMAYA, per al 2016 es preveu un increment del 34% més d'aigua dessalada respecte de l'any 2015. Quant al cost monetari que això representa, són 3,2 milions d'euros en concepte de tarifa plana (quota fixa pels drets al servei) i els restants 2,2 milions d'euros corresponen al preu per metre cúbic. Un dels objectius és no abastir Palma de l'aigua dels embassaments de Cúber ni del Gorg Blau en el 2016. Es preveu que l'ús sigui molt residual en el cas de les fonts naturals, com la font de la Vila, Mestre Pere i d'En Baster amb un 0,58%. En el cas dels pous d'aigua dolça (s'Estremera, Alaró, Borneta i Can Negret), el subministrament serà del 28,9%. La majoria d'aigua que abastirà Palma provindrà dels pous salobrosos, el 36,7%, i de l'aigua dessalada comprada per EMAYA o ABAQUA amb, també, el 36,7% del subministrament. L'Ajuntament elaborarà un pla d'ús d'aigua regenerada per tal de poder incrementar l'aprofitament d'aigües depurades (com en neteja urbana i reguiu) i reduir els abocaments a la mar. També es duran a terme campanyes de sensibilització a la ciutadania per fer un bon ús de l'aigua.

Gràfic 20. Evolució de l'indicador de sequera hidrològica (Índex d'Estat (Ie)) d'acord al PHIB (art. 112) a Eivissa. Gener 2016

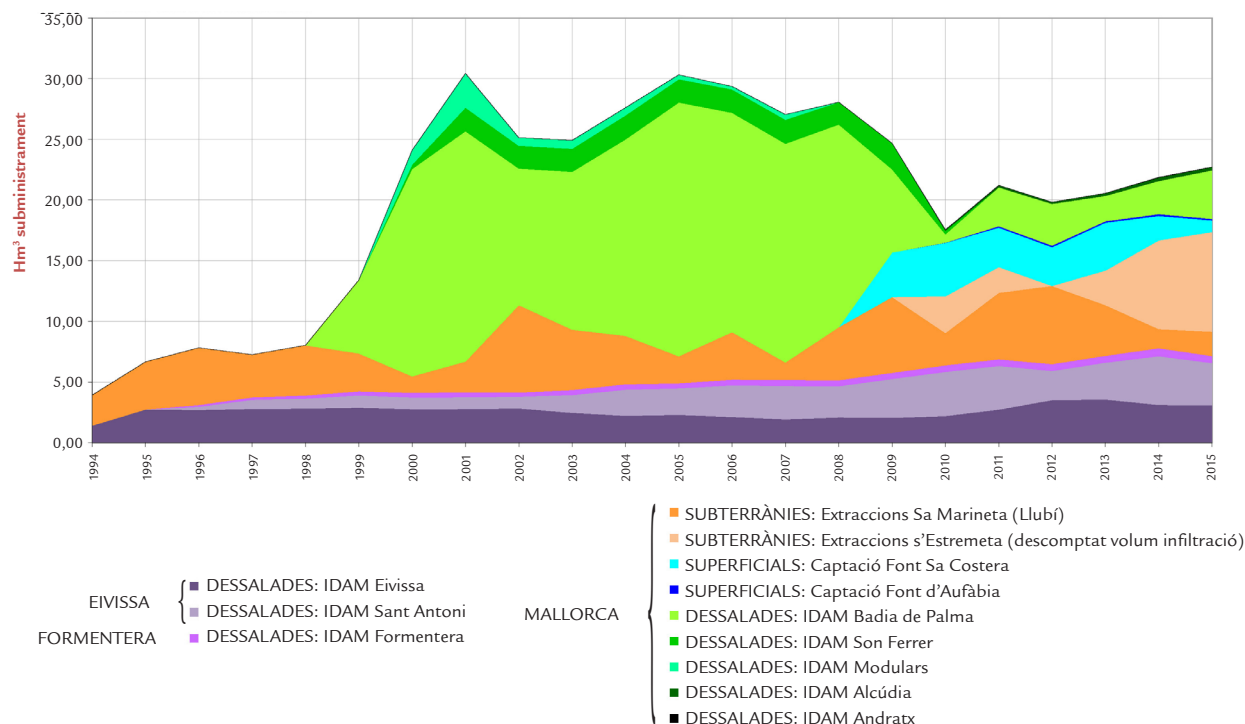
Font: Direcció General de Recursos Hídrics.

Al febrer del 2016 la mitjana de les reserves hídriques a les Illes Balears és del 51%, tretze punts per sota del febrer del 2015. Per Illes, a Mallorca al mes de febrer de 2016 els nivells interanuals d'aigua subterrània són al voltant del 48%, 16 punts menys que un any enrere. A Eivissa les reserves també estan a un 48% i a Menorca presenten un millor resultat, amb un 70%.

El 2016 LES RESERVES HÍDRIQUES A LES ILLES BALEARS ES TROBEN AL 51 %.

Cada municipi té les seves pròpies fonts de subministrament que són aigües subterrànies. A més, ABAQUA subministra aigua dessalada i aigua subterrània per cobrir part de la demanda de varis municipis. El gràfic següent mostra l'origen dels recursos hídrics de subministrament en alta a ABAQUA.

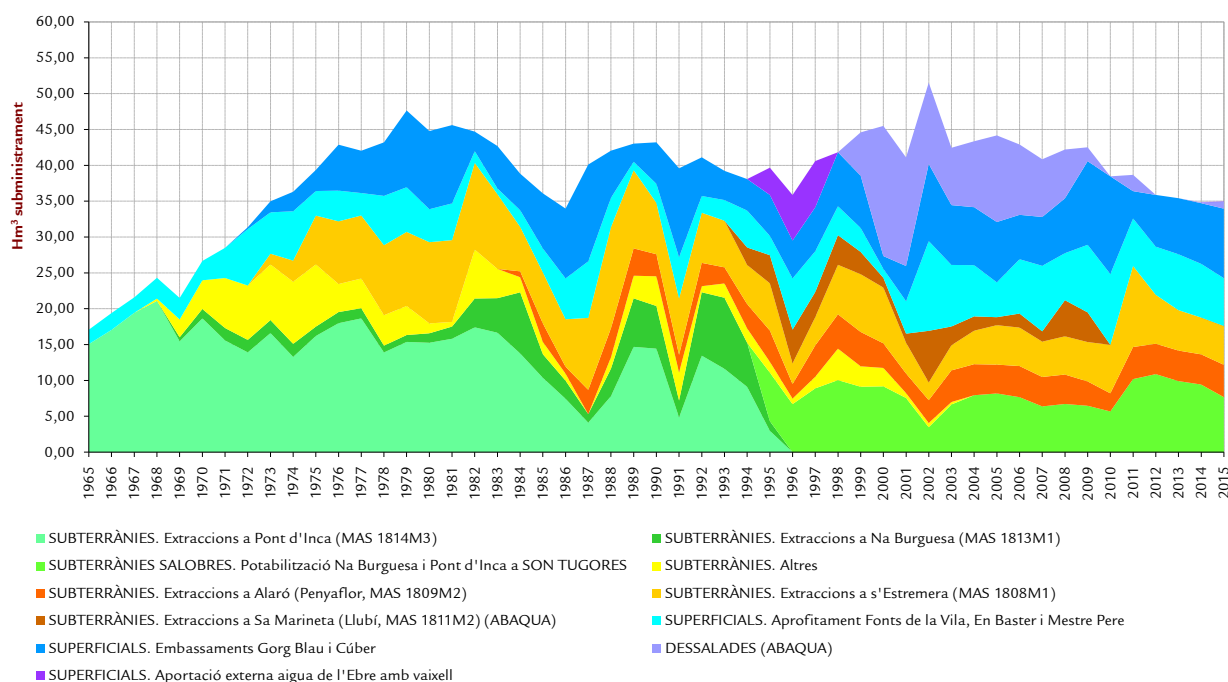
Gràfic 21. Origen dels recursos hídrics de subministrament en alta a ABAQUA

D'altra banda, també s'exposa l'origen dels recursos hídrics d'abastiment a la Badia de Palma des de 1965 a 2015. Fins l'any 1996, els recursos procedents dels pous de la Unitat Hidrogeològica (UH) Na Burguesa i de Pont d'Inca (UH Pla de Palma), s'injectaven directament a la xarxa de subministrament, amb concentracions en ió clorur superiors a 1.000 mg/l i que inclús sobrepassaven els 3.000 mg/l. La potabilitzadora de Son Tugores inicia el seu funcionament el 1995 i l'aigua d'aquests pous comença a tractar-se en aquesta planta, on es transforma l'aigua potable per a l'abastiment. El procés és gradual i el 1996 es completa a ple rendiment. L'operació vaixell, amb transport d'aigua del riu Ebre, es realitzà des de 1994 fins a 1997. Llavors es va poder

beure aigua potable quan s'obria l'aixeta, perquè fins llavors calia usar aigua embotellada per fer cafè, te, etc. S'ha de dir que hi havia 4 o 5 fonts a Palma, habilitades per EMAYA, en les quals es subministrava aigua potable, però es generaven coes on s'havia d'esperar fins a mitja hora. La dessaladora d'aigua de mar de la Badia de Palma començà a funcionar l'any 1999. A l'estiu del 2000 fins el novembre del 2001, estigueren en funcionament dessaladores mòbils, instal·lades per via d'urgència atesa la situació d'extrema sequera. Les extraccions de l'aqüífer de Llubí-Muro s'iniciaren l'any 1994 i només s'explota uns mesos a l'any depenent de la situació dels nivells piezomètrics i de la pluviometria.

Gràfic 22. Origen dels recursos hídrics d'abastiment a la Badia de Palma

Font: Direcció General de Recursos Hídrics.

Dessalinització d'aigua marina

La dessalinització d'aigües salobres o marines és una alternativa per produir aigua potable a zones deficitàries. Si bé, d'acord amb els principis de recuperació del bon estat de les aigües que estableix la DMA, no s'haurien d'exploitar atès que poden ser aquífers salinitzats. Segons el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, Espanya té més de 700 dessaladores amb una capacitat superior a 800.000 m³/dia, dels quals el 47,1% corresponen a aigua de mar i el 52,9% a aigua salobre. Les grans plantes dessaladores a Espanya són a Las Palmas III (58.000 m³/dia), Badia de Palma (53.000 m³/dia) i Costa del Sol Occidental (45.000 m³/dia). Quant al procés de la dessalinització s'ha de tenir en compte que els costos són elevats i que hi ha un impacte en el medi marí. A les Balears, entre els anys 2010 i 2014 es va reduir notablement el dessalatge d'aigua de mar per motius econòmics i perquè coincideix que els anys 2010 i 2011 són anys excepcionalment humits amb la recàrrega d'aquífers més alta registrada. Considerant totes les estacions dessaladores d'aigua marina, l'any 2015 es produeix un augment del volum

d'aigua dessalada respecte de l'any anterior (un 5,8%). L'augment correspon únicament a les estacions de Mallorca (41,7%), ja que a Eivissa disminueix un 7,9% i a Formentera un 10,6%. Tot plegat fa que el volum d'aigua dessalada l'any 2015 arribi a 11,4 hectòmetres cúbics a les Illes Balears, la major part de la qual es dessala a Eivissa (6,6 hm³), seguida de Mallorca (4,3 hm³) i de Formentera (0,6 hm³). Cal comentar que el desembre, per atendre les necessitats de la població, el Ministeri ha recepcionat les dessaladores de Santa Eulàlia i de Ciutadella amb unes capacitats de 4,9 i 3,5 hectòmetres cúbics a l'any i un cost de 25,6 milions d'euros i 19,1 milions d'euros, respectivament. I el Govern de les Illes Balears ha iniciat els tràmits per recepcionar-les en el 2016. Segons l'Agència Balear de l'Aigua i de la Qualitat Ambiental (ABAQUA), actualment les dessaladores de les Illes Balears tenen una producció teòrica anual de 55,59 hectòmetres cúbics d'aigua dessalada a l'any.

EL 2015 EL VOLUM D'AIGUA DESSALADA A MALLORCA AUGMENTA UN 44 %, MENTRE QUE A LES PITIÜSES ES REDUEIX.

Qualitat dels recursos hídrics

A les Balears la pràctica totalitat dels recursos hídrics, un 95%, provenen de les aigües subterrànies. La majoria d'aquestes es localitzen en aquífers carbonatats que en gran part presenten característiques càrstiques. Aquestes masses d'aigua ocupen el 69% de la superfície a Mallorca, el 68% a Menorca, el 67% a Eivissa i el 100% a Formentera. Per tant, és necessari tenir un coneixement detallat dels aquífers càrstics per establir-ne la vulnerabilitat, les velocitats i les direccions de circulació

dels fluxos subterrànies. L'explotació inadequada dels aquífers càrstics pot suposar pèrdues econòmiques d'importància. El perímetre de protecció de pous de proveïment s'ha de calcular amb metodologies diferents a les dels aquífers de flux difús. L'explotació dels aquífers càrstics pot accelerar els processos naturals com l'aparició de col·lapses. A Mallorca l'explotació intensiva i estacional de l'aqüífer de Crestatx ha provocat l'aparició de col·lapses que han afectat infraestructures

urbanes. D'altra banda, a Menorca el descens continuat dels nivells freàtics a l'aqüífer des Migjorn Gran ha accelerat l'aparició de col·lapses que han afectat la quantitat de les aigües d'un pou de proveïment d'aquesta població.²

En el Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears, aprovat mitjançant el Reial decret 701/2015, de 17 de juliol, l'annex IX classifica les masses d'aigua subterrània a l'efecte de l'atorgament de concessions i autoritzacions. Així, en primer lloc, s'han considerat masses en manteniment totes aquelles en bon estat quantitatiu i qualitatiu en relació amb clorurs, nitrats i d'altres paràmetres indicadors de contaminació. Es tracta de trenta-tres masses d'aigua: sa Penya Blanca, Banyalbufar, Valldemossa, Escorca, Ternelles, Alcúdia, Pollença, l'Arboçar, s'Olla, sa Costera, Sóller, Esporles, sa Fita del Ram, Bunyola, Massanella, Lloseta, Caimari, Inca, Navarra, Galatzó, Son Reus, Porreres, Algaida, Ariany, ses Planes, Ferrutx, es Racó, Justaní, Son Macià, Son Mesquida, sa Roca, Sant Agustí i es Figuerà. En segon lloc, s'han considerat masses en seguiment totes aquelles que presenten mal estat quantitatiu o qualitatiu en relació amb clorurs i/o nitrats, i tenen un valor mitjà de concentració de clorurs en un període de sis anys (entre 2006 i 2012) inferior a 250 mg/l. Amb aquest criteri hi ha vint-i-sis masses: Sant Elm, Port de Pollença, Port de Sóller, Penyaflor, Llubí, Crestatx, Santa Ponça, Xorrigo, Petra, Capdepera, Son Servera, Sant Llorenç, Son Talent, sa Torre, Sant Salvador, Maó, es Migjorn Gran, Addaia, Portinatx, Port de Sant Miquel, Pla de Sant Antoni, Cala Llonga, riu de Santa Eulària i Sant Llorenç de Balàfia, es Canar i Cala Tarida. En tercera posició, s'han considerat masses en deteriorament reversible totes aquelles que presenten un mal estat quantitatiu o qualitatiu en relació amb clorurs i/o nitrats, i amb un valor mitjà de concentració de clorurs superior a 250 mg/l en un període de sis anys (entre 2006 i 2012) i no es consideren deteriorament estructural. Amb aquest criteri resulten vint-i-quatre masses: Coll Andritxol, Port d'Andratx, ses Basses, Aixartell, Capdellà, sa Vileta, Palmanova, Pont d'Inca, Montuiri, Son Real, Santa Cirga, Cas Concos, Santanyí, Cala d'Or, Porto Cristo, marina de Lluchmajor, Ciutadella, Tirant, Santa Agnès, Roca Llisa, Port Roig, Santa Gertrudis, Jesús i Serra Grossa. Finalment, en quarta posició s'han considerat masses en deteriorament estructural que presenten un mal estat quantitatiu o qualitatiu en relació amb clorurs i/o nitrats, i tenen consideració de masses excepcionals de conformitat amb l'anàlisi d'estat efectuat. Aquestes són: sa Pobra, Sant Jordi, Pla de Campos i Formentera.

El control de la qualitat de les aigües de bany el dur a terme la Conselleria de Salut. La qualitat de les aigües de bany la regula el Reial decret 1341/2007, que és la normativa que incorpora a la legislació espanyola la Directiva 2006/7/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de febrer. L'objecte d'aquesta normativa és protegir la salut humana, conservar i millorar el medi ambient, i establir les disposicions sobre els controls que cal dur a terme i sobre la classificació, les mesures de gestió i la informació a la població relatives a la qualitat de les zones d'aigües de bany. Pel que fa als paràmetres obligatoris de control, s'estableixen dos paràmetres microbiològics: enterococs intestinals i *Escherichia coli*. A més, s'hi afegixen diversos paràmetres que cal controlar per mitjà d'una inspecció visual: transparència de l'aigua i presència de meduses, residus enquitranats, vidres, plàstics, cautxú, fustes, matèries flotants, substàncies tensioactives i restes orgàniques. Cada any, al final de la temporada es fa l'avaluació i la classificació de les aigües de bany per a cada punt de mostreig prenent la sèrie de dades de les temporades de bany. La temporada de bany és el període de control de les aigües de bany que es correspon amb una afluència important d'usuaris. A les Illes Balears, la temporada de bany del 2015 és del 18 de maig fins a l'11 d'octubre. Segons la qualificació dels punts de mostreig del 2015, un 86% mostren una qualitat excel·lent, un 10% bona, un 3% suficient i un 1% insuficient. D'aquestes zones de bany de qualitat insuficient, dos punts de mostreig corresponen a Mallorca i un a Menorca. Així, no es recomana banyar-se en un 3% dels punts de mostreig i es prohibeix banyar-se en un 1,3%. Al llarg de la temporada de bany, s'han detectat 68 incidències per contaminació microbiològica, 48 de les quals amb una durada curta, inferior a 72 hores, i 20 han estat motivades per circumstàncies excepcionals i la durada ha estat de més de 72 hores.

El mes de maig del 2015, ABAQUA retirà 14 tones de residus del litoral balear mitjançant el servei de prevenció i neteja de les aigües de bany i de prevenció de la contaminació a les platges de les Illes Balears. El servei disposa de quinze barques a Mallorca, que han retirat 7,2 tones; vuit barques a Menorca, que han extret de la mar 3,2 tones; vuit barques més a Eivissa, que n'han retirat 3,1 tones; i dues a Formentera, que han recollit 0,7 tones. Els residus més freqüents són els plàstics, que suposaren 5 tones (equivalent a un 35,7% dels residus recollits), seguits de les fustes (34,8%), les algues (13,5%) i la matèria orgànica (9,6%).

² Hidrogeologia de les Illes Balears: les masses d'aigua càrstiques (2014). Jordi Giménez, Alfredo Barón, Margalida Comas, Concepció González, Joana Garau, Omar Beidas, Mateu Oliver i Francesc Xavier Nadal. (ENDINS, 36:9-26. ISSN 0211-2515).

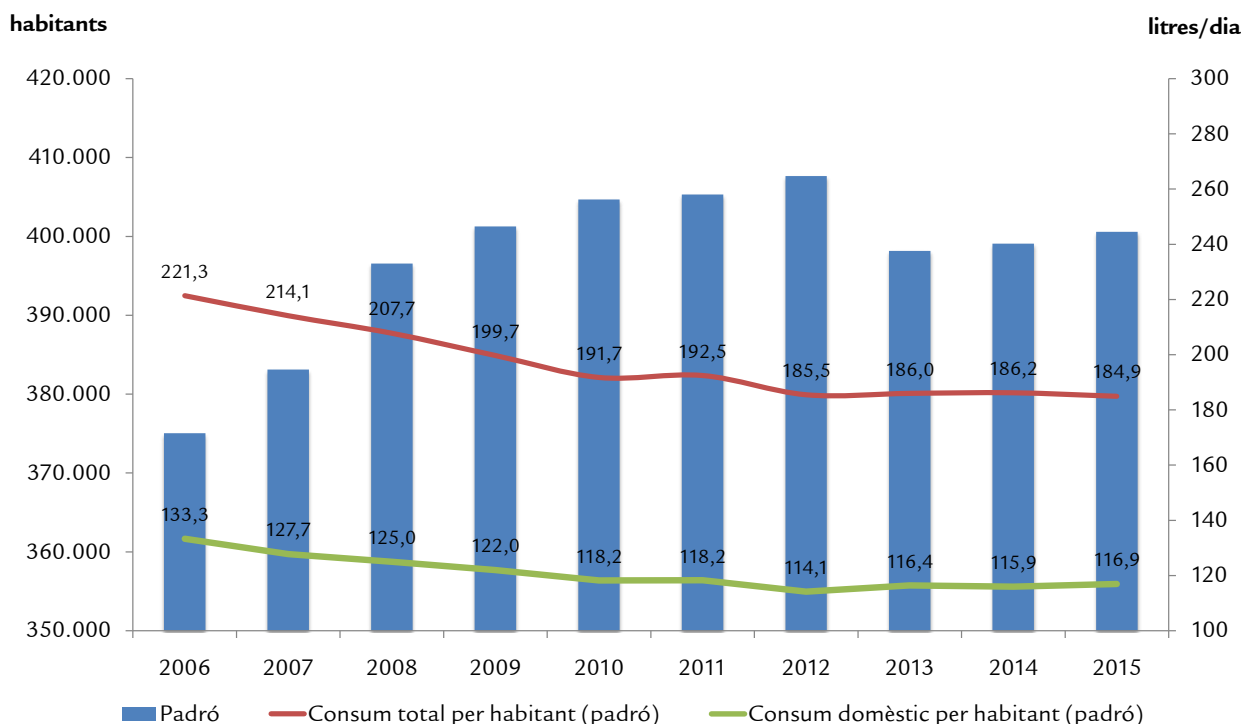
Consum d'aigua

Segons el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, a Espanya es consumeixen 22.711 hm³ d'aigua a l'any, dels quals 1.554 es destinen a consum industrial, 17.681 al sector agrari i 3.536 a l'abastiment urbà.

Per a les Illes Balears, durant el 2012 es varen subministrar a la xarxa 130,3 hectòmetres cúbics d'aigua per a usos urbans (un 1,6% menys que el 2011) i se'n varen consumir 95,3 hectòmetres cúbics (un 1,3% menys que l'any anterior). El consum d'aigua per habitant, considerant les dades del padró, se situa l'any 2012 en 233,3 litres per dia, mentre que el 2000 era de 288,1 litres per dia. En canvi, considerant la

càrrega demogràfica real que proporciona l'IPH de les Illes Balears, el consum d'aigua per habitant se situaria el 2012 en 189,0 litres per dia, mentre que el 2000 va ser de 221,3 litres per dia i persona. El rendiment o eficiència de la xarxa (l'aigua registrada sobre l'aigua subministrada) és del 73% per al conjunt de les Balears, encara que amb diferències entre illes. A Formentera, l'aigua no registrada, per pèrdues reals o aparents, equival al 10% del total de l'aigua subministrada a la xarxa, mentre que en el cas de Mallorca arriba al 26%. A Eivissa el percentatge se situa en el 29%, i a Menorca, en el 30%.

Gràfic 23. Evolució de la població (padró) i del consum d'aigua facturada per habitant a Palma

Font: Ibestat i Direcció General de Recursos Hídrics.

Pel que fa a la capital de les Illes Balears, Palma, el 2012 representa el 29,0% del consum de les Illes Balears. Tal com es pot veure en el gràfic adjunt, els darrers deu anys es produeix una evolució a la baixa del consum d'aigua a Palma. El consum d'aigua facturat a Palma el 2015 ha estat de 27,0 hectòmetres cúbics, mentre que el 2006 va ser de 30,3 hm³, que és el màxim des d'aleshores. Del consum de l'any passat, un 63,2% correspon al consum domèstic, un 8,0% al consum hotelier i un 28,8% al consum comercial i industrial. El consum total d'aigua facturada per habitant, considerant les dades del padró, se situa l'any 2015 en 184,9

litres per dia, mentre que el 2006 era de 221,3 litres per dia. Quant al consum domèstic, aquestes dades són de 116,9 i 133,3 l/dia, respectivament.

Segons l'Enquesta sobre el subministrament i sanejament de l'INE el 2013, a Espanya el volum d'aigua registrada i distribuïda és de 2.218 hm³ per a les llars, la qual cosa suposa un 69,1% del total; 695 hm³ per als sectors econòmics (21,6%), i 298 hm³ per als consums municipals (9,3%).

A PALMA, EL 2015 EL CONSUM D'AIGUA PER HABITANT FOU DE 184,9 LITRES PER DIA, PER SOTA DEL CONSUM DE FA 10 ANYS

Taula 44. El tractament d'aigües residuals a les Illes Balears: magnituds principals

	Dades de població		Disseny de les instal·lacions				Volums tractats (m³)		Consum elèctric (MWh)	
	Padró (1/1/2015)	IPH 2014 ¹ (p)	Habitants equivalents ²	Ràtio h.e./padró	Ràtio h.e./IPH	Capacitat: Cabal diari mitjà (m³)	Volum diari mitjà 2015	% sobre capacitat	Bombeig + depuració 2015 ³	% sobre total de les Illes Balears (p)
Mallorca	859.289	1.066.425	1.961.686	2,28	1,84	319.463	205.788	64,4%	47.665	1,1%
Menorca	92.348	123.790	251.935	2,73	2,04	43.115	20.548	47,7%	4.367	0,9%
Eivissa	140.964	225.511	273.185	1,94	1,35	55.194	35.370	64,1%	7.764	0,9%
Formentera	11.878		30.260	2,55		3.560	1.507	42,3%	789	1,4%
Illes Balears	1.104.479	1.415.726	2.517.066	2,28	1,78	421.332	263.213	62,5%	60.585	1,05%

Font: Ibestat; ABAQUA; EMAYA; Calvià 2000; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Ajuntament de Manacor; Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

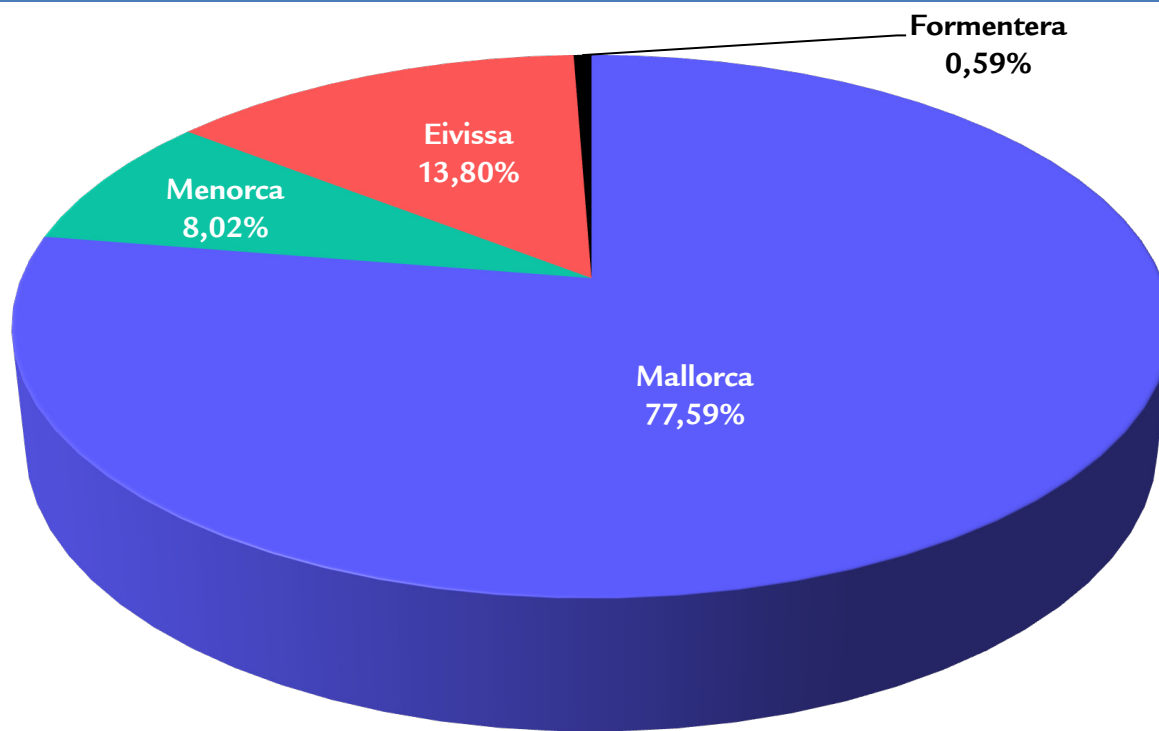
Notes: (p) Dades provisionals. (...) Dades no disponibles. (1) L'indicador de pressió humana (IPH) calcula la càrrega demogràfica diària a nivell d'illa (les dades d'Eivissa i Formentera es mostren conjuntament); aquí s'ha emprat la mitjana de tots els valors diaris de l'any 2014. (2) L'habitant equivalent és un patró de mesura de la contaminació biodegradable present a les aigües residuals que relaciona els cabals i la seva qualitat i permet comparar càrregues contaminants de distinta naturalesa i origen. (3) Manquen les dades de bombeig d'Alcúdia. Del total del consum elèctric de les depuradores cal tenir en compte que l'EDAR Palma 1 d'EMAYA autoprodueix 9.661 MWh.

ABAQUA gestiona 78 estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) en funcionament a les Illes Balears. D'aquestes, 56 són a Mallorca, 11 a Menorca, 10 a Eivissa i 1 a Formentera. ABAQUA també gestiona 176 estacions de bombament d'aigua residual (EBAR), 94 a Mallorca, 51 a Menorca, 25 a Eivissa i 6 a Formentera. La resta d'estacions depuradores estan gestionades per ajuntaments, altres societats o empreses municipals: dues per EMAYA (Palma), quatre per Calvià 2000, una per Aigües Son Tovell SA (Manacor), una per la SAM (Manacor), una per l'Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia), i una altra per Bellver Empresa Municipal SA (Sant Llorenç des Cardassar). Algunes de les EDAR tenen dispositius tipus alleujador per fer front a avaries i situacions excepcionals de pluges. La xarxa de sanejament general gestionada per l'ABAQUA està formada per una gran longitud de col·lectors de gravetat i/o pressió, els quals tenen per funció vehicular l'aigua residual fins a les

EDAR. Les aigües depurades requereixen un destí final per retornar al medi ambient en les millors condicions. En general, es podrien distingir tres tipus de sistemes d'abocament: al mar (emissaris submarins), terrestre (torrents, basses d'evaporació i/o infiltració) i reutilització.

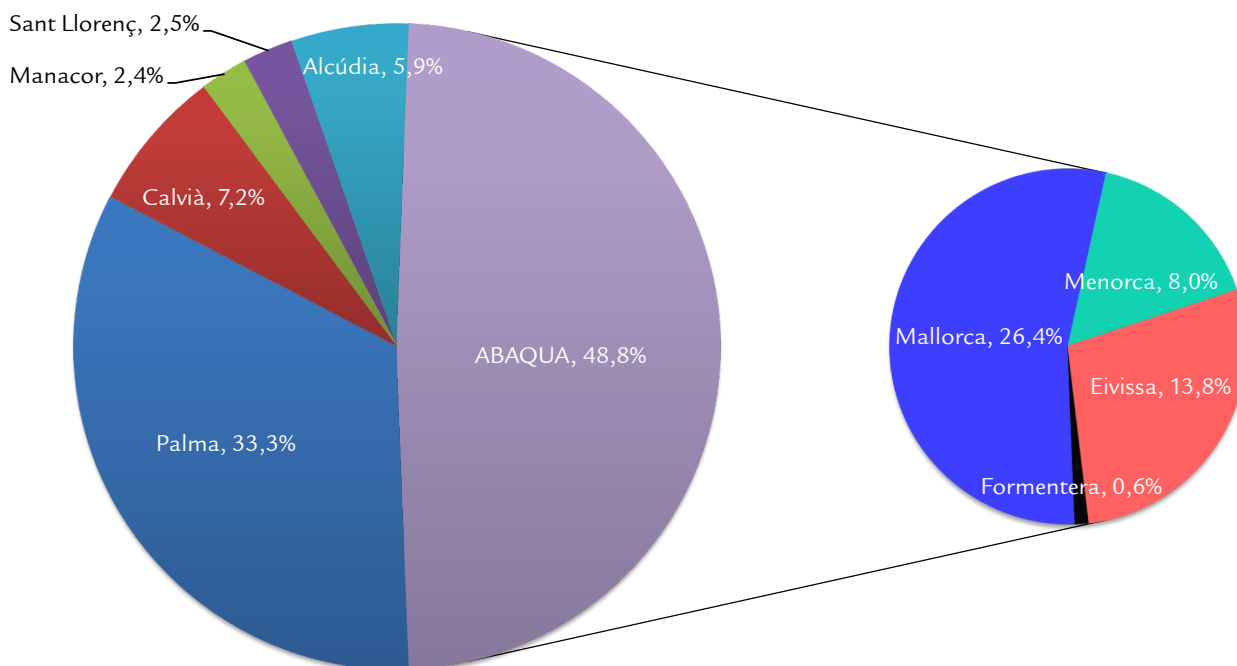
La població de les Illes Balears el 2015 és d'1.104.479 habitants segons el padró i d'1.415.726 habitants segons l'indicador de pressió humana. Als mesos d'estiu és quan les EDAR tracten més aigües residuals, atès l'increment de la població pel turisme. Les EDAR han de tenir una capacitat de càrrega que cobreixi aquestes puntes. Durant el 2015 el volum diari mitjà, 263.213 metres cúbics, va representar el 62,5% de la capacitat total de les EDAR de les Illes Balears i es depuraren 96,1 hectòmetres cúbics d'aigües residuals (un 1,5% més que durant el 2014).

Gràfic 24. Distribució de les aigües residuals tractades per illes: 2015

Font: ABAQUA, Calvià 2000; EMAYA; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Ajuntament de Manacor; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Gràfic 25. Distribució de les aigües residuals tractades per gestors: 2015

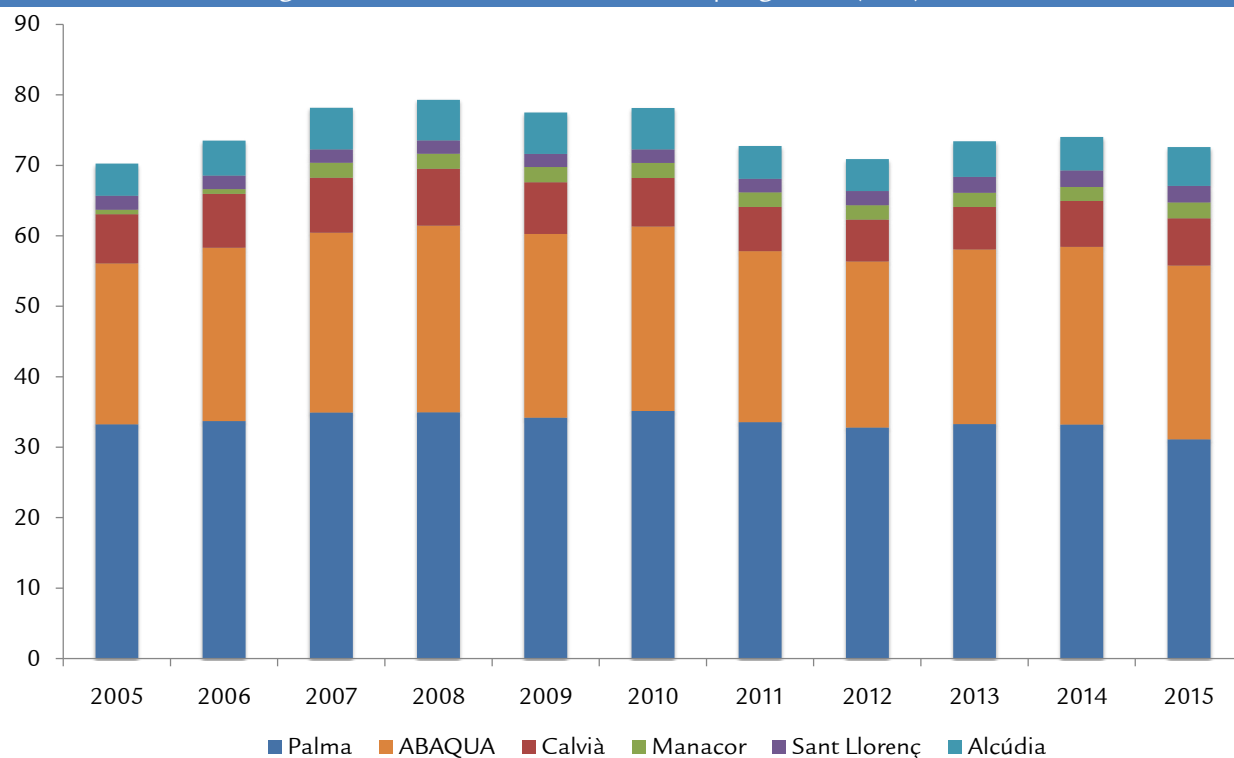

Font: ABAQUA; Calvià 2000; EMAYA; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Ajuntament de Manacor; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Del total d'aigües residuals depurades a les Illes Balears el 2015, el 77,6% correspon a l'illa de Mallorca, el 13,8% a Eivissa, el 8,0% a Menorca i, finalment, el 0,6% a Formentera.

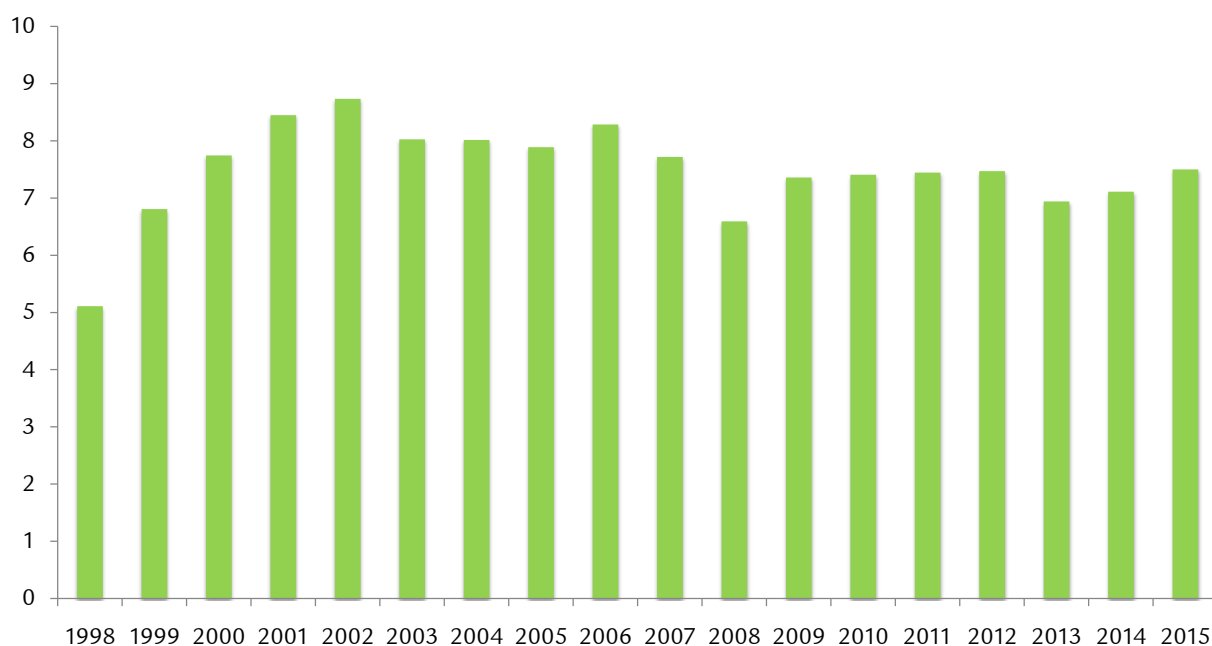
Les dues estacions depuradores de la capital tractaren el 33,3% de totes les aigües residuals de les Illes Balears.

Gràfic 26. Volum d'aigües residuals tractades a Mallorca per gestors (hm³)

Font: ABAQUA; Calvià 2000; EMAYA; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Ajuntament de Manacor; Aguas Son Tovel SA (Manacor); Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Gràfic 27. Volum d'aigües residuals tractades a Menorca (hm³)

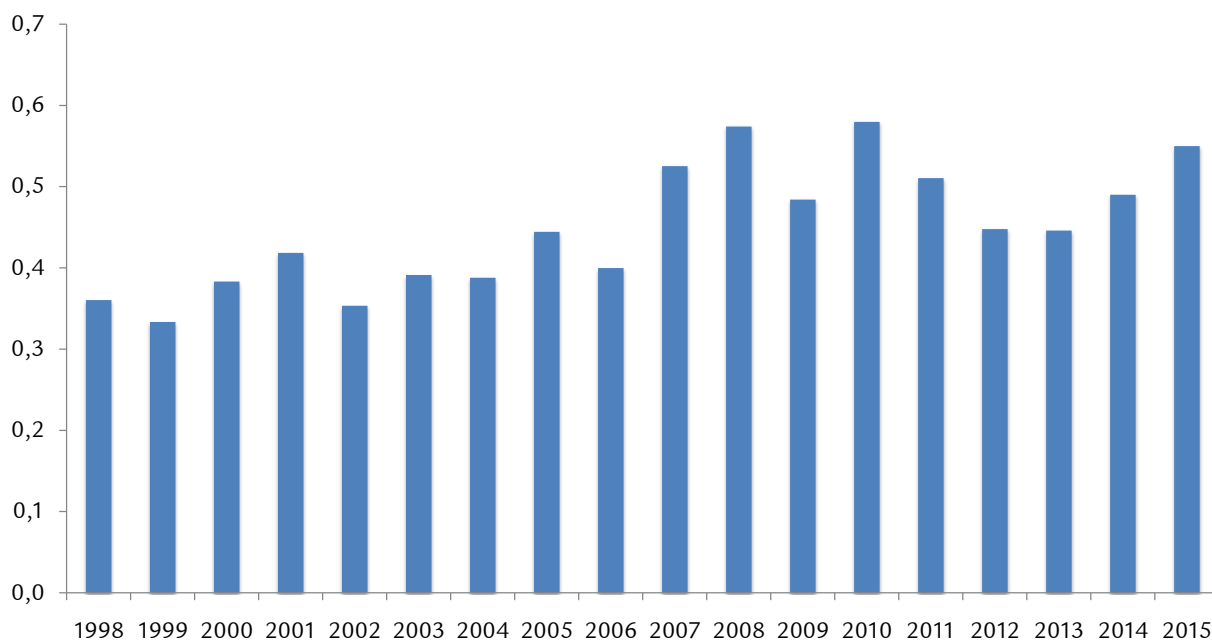
Font: ABAQUA.

Gràfic 28. Volum d'aigües residuals tractades a Eivissa (hm³)

Font: ABAQUA.

Gràfic 29. Volum d'aigües residuals tractades a Formentera (hm³)

Font: ABAQUA.

Els darrers onze anys es manté el nivell del cabal depurat. L'evolució del cabal depurat el 2015 respecte del 2014 presenta un increment d'un 1,2% i s'observen diferències sensibles segons l'illa. D'una banda, es redueix el volum tractat a Mallorca (un -2,0% interanual) i a Formentera

(-0,7%), mentre que s'incrementa a Menorca (un 5,5%). A Mallorca, el de les EDAR de l'ABAQUA minva un 2,14% i el de Palma un 6,3%.

EL 2015 ES DEPURAREN 96 HECTÒMETRES CÚBICS D'AIGÜES RESIDUALS.

Taula 45. Evolució dels cabals d'aigües residuals tractats a les Illes Balears (hm³)

Hectòmetres cúbics	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mallorca	70,25	73,51	78,18	79,29	77,49	78,14	72,76	70,88	73,41	74,04	72,59
Menorca	7,89	8,28	7,72	6,59	7,36	7,41	7,44	7,47	6,94	7,11	7,50
Eivissa	12,93	13,62	12,63	11,63	11,43	12,31	13,08	13,45	13,22	13,00	12,91
Formentera	0,44	0,40	0,53	0,57	0,48	0,58	0,51	0,45	0,45	0,49	0,55
Illes Balears	91,51	95,81	99,05	98,09	96,76	98,44	93,80	92,25	94,01	94,64	93,55

Font: ABAQUA; EMAYA; Calvià 2000; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Ajuntament de Manacor; Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Taula 46. Evolució dels cabals d'aigües residuals tractats segons el gestor de les instal·lacions (hm³)

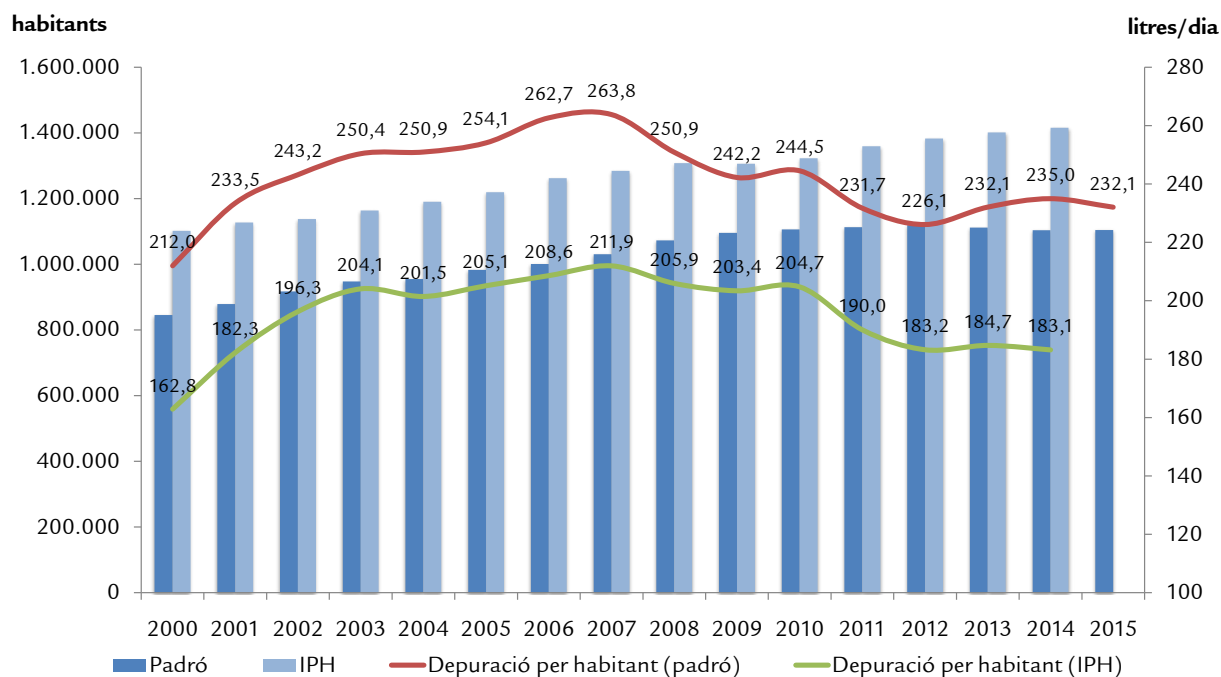
Hectòmetres cúbics	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EDAR gestionades per l'ABAQUA											
Mallorca	22,86	24,59	25,54	26,47	26,06	26,18	24,27	23,56	24,78	25,21	24,67
Menorca	7,89	8,28	7,72	6,59	7,36	7,41	7,44	7,47	6,94	7,11	7,50
Eivissa	12,93	13,62	12,63	11,63	11,43	12,31	13,08	13,45	13,22	13,00	12,91
Formentera	0,44	0,40	0,53	0,57	0,48	0,58	0,51	0,45	0,45	0,49	0,55
Total EDAR ABAQUA	44,12	46,90	46,41	45,27	45,33	46,48	45,31	44,93	45,38	45,81	45,63
EDAR gestionades pels municipis											
Palma	33,24	33,71	34,91	34,97	34,20	35,15	33,56	32,79	33,28	33,22	31,11
Calvià	6,98	7,65	7,78	8,09	7,35	6,88	6,26	5,95	6,03	6,53	6,71
Manacor	0,63	0,67	2,14	2,12	2,16	2,13	2,10	2,04	2,01	1,99	2,24
Sant Llorenç des Cardassar	1,96	1,93	1,89	1,88	1,84	1,93	1,90	2,02	2,27	2,34	2,35
Alcúdia	4,58	4,95	5,92	5,76	5,88	5,88	4,68	4,52	5,04	4,75	5,50
Total EDAR municipals	47,39	48,91	52,65	52,82	51,43	51,96	48,49	47,32	48,63	48,83	47,92
Total Illes Balears	91,51	95,81	99,05	98,09	96,76	98,44	93,80	92,25	94,01	94,64	93,55

Font: ABAQUA; EMAYA; Calvià 2000; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Ajuntament de Manacor; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Una part de l'aigua depurada, després del tractament a les EDAR, és utilitzada per regar parcs, jardins, camps de golf, així com en finques agrícoles, hotels i agroturismes, i també per netejar carrers. EMAYA des de 1973 depura aigües per a l'agricultura i des de 1988 disposa d'una planta de tractament terciari a les instal·lacions de Palma II per obtenir aigua depurada de més qualitat. És l'aigua regenerada. A la

Memòria del Pla Hidrològic de les Illes Balears 2015-2021, aprovat mitjançant el Reial decret 701/2015, de 17 de juliol, consta que el volum d'aigües residuals reutilitzades per a l'agricultura i per regar parcs i jardins és d'uns 18,8 hm³ per any i per als camps de golf és de 7,3 hm³/any per Mallorca, 0,29 hm³/any per Menorca i 0,46 hm³ per Eivissa.

Gràfic 30. Evolució de la població (padró i IPH) i de la depuració d'aigua per habitant

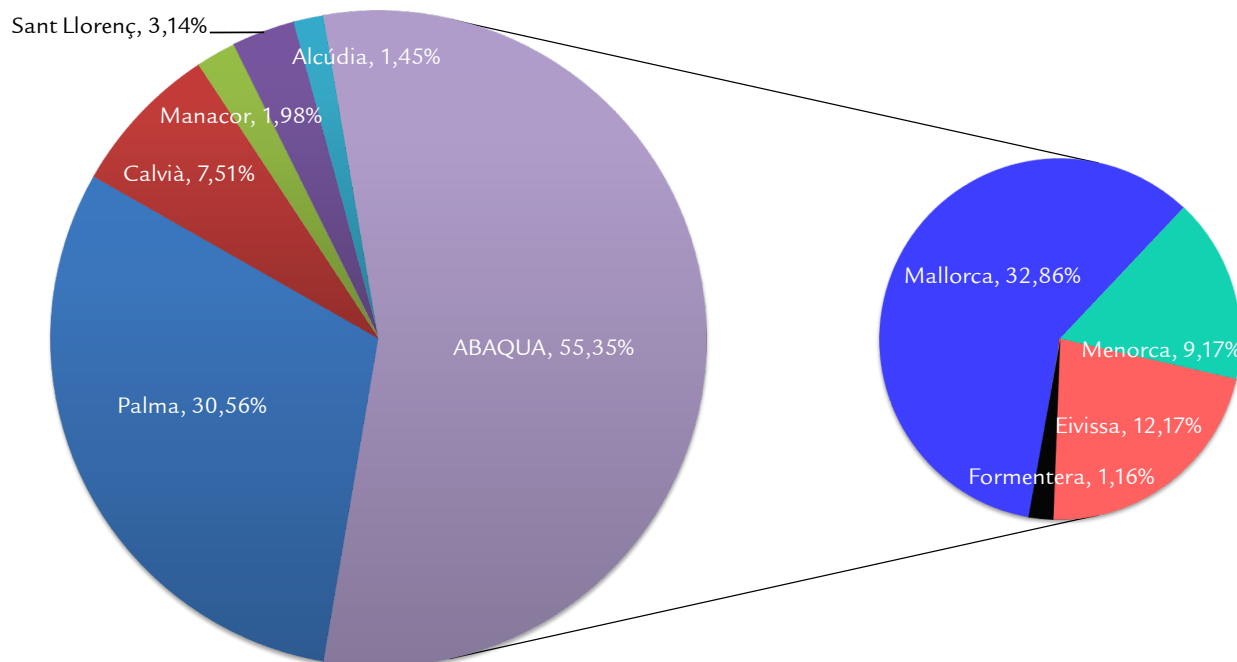
Font: Ibestat; Calvià 2000; EMAYA; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Ajuntament de Manacor; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

El màxim de la depuració d'aigua per habitant en els darrers tretze anys s'assolí l'any 2007 (263,8 l/dia segons el padró i 211,9 l/dia segon l'IPH). La depuració d'aigua per habitant, considerant les dades del padró, se situa l'any 2015 en 232,1 litres per dia, mentre que el 2000 era de 212,0 litres per

dia. En canvi, considerant la càrrega demogràfica real que proporciona l'IPH de les Illes Balears, la depuració d'aigua per habitant se situaria el 2014 en 183,1 litres per dia, mentre que el 2000 va ser de 162,8 litres per dia.

Llots de les EDAR

Gràfic 31. Distribució dels llots de les EDAR per gestors: 2015 (%respecte el total de les Illes Balears)

Font: ABAQUA; Calvià 2000; EMAYA; Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar; Ajuntament de Manacor; Aguas Son Tovell SA (Manacor); Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia).

Del total de llots de les EDAR a les Illes Balears el 2015 (88.409 tones), el 77,5% correspon a l'illa de Mallorca, el 12,2% a Eivissa, el 9,2% a Menorca i, finalment, l'1,2% a Formentera. Les dues estacions depuradores de la capital recullen el 30,6% dels llots de les Illes Balears, xifra que representa el 39,4% del total dels llots de Mallorca. La

Eficiència energètica en el tractament de l'aigua

L'aigua i l'energia estan intrínsecament interconnectades. Totes les fonts d'energia (inclosa l'electricitat) requereixen aigua en els processos de producció: per a l'extracció de matèries primeres, la refrigeració de plantes tèrmiques, els processos de neteja, la producció de biocombustibles i per al funcionament de les turbines. Es requereix energia perquè es pugui disposar de l'aigua per a l'ús i el consum humà (inclòs el reguiu), mitjançant el bombeig, el transport, el tractament i el dessalatge. La intensitat energètica en el sector de l'aigua és la quantitat d'energia necessària per a l'extracció, el transport, la distribució, la recollida, el tractament i l'ús final de l'aigua. El desenvolupament integrat de les polítiques hídriques i energètiques és de summa importància.

Segons l'informe de les Nacions Unides sobre el desenvolupament dels recursos hídrics en el món, 1.300 milions de persones no tenen accés a l'electricitat o no disposen d'un accés fiable. És probable que augmenti el consum de l'energia i l'electricitat en els pròxims 25 anys a totes les regions del món, amb més increment en els països que no pertanyen a l'OCDE. El 2035, el consum haurà augmentat un 35%, cosa que suposarà que el consum d'aigua s'incrementi un 85%. L'energia hidroelèctrica subministra devers el 20% de l'electricitat mundial, proporció que s'ha mantingut estable des de la dècada dels 90. Els requeriments d'energia per al bombeig d'aigua superficial són generalment un 30% menors que per al bombeig de les aigües subterrànies. S'espera que l'aigua subterrània utilitzi

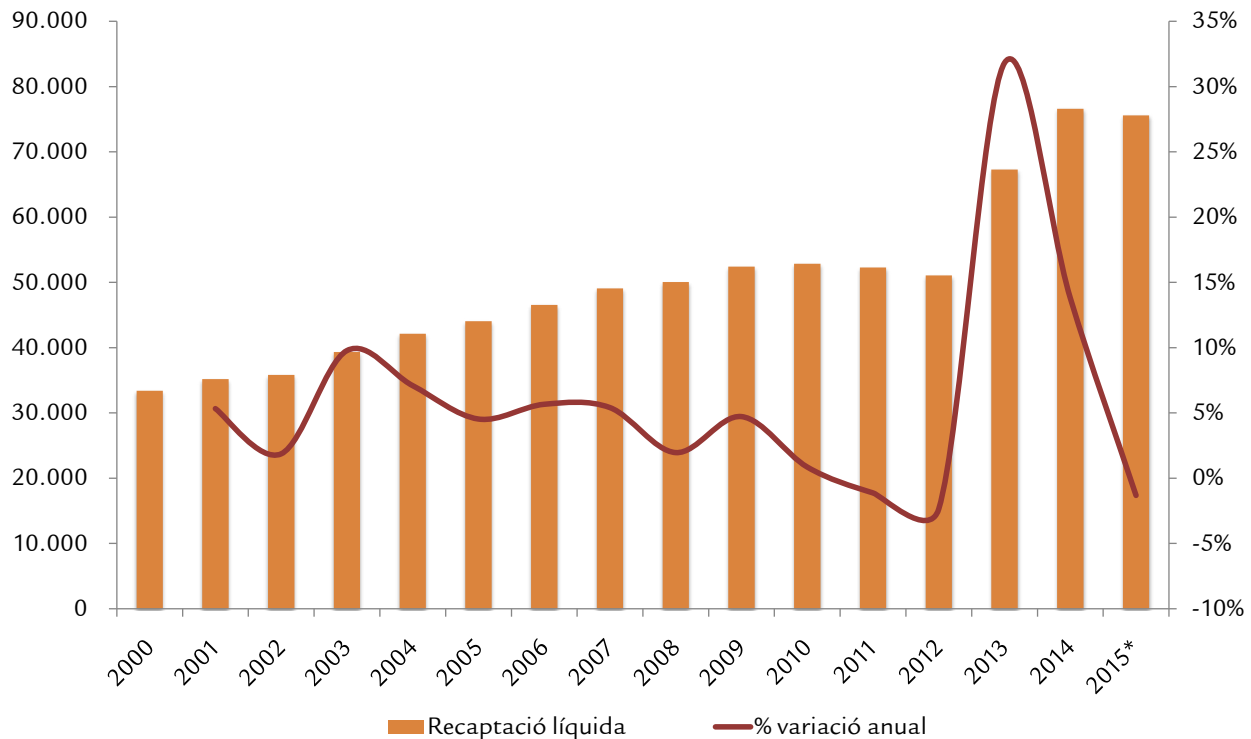
variació interanual de l'any 2015 respecte del 2014 va ser d'un -1,9%. La destinació dels llots és diversa: metanització (biogàs), assecatge solar i posterior valorització energètica, compostatge o farratges. En el cas de Mallorca, les estacions depuradores d'aigües residuals duen els fangs a TIRME.

cada vegada més energia, atès que els nivells freàtics estan baixant a les distintes regions del món. En l'àmbit mundial, s'estima que l'aigua de reguiu destinada a la producció de biocombustibles és de 44 km³, el 2% de tota l'aigua de reguiu. En les condicions actuals de producció, es necessita una mitjana de devers 2.500 litres d'aigua (uns 820 litres d'aigua de reguiu) per produir aliments per a una persona durant un dia.

Durant el 2015, l'energia consumida per les EDAR de l'arxipèlag balear en el bombeig i la depuració d'aigües residuals fou de 60.584,6 megawatts hora per depurar 96,07 hm³ d'aigües residuals. Aquesta quantitat representa l'1,05% del total de l'energia consumida a les Illes Balears el mateix any. Cal esmentar la importància de la cogeneració a les EDAR de Palma, que en el 2015 ha estat de 9.661 MWh. A Formentera l'energia consumida per a la depuració de l'aigua representa el percentatge més elevat, amb l'1,4% del total de l'energia consumida a l'illa. El consum elèctric en la suma de bombeig i depuració és més alt a Mallorca (47.665 MWh), on representa un 78,7% del total de les Illes Balears. A Eivissa el consum elèctric per bombeig més depuració arriba als 7.764 MWh (que té un pes del 12,3%), a Menorca és de 4.367 MWh (un 7,2%) i a Formentera el consum és 789 MWh (un 1,3% del total balear).

EL 2015 ES CONSUMEIXEN 60,6 MWh PER DEPURAR 96,07 HM³ D'AIGÜES RESIDUALS

Gràfic 32. Evolució de la recaptació del cànon de sanejament (milers d'euros)

Font: Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques.

* Dades provisionals tancament 2015.

El cànon de sanejament d'aigües és un impost propi de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que té per objectiu dotar les actuacions hidràuliques dels mecanismes de finançament apropiats i garantir la implantació efectiva dels serveis de depuració d'aigües residuals i de subministrament dels nuclis urbans, amb la finalitat d'aconseguir una defensa i restauració del medi ambient adequades.

Aquest cànon grava la producció o l'abocament d'aigües residuals a través del consum d'aigua de qualsevol procedència, amb excepció de les aigües recollides en aljubs o cisternes. D'ençà que es va crear, el 1991, la recaptació ha seguit una tendència creixent, si bé l'augment interanual

més significatiu es produeix el 2013 respecte del 2012, amb un creixement d'un 31,8%. La causa principal d'aquest creixement és el canvi normatiu que incrementa els tipus impositius per aplicació de la Llei 8/2013, de 23 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i també per l'augment de l'activitat turística. Del 2000 al 2015 (segons dades provisionals de tancament de 2015) la variació ha estat del 126,4%, és a dir, s'ha passat d'una recaptació de 33,4 milions d'euros a 75,6 milions. El 2014 la recaptació líquida assoleix el màxim de la sèrie amb 76,6 milions d'euros.

EL 2014 S'ASOLEIX EL MÀXIM DE RECAPTACIÓ LÍQUIDA AMB 76,6 MILIONS D'EUROS

Cost de l'aigua

Els principis establerts per l'ONU, mitjançant la Resolució 64/292, de 28 de juliol de 2010, fan referència al dret humà a l'aigua i al sanejament quant a ús personal i domèstic de bona qualitat, segura, físicament accessible, suficient i acceptable. Segons les recomanacions de l'ONU, el cost de l'aigua no hauria de suposar més del 3% dels ingressos de les llars. En aquest sentit, la iniciativa ciutadana Right2Water insta la Comissió Europea a garantir el dret humà a l'aigua i al sanejament a un preu assequible, i destaca els fons de solidaritat i altres mecanismes d'acció social, existents ja en alguns estats membres, com a eina per garantir aquest servei. Espanya està adherida a la resolució de l'ONU i, atès el caràcter essencial de l'aigua i la titularitat pública que té, compte amb bonificacions previstes en la tarifa d'aigua i/o el fons de solidaritat. El Parlament Europeu, en l'informe de seguiment de la iniciativa Right2Water, reflecteix la preocupació pel deteriorament de les infraestructures hídriques, i anima que s'augmenti la inversió pública per pal·liar aquesta situació, i reclama la implementació de les obligacions derivades del principi de recuperació de costos. També recomana l'adopció de les mesures necessàries per desenvolupar i millorar les instal·lacions d'aigües residuals, d'abastiment d'aigua potable, així com d'altres serveis del cicle integral de l'aigua. L'Associació Espanyola d'Empreses Gestores dels Serveis d'Aigua Urbana (AGA), l'Associació Espanyola d'Abastiments d'Aigua Urbana i Sanejament (AEAS) i la Fundació Ecologia i Desenvolupament (ECODES) han presentat l'informe *Sostenibilitat social en el sector de l'aigua urbana: situació i recomanacions*, que pretén trobar l'equilibri entre la sostenibilitat del servei i la garantia de l'accés universal a l'aigua.

Segons l'enquesta sobre el subministrament i sanejament de l'aigua de l'INE, el cost unitari de l'aigua es defineix com un quocient en què el numerador està format pels imports abonats pel subministrament d'aigua més els imports

abonats en concepte de clavegueram, depuració i cànon de sanejament o vessaments. En el denominador hi ha el volum d'aigua registrada i distribuïda als usuaris. A Espanya, l'any 2013 el cost unitari de l'aigua fou de 1,83 euros per metre cúbic, amb un increment d'un 5,8% respecte de l'any anterior. D'aquests, 1,09 euros per metre cúbic corresponen a subministrament i la resta, 0,74 euros per metre cúbic, a sanejament (clavegueram, depuració, cànon de sanejament i vessaments). Els valors per cost unitari de l'aigua més barats es produeixen a Castella i Lleó (1,00 €/m³), La Rioja (1,06 €/m³) i Galícia (1,19 €/m³). Les regions que tenen un preu més elevat són Múrcia (2,73 €/m³), Catalunya (2,54) i les Illes Balears (2,21 €/m³). El 2014 una família espanyola gasta de mitjana el 0,74% del seu pressupost en el servei de subministrament de l'aigua anual, la qual cosa suposa una despesa mitjana per persona de 82,39 euros. La despesa en el servei de clavegueram representa el 0,13%, és a dir, 13,95 euros per persona. Aquesta xifra està per sobre de la despesa de l'any 2006, quan es gastava el 0,52% en el servei de subministrament (57,81 €/persona) i el 0,07% en el servei de clavegueram (8,22 €/persona). Segons dades del 2012, a les Illes Balears les famílies gasten un 0,21% més del seu pressupost en els serveis de subministrament d'aigua i clavegueram respecte de la mitjana a Espanya, la qual cosa significa 25,07 €/persona més.

D'altra banda, al mes de gener l'organització de consumidors Facua ha presentat l'estudi que analitza les tarifes domèstiques del subministrament d'aigua corresponents a un consum de 10 metres cúbics mensuals amb comptador individual de 13 mm. Les ciutats més cares d'Espanya són Múrcia, amb un preu de 29,35€; Barcelona, amb 23,49€; i, en tercer lloc, Cadis, on l'import arriba als 22,98€. Palma, amb un preu de 21,92 euros, està situada en sisena posició, per sobre de la mitjana espanyola (17,52€).

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 5. Evolució dels components de la demanda

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció

Gràfic 9. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-desembre (Índex 2008=100)

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2008 a desembre 2015)

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Gràfic 15. Percentatge de demandants aturats de 45 i més anys sobre el total de demandants aturats. Gener de 2016.

Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Gràfic 18. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Gràfic 20. Evolució de l'indicador de sequera hidrològica (Índex d'Estat (Ie)) d'acord al PHIB (art. 112) a Eivissa. Gener 2016

Gràfic 21. Origen dels recursos hídrics de subministrament en alta a ABAQUA

Gràfic 22. Origen dels recursos hídrics d'abastiment a la Badia de Palma

Gràfic 23. Evolució de la població (padró) i del consum d'aigua facturada per habitant a Palma

Gràfic 24. Distribució de les aigües residuals tractades per illes: 2015

Gràfic 25. Distribució de les aigües residuals tractades per gestors: 2015

Gràfic 26. Volum d'aigües residuals tractades a Mallorca per gestors (hm³)

Gràfic 27. Volum d'aigües residuals tractades a Menorca (hm³)

Gràfic 28. Volum d'aigües residuals tractades a Eivissa (hm³)

Gràfic 29. Volum d'aigües residuals tractades a Formentera (hm³)

Gràfic 30. Evolució de la població (padró i IPH) i de la depuració d'aigua per habitant

Gràfic 31. Distribució dels llots de les EDAR per gestors: 2015 (%respecte el total de les Illes Balears)

Gràfic 32. Evolució de la recaptació del cànon de sanejament (milers d'euros)

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia balear
- Taula 2. Indicadors internacionals
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2016
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca
- Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de la ramaderia
- Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer
- Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2015
- Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears
- Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears
- Taula 17. Indicadors de la construcció
- Taula 18. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears
- Taula 20. Indicadors dels serveis
- Taula 21. Indicadors del comerç
- Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 23. Establiments turístics per illes
- Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència
- Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol
- Taula 27. Trànsit de passatgers arribats per via marítima
- Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
- Taula 29. Indicadors de mediació financera
- Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge
- Taula 32. Ocupats en altres serveis
- Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)
- Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
- Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes
- Taula 36. Cost i jornada laboral
- Taula 37. Accidents de treball
- Taula 38. Evolució de l'IPC (febrer 2016)
- Taula 39. Indicadors de consum
- Taula 40. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 41. Recaptació tributària a les Illes Balears
- Taula 42. Indicadors d'inversió
- Taula 43. El cicle integral de l'aigua a les Illes Balears: indicadors bàsics
- Taula 44. El tractament d'aigües residuals a les Illes Balears: magnituds principals
- Taula 45. Evolució dels cabals d'aigües residuals tractats a les Illes Balears (hm³)
- Taula 46. Evolució dels cabals d'aigües residuals tractats segons el gestor de les instal·lacions (hm³)

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 29 de juny de 2015

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGOE: Direcció General d'Ocupació i Economia.

DGRH: Direcció General de Recursos Hídrics

MAGRAMA: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.

MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Competitivitat

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei Estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa
AENA – Aeroport de Maó
AENA – Aeroport de Palma
APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment
ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions
ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears
COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears
CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma
Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment
Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic
DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior
EMT: Empresa Municipal de Transports de Palma
Euro6000
Gesa-Endesa
IBAVI: Institut Balear de l'Habitatge. Govern de les Illes Balears
Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears
INE: Institut Nacional d'Estadística
Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports
Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya
Ports de Balears
REE: Red Eléctrica de España
Servired
Sistema 4B
SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats
TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca i Medi Marí)
Margalida Comas Colom (Direcció General de Recursos Hídrics)
Jordi Giménez García (Direcció General de Recursos Hídrics)

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur